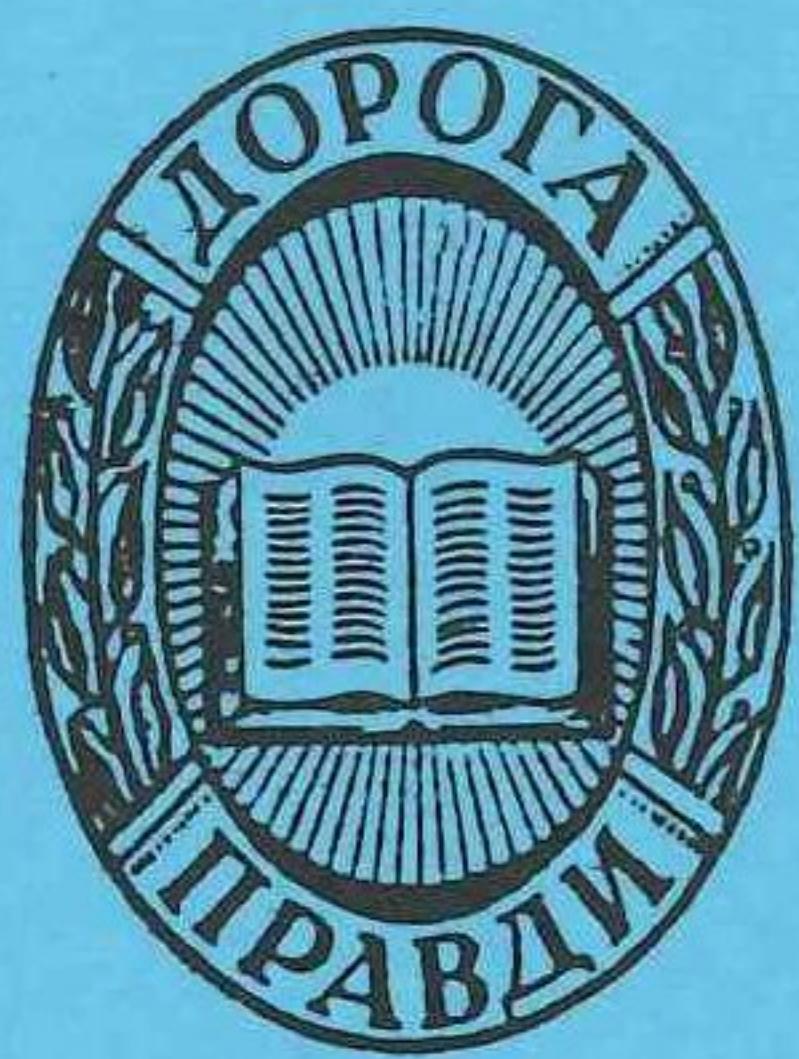

ІВАН БАРЧУК

СУБОТНИЦТВО

ДИСКУСІЙНО-ДОГМАТИЧНА РОЗВІДКА

ТОРОНТО — 1964 — ЧІКАГО

ІВАН БАРЧУК

СУБОТНИЦТВО

ДИСКУСІЙНО-ДОГМАТИЧНА РОЗВІДКА

Накладом
Християнського Видавництва "Дорога Правди"

Торонто — 1964 — Чікаго

Ця книжка виходить у світ при фінансовій допомозі родини Ш. з Т., США, Русско-Української Громади Євангельських Християн у Беніто, Канада і брата В. Перехреста з Чікаго, США.

Видання друге — 1993

Наклад 1000 прим.

ВСТУП

Суботництво — це новітня єресь. А Святе Писання остерігає нас перед єресями й зараховує їх до "вчинків тіла" (Гал. 5: 19-20). Також Св. Писання радить нам, щоб єретика, після первого й другого наставлення, відрікатись (Тит. 3: 10).

Суботники чи, як вони самі себе називають, "адвентисти сьомого дня", є такими єретиками, яких треба відрікатися. Вони приносять євангельським віруючим дуже багато клопоту, вносячи своєю наукою поміж них певне збентеження і сумніви. Вони, звичайно, дуже мало працюють серед людей ненавернених до Бога або й серед безбожників. Бо вони не проповідують Євангелій спасіння, яка порушує серця, а проповідують суботу та інші доктрини, які не можуть прищеплюватися між невіруючими. Тому, вони йдуть до тих, що вже вірять у Біблію, але ще не утверджені в вірі й таких починають збивати з простої дороги.

У цій скромній моїй праці бажаю, з Божою допомогою, дати, наскільки зможу, найдокладніше вияснення про походження й науку суботників у світлі історії та в світлі Божого Слова. І це не для того тільки, щоб дати віруючим інформації про суботників, але найперше для того, щоб їх остерегти перед цією єрессю та утвердити неутверджених. Ми не бажаємо нападати і ми, звичайно, на їхні зібрання та конференції не пхаємось. Від їхньої науки ми їх не відмовляємо, але в них тієї моралі нема. Суботники, де тільки трапляється нагода, пхаються силоміць і намагаються хоча своєю літературою посіяти якесь замішання. Тому ми змушені оборонятися, а для того мусимо знати, на чому основується їхня єресь.

Для цієї мети й написана оци праця. І якщо Бог допоможе мені осiąгнути цю мету, то праця моя буде віправдана.

Автор

I.

ПОХОДЖЕННЯ СУБОТНИКІВ

Свого часу жив у Сполучених Штатах Північної Америки, в місті Нижчий Гемптон, в штаті Нью-Йорк, звичайний, малописьменний фармер, Віллям Міллер. Читаючи пророцтва пророка Данила та книги Об'явлення, він прийшов до переконання, що в своїх обрахунках він знайшов докладний рік і день другого Христового приходу на землю. З цією тезою він виступив 1831-го року. Згідно його науки Христос мав прийти наприкінці 1843-го року, а головною метою Його приходу мало бути очищення "земної святині" з усіх беззаконь. Після того мав прийти кінець світу.

Треба підкреслити, що коли Міллер виступив зо своєю проповіддю про другий прихід Христа, то ані він, ані його друзі не були суботниками. Вони називали себе адвентистами, цебто очікуючими другого Христового приходу.

Проповідь і нова Міллера ідея викликали в східних штатах Америки велике заворушення серед усіх класів населення. Багато проповідників різних віровизнань приєдналися до Міллера. Самими найближчими його співробітниками стали одна молода дівчина Е. Гармон та її майбутній муж, Вайт.

І ось, ці адвентисти, що пізніше стали суботниками, почали вести енергійну пропаганду свого відкриття. Вони друкували брошури, книжки, летючки і масово їх розповсюджували. Почали також читати лекції та влаштовувати багатолюдні зібрання, на яких попереджувалося людей про наступаючі події. Кожен, хто не вірив, що Христос прийде в 1843 році, оголосувався погибою людиною. Всі церкви, які не приймали тієї науки, Міллерові прихильники називали "Вавилоном" та послідовниками антихриста.

— 4 —

При кінці 1843-го року, коли за наукою Міллера, мав прийти Христос, адвентисти так були впевнені в Христовому приході, що зліквідували всі свої життєві справи і пороздавали всі свої маєтки. Вони міцно вірили в правдивість своєї науки, бо по їхній думці, так навчала Біблія.

І, нараз, день, ними призначений, прийшов і проминув, як кожний день, а прихід Христа не відбувся. Можна уявити собі розчаровання, огорчення та сором перед людьми від такого великого провалу, який ясно свідчив, що адвентисти помилились і що Бог не давав їм жодного об'явлення про день Христового приходу.

Але, на цей раз ситуацію врятувала, згадувана вже, панна Е. Гармон, яка, ніби, мала нове "об'явлення". Вона пояснила, що Бог не помиляється в Своїх об'явленнях, а помиляються люди, якщо не візьмуть під увагу всіх подробиць об'явлення. Отже, за її виясненням, день приходу Христового на землю є правильний, тільки що адвентисти не звернули уваги на ясні Христові слова, що "Молодий забарився... і прийшов аж опівночі..." (Матв. 25: 5-6). А тому, що пророчий день є в дійсності роком, то треба тільки додати півроку до помилкової дати і правдивий день другого Христового приходу буде знайдений. Таким днем адвентисти вдруге признали 21 березня 1844-го року.

Тут конче треба додати, що панна Е. Гармон запевняла, що вона мала об'явлення від Самого Бога про день і навіть годину другого приходу Христового на землю за Міллеровим підрахунком. Вона упевнено казала, що Господь Бог Своєю власною рукою накреслив план приходу Христа в 1843-му році й що в тому плані не може бути жодних поправок. Проте, коли Христос в назначений час не прийшов, то сама ж вона зробила поправку в тому "Божому плані" й перенесла прихід Христа аж на другий рік.

Це найкращий доказ якщо не звичайного обману, то фанатичного самообману. Одне ясне, що

— 5 —

Бог їм нічого не відкривав, а вся їхня наука була основана на фантазіях хворобливої уяви. Але йде-мо дали.

Отож, до адвентистів знову повернулися їхня попередня самопевність та запал і вони знову наполегливістю взялися за поширення своєї науки. Вони перестали посыпати своїх дітей до школи, поль свої залишили незасіяними, решту майна пороздавали бідним, а самі, вдягнувшись у білі шати, вийшли зустрічати Христа. Але знов, як і раніше, призначений день проминув і не звернув на бідних адвентистів жодної уваги.

На цей раз наслідки сліпого фанатизму виявилися в усій своїй повноті. Родини, що жили перед тим у повному матеріальному достатку, опинились у безвихідному положенні, не маючи навіть щоденного хліба. Багато адвентистських діячів забрала поліція та поховала по в'язницях, бо обдурені ними люди тепер готові були розірвати їх на шматки. Тисячі людей через той обман відвернулися від Слова Божого, пішли в світ і стали безбожниками. Тільки деякі пізніше опам'яталися і з розкаянням вернулися до своїх попередніх церков.

Треба було б сподіватися, що після такого по-двійного самообману, адвентисти посоромляться, опам'ятаються та залишать свої фантазії. Але так не сталося. Від здорової та натуральної думки вони були далекі, бо ж сліпий фанатизм не знає меж і своїх помилок не бачить. Його навіть не переконають наочні факти. І хоч їм показували, що є написано: "Коли пророк в ім'я Господнє промовив, а слово його не справдилось, то це слово не від Господа; по своїй волі сказав його пророк..." (5 Мойс. 18: 22), то фанатики того не бачили. Отже, на підставі цих слів ясно, що вони лжепророки, однак це їм не помогло. Але на цей раз і між провідними адвентистами постала велика розгубленість, розділення та великий хаос в думках та в виясненнях.

І в тому самому духовному замішанні та в на-

слідок шукань причин, одному з адвентистів прийшла думка про святкування суботи. Він поділився цією думкою з панною Гармон, пізнішою Вайт і ця ідея їй дуже сподобалася. Далі буде сказано докладніше про те, як адвентисти почали святкувати суботу, а тепер тільки стверджуємо той факт, що адвентисти стали суботниками, або як вони самі себе називають "адвентистами сьомого дня".

Вони ніжк не хотіли відректися від фанатичних ідей Міллера, навпаки, вони додали до них ще багато інших, так само чужих науці Божого Слова. Тепер вони почали навчати, що хоча Христос видимо і не з'явився в 1844 році, то однак в цьому році часи милосердя для поган закінчились і тому для спасіння необхідно вернутись назад до виконування старозаповітних заповідей, а особливо до почитання старозаповітної єврейської суботи, цебто сьомого дня в тижні.

Уже цієї короткої історії походження суботників вистачає, щоб переконатися в фальшивстві цього руху. Бо ж є написано: "А коли святий первісток, то й віття святе" (Рим. 11: 16). Тому ясно, що з фальшивого кореня адвентистів, не могло вирости правдиве віття суботників. Два рази Господь їх виявив, як фальшивих пророків, то чого, після того, можна було б ще від них сподіватися?

Проте суботники і після такої всенародної невдачі для їхньої науки не заспокоїлися, а почали знову міркувати, вираховувати та пояснювати, хто як міг, щоб знайти причину, чому Господь не прийшов? І нарешті вони пригадали, що рік у євреїв за часів пророка Даниила не починається ж першого січня, як тепер, а починається в вересні. Значить, треба тільки до 21 березня 1844 року додати ще кілька місяців і дійсне число приходу Господа буде вже означене цілком вірно. І суботники сміливо оголосили, що Христос прийде на землю 22 жовтня 1844-го року. Але Христос не прийшов і втретє. Коли цей день почав наблизуватися, то й самі адвентисти втратили певність і хоч кричали: "Прийди,

Господи Ісусе, прийди скоріше!” але віри в це вже самі не мали.

Після цієї третьої невдачі, для суботників настала жахлива духовна криза. Нових поправок до своїх вирахувань вони більше знайти не могли, а з тяжкого положення треба було якось вийти. Люди тисячами відпадали від віри, навіть сам Міллер пережив глибоке розчарування в своїй науці. Він вже не хотів визначати ще якогось часу і, збентежений, казав: “Я вирахував добре, а чому Він не прийшов, не знаю!”

Чи він дійсно не знат, чи тільки вдавав, то й ми не знаємо. Але якщо він справді не знат, то ще було б дуже дивно, бо в Святому Письмі немає нічого більше так ясно написано, як те, що про другий прихід Христа на землю ніхто не знає, навіть анголи небесні не знають (Мат. 24: 36, 42-44, 25: 13, Дії 1: 7). Оце й є основна причина суботницької трагедії, що вони не порахувалися з ясною Христовою науковою про це Самого Господа. Чи ж би вони цього не читали? Якщо ж читали, то виходить, що не повірили Самому Господеві, тому й не дивно, що пережили таку ганьбу й таку духовну катастрофу.

І ось, у цій найгіршій ситуації, двох видатних суботників, близьких співробітників пана Вайта, Едсон і Кроузер отримали “нове об’явлення”, яке було тоді суботникам дуже потрібне. Одного разу цих двоє людей зайдли в кукурудзу на полі, щоб там помолитися і довідатися про дійсну причину, чому Христос не прийшов на визначену пору. З їхнього оповідання довідуємося, що коли вони молилися, нараз на них “з великою силою зійшов Дух Святий” і відкрив їм, що Христос 22 жовтня 1844 року дійсно “прийшов”, але не на землю, щоб очистити “земну святиню”, а увійшов у “небесну святиню”, щоб її очистити. Цю ідею про очищення “земної святині” суботники взяли з книги пророка Данила 8: 14, а вже ідею про очищення “небес-

ної святині” суботники взяли з листа до Євеїв 9: 23-24.

Таким чином, після цього “кукурудзяного об’явлення” суботникам відразу все стало ясне і зрозуміле. Біда була тільки в тому, що сам основоположник адвентизму Міллер, не повірив у це об’явлення й посварився з пані Вайт із-за нього. Так він і помер, не повіривши видінням пані Вайт. А вона казала, що він помер, як Мойсей у воріт Ханаана. Але пізніше вона йому простила його недовірство, а тому суботники й досі вважають його як Божого служителя, а його науку признають, що вона від Бога, хоча й пророцтва його не здійснилися.

Але Міллер мав слухність, що не хотів вірити видінням пані Вайт, бо вони дуже ясно перечили Святому Писанню. Ось хоча б це “об’явлення”, що бачили в кукурудзі Едсон і Кроузер і яке пані Вайт признала правильним. А воно ж ніяк не відповідає наукі Слова Божого. Бож написано, що Христос, коли вознісся на небо, то сів по правиці Отця (Мар. 16: 19, Рим. 8: 34, Ефес. 1: 19-21, Євр. 8: 1; 10: 12, Об. 3: 21). Це ствердили й анголи, що Христос вознісся таки на небо (Дії 1: 10-11). Також первомученик Степан бачив Христа по правиці Бога (Дії 7: 55-56). Написано також, що Христос “небо проїшов” (Євр. 4: 14), “увійшов за заслону”, цебто в святе святих як Первосвященик (Євр. 6: 19-20). Він увійшов до святині раз на завжди, щоб явитись тепер перед Божим обличчям за нас, а не в 1844 році (Євр. 9: 11-12, 24-26).

Усі ці тексти ясно показують, що Христос проїшов небо, увійшов до святині, зайдов за заслону й сів праворуч Отця тоді, як вознісся. А те ж Вознесіння Христове не могло продовжуватися аж 1810 літ, цебто аж до 1844 року, коли то, за науковою суботників, Христос почав очищати небесну святиню. Якщо ж Христос, як бачимо з Писання, ввійшов у святиню зараз після Вознесіння і знайшов її нечистою, то як же Він чистий і святий міг так довго бути праворуч Отця в занечищенні свя-

тині й допіро аж в 1844 році ввійшов очистити її? Взагалі ця наука суботників про це очищування небесної святині, є така заплутана й неясна, що трудно зрозуміти, а це тому, що вони й самі, очевидно, її не розуміють. Ось, наприклад, самий головний аргумент цієї науки: “Кров Христа є краща жертва, яка при очищенні небесної святині нищить вплив людського гріха на нього” (З суботн. книжки: “Тайна разоблачена”, стор. 238).

Отже, з цієї науки виходить, що людський гріх якось діє на небесну свячиню і занечищує її. Як це може бути, суботники не пояснюють. Але всі євангельські віруючі рішуче твердять, що це очищенні небесної святині означає зовсім не те, чого навчають суботники.

Слово Боже нас навчає, що Церква Христова є Божим храмом (1 Кор. 3: 16-17), вона немов будівля будується на оселю Божу (Еф. 2: 21-22). І цей храм будується справді на небі (Еф. 2: 5-7). І коли ап. Іван побачив ту церкву в кінці віків, після приходу Христового, то вона сходила на нову землю з неба у виді Нового Єрусалиму (Об. 21: 1-3). Отже, Церква Христова і є тією небесною святою, тінню якої була свячина земна в старому Єрусалимі. І та земна свячина очищалась тими жертвами, які постійно приносили земним первосвящеником, але небесна свячина, церква Христова була очищена “кращою жертвою”, щебто жертвою Самого небесного Первосвященика-Христа (Євр. 9: 23-26).

Бо якщо розуміти по-суботницькому, що та небесна свячина є якась мертві будівля, то це означало б, що Христос пролив Свою кров не тільки для очищення з гріхів живих душ, а також на очищення мертвих будівель, в яких Бог не живе (Дії 7: 47-50; 17: 24). Але такої науки в Біблії нема.

Тому ясно, що це просто нечесна суботницька манипуляція Словом Божим та свавільне його виснення, щоб таким чином виправдати свої грубі

помилки та свої фальшиві пророцтва щодо другого Христового приходу.

Проте, щоб надати більше ловаги й цьому, згаданому нами, фальшивому поясненню, якого, як було вже згадано, сам Міллер не прийняв, то пані Вайт вдалася аж до неба, щоб довідатися, чи дійсно таке об'явлення було дане Едсону і Крозієру. Про це вона розповідає так:

“Прибувши на небо, я зараз же ввійшла до святого храму й побачила, як там на престолі сидів Бог-Отець і Бог Син. Нараз, Бог-Отець встав з престолу, сів у хмарну колісницю й поїхав у святе святих, зайнявши там місце за заслоною. Потім устав Бог-Син і також сів у хмарну колісницю й направився туди само. А пізніше усі адвентисти також пішли вслід за Господом у святе-святих. А сатана скористався відсутністю Бога в свячині, сів на Божому престолі і дмухнув своїм духом на християн-недільників (на тих, що не прийняли суботницької науки). Христос же, зодягнувшись у розкішні ризи з дзвіночками й опівночі 22 жовтня 1844 року почав Свою Первосвященичу службу очищення небесного святого-святих. І в той час двері для спасіння поган зачинились назавжди”.

І ось такі нісенітниці жінки з хворобливою фантазією, яка справді й була спочатку фактичним керівником всього суботницького руху, суботники і досі признають за надхнені Богом і вважають їх за правдиві Божі об'явлення. Але кожен, хто знає Св. Писання, відразу побачить, що це “заміна правди Божої брехнею”.

Ось звернімо хоча поверховно нашу увагу на цю байку пані Вайт у світлі Слова Божого. Написано, наприклад, що “Бога небо небес не вміщає” (1 Цар. 8: 27), що “Він наповнює небо й землю” (Єрем. 23: 24), що “від Духа Його нема сковку”). Також про Христа написано, що “Він все наповняє” (Еф. 1: 23) і “все носить словом сили Своєї” (Євр. 1: 3).

За словами пані Вайт, Цей всюдиприсутній та всенаповняючий Бог, нараз, поїхав зо свячині в

святе-святих на хмарній колісниці. По-перше, така думка заперечує Божу всюдиприсутність. Бож якщо Бог їздить з одного місця на друге, то це ж визначає, що Його одночасно нема на всіх місцях; а це ж перечить вище наведеним заявам Біблії.

По-друге, пошо Господеві треба було іхати зо святині до свято-святих на хмарній 'колісниці, як що воно віддалене від святині тільки заслоною? І чи ж можна припустити таку зневажливу думку, що Бог є так обмежений, що поїхавши в святе-святих за заслону, а в святині Його нестало й на Його опорожнений престол міг сісти сатана, а Бог про це не знає й цього не бачить і не може сатану прогнати? А якщо знає і бачить, то однаково нічого в тій справі не робить. А хіба ж це можливе хоча б у світлі таких слів Христових: "Переможцеві сісти Я дам на Моєму престолі зо Мною, як і Я переміг був, і з Отцем Своїм сів на престолі Його" (Об. 3: 21).

По-суботницькому виходить, що сатана є тим переможцем, якому дано сісти на Божому престолі і ще й з нього дмухати своїм нечистим духом на людей, за яких Христос заплатив Своїм життям. Виходить, ніби Бог безсилій змагатися з сатаною: бо поки Бог сидів у святині, то сатана занечистив святе-святих, а Він поїхав на хмарній колісниці очищати святе-святих, то сатана занечистив святиню.

Словом, це така нісенітниця та богозневага, що гіршої її бути не може. А для суботників це — Боже об'явлення, бо воно ім потрібне для прикриття своєї ганьби, яка постала наслідком їхнього самообману, в який вони впали, бажаючи своїм тілесним розумом збегнути те, що не відкрите Богом для людини.

Уже понад 130 років суботники поширяють свою науку. Самі вони признаються, що вони кілька разів виправляли та змінювали свої пророкування. Проте, не дивлячись на всі ті поправки та додовнення, їхня науки й досі повна грубого фальшу, що ми побачимо в наступних розділах.

II.

ВИДІННЯ ЧИ СВІДЧЕННЯ ПАНІ ВАЙТ

Цього розділа можна було б і поминути, але тому, що суботники багато своїх вияснень основують на видіннях та об'явленнях ось цієї своеї лжепророчиці, які вони називають "свідченнями", тому треба хоча трохи познайомитися з тими "свідченнями". Ті свої "свідчення" пані Вайт отримувала "в нічних видивах", під час свого літання на небо та на планети, де мала зустрічі й розмови з анголами і з допотопними людьми, яких вона зустрічала далеко поза обсягом нашої землі. Всі ті "свідчення" мають у суботників такий самий авторитет, як і Слово Боже або слово римського папи в католіків. А справді, ті "нічні видива" були ніщо інше, як звичайні сни, які пані Вайт уміла розмалювати, додаючи до них багато своєї фантазії.

Між іншим, ще раз хочемо докладніше познайомити читачів з тією суботницькою лжепророчицею, п. Вайт. Це бувша панна Е. Гармон, найближча співробітниця В. Міллера, найбільша прихильниця його ідей про другий прихід Христа. Коли ж Христос не прийшов і після третього Міллерового обрахунку, то панна Гармон, очевидно, сама втратила віру в скорий Христів прихід. Доказом цього є те, що вона вийшла заміж за пана Вайта, добре влаштувалась на землі й обзавелась родиною. Тільки що вона сама своїх дітей не виховувала, а найняла до цього інших жінок. Сама ж бо, як про себе свідчила, мусіла "часто летіти на небо і розмовляти там з любим Ісусом".

Вже з цього коротенького опису можемо окреслити духову вартість цієї жінки і зробити висновок, кому треба вірити: чи здоровій науці Слова Божого, чи хворобливій фантазії суботницької лже-

пророчиці? Навіть про одного з найбільших апостолів написано, що він за все своє життя лише один раз був підхоплений на небо (2 Кор. 12: 1-4), пані Вайт “часто літала на небо”, а також облетіла цілий всесвіт. Ні з ким із святих патріярхів, пророків, апостолів та мучеників чогось подібного не було, то чи можна погодитися, щоб звичайна жінка була більше обдарованаю Божою ласкою, аніж усі старозаповітні й новозаповітні святі?

Коли ж припустити на хвилину, що таке щось могло б статися, тоді така жінка мусіла б бути вся просякнута Божою істиною і не повинна була б зробити жодної помилки. Бо як можна було б робити помилки, маючи постійний контакт з небом, з Христом, з анголами й з всіма святыми, що вже в небі? А однак, як побачимо далі, кожне видіння пані Вайт і кожне її пророцтво та наука є фальшиві. То чи ж не є це доказом, що вона була або екзальтованою фанатичною з розхитаними нервами, або шарлатанкою, що свідомо обдурювала несвідомих.

Отже, якщо всі її видіння були вигадкою, то як можна вірити в інші речі, які походять з тих самих джерел? Є приказка: “Від брехні люди не мрут, але їм більше віри не ймуть”. Так із суботниками. Міллер винайшов неправильний день приходу Христового й на цій науці три рази адвентисти гірко обманулись і цим багато тисяч людей пхнули на дорогу безбожництва. Едсон і Крозіер знову ж таки отримали фальшиве “об’явлення” в кукурудзі, що Христос ніби то прийшов, але не туди, куди хотіли суботники; а перейшов Він тільки зо святині до святого святих. Пані Вайт всі ці вигадки підтвердила, як Божі об’явлення і, крім того, дала світові цілу низку своїх байок замість Слова Божого. І наука цих збочених з правильної дороги людей є підставою всієї науки суботників. То чи ж може вона бути вірною та згідною з духом Св. Писання? Переглянемо хоча кілька видінь пані Вайт, щоб наочно переконатися в їхній вартості.

Оточ, перший лет пані Вайт на небо, про що було вже згадано, відбувся з метою перевірити об’явлення Едсона і Крозіера про прихід Христа в небесне святе святих, про що була мова вище.

Потім, пані Вайт відвідала “небесний Єрусалим”, а також, в супроводі одного ангела, побувала на планеті Юпітер, де бачила багато різних див. І людей вона там бачила, тільки що вони були значно більші ростом, ніж ми і притому були дуже веселі. Коли їх пані Вайт запитала, чому вони такі веселі, вони їй відповіли: “Ми тут живемо в постійному і абсолютному послуслі Богові, й ніколи не грішили проти заповідей Божих, як ось мешканці землі”.

Після того, пані Вайт зо своїм провідником полетіла на планету Сатурн, яка за дослідом пані Вайт, має сім спутників, а не десять, як навчає астрономія. На тій планеті вона зустріла старозаповітного патріярха Еноха, який там був у великій пошані й дуже поважно походжав. На питання пані Вайт, чи це є те місце, куди він був узятий з землі (1 Мойс. 5: 24), Енох відповів: “Ні, це не є те місце. Я тут тільки у відвідинах, а місце моого постійного замешкання є Новий Єрусалим...”

Життя на Сатурні так сподобалося пані Вайт, що вона просила ангела дозволити їй залишитися там. Але ангол сказав, що вона покищо не може там залишитися, бо на ней чекає ще багато праці; але вона все-таки буде мати можливість відвідувати всі Божі світи та розглядати дивні діла Божих рук. Після того ангол відпровадив її на землю.

Вище було згадано про те, що нікого з усіх святих Бог не носив по всіх планетах отак тільки, щоб показати їм “діла рук Своїх”, то не підлягає жодному сумніву, що ніде не літала й пані Вайт; не бачила вона ні Юпітера, ні Сатурна.

У Слові Божому ми читаємо, що Адам був “першою людиною, що з землі” (1 Кор. 15: 45-49) і що ми стали “первоочином творів Його” (Як. 1: 18) “і що ввесь людський рід Він з одного

створив" (Дії 17: 26). А пані Вайт знайшла людей на Юпітері й на Сатурні. Кому ж тоді вірити, Біблії, яка ні словом не згадує про людей на інших планетах, чи суботникам?

Цікаво було б також знати, якою мовою вона говорила з тими людьми? Чи вони розуміли по-англійськи, чи вона розуміла їхню мову, чи може ангол був перекладачем?

Отже бачимо, що ціле це видіння не має в собі ніякого практичного духовного сенсу. Тому ясно, що все це — одна фантастична вигадка, яка не має найменшого розумного підложжя. Тим більше, як було вже згадано, що в Біблії немає ні одного подібного прикладу.

Пані Вайт літала також на гору Небо, близько Ханаану, де вона бачила, як ще давно перед народженням Христа, архангол Михаїл воскресив Мойсея і переніс його з тілом на небо.

Такого "видіння" суботники дуже потребували, бо, за їхньою науковою, всі померлі знаходяться в гробах разом з душами, які є ніщо інше, як тільки кров. А дух, за їхньою науковою, ще тільки повітря, яким людина віддихає. І, нараз той померлий Мойсеї, від якого, за науковою суботників, не залишилося після смерті ні душі, ні духа, з'являється на горі преображення Господнього разом з пророком Іллею й розмовляє з Христом, як живий (Мат.17:3).

Для суботників це був великий клопіт, бо ж вони не знали, як пояснити це, невигідне для них явище. Бо ж виходило так, що Мойсеї хоч помер і тіло його було поховане, то щось у Мойсея жило поза тілом. Мойсеї був без тіла, а живий. Значить, мусіло бути правдою те, що людина має живого духа, який, незалежно від того, чи є в тілі чи поза тілом, продовжує жити, хоча тіло й помре.

І щоб вивести суботників з цього клопоту, пані Вайт схитрувала, придумала нове видіння й воскресила суботникам Мойсея.

Але це схитроване вияснення не витримує критики, бо Писання ясно навчає, що першим мав вос-

креснути Христос, а не Мойсеї (Дії 26: 23, 1 Кор. 15: 20, Кол. 1: 18). Всі ж Христові, значить і Мойсеї, воскреснуть у прихід Христа (1 Кор. 15: 23).

По-друге, як могла пані Вайт на горі Небо бачити події, які відбувалися там три тисячі років тому, ніж вона туди полетіла? Суботники можуть сказати, що Бог їй відкрив. Але для того, щоб Бог щось відкрив, то не треба конче летіти на те місце, де подія ця відбувалася.

Тому ясно, що пані Вайт ані гори Небо не бачила, ані воскресіння Мойсея. Все це свавільна вигадка, щоб виправдати свою еретицьку науку щодо людського духа. Бо ж Мойсеї і досі не воскрес, бо Христос ще не прийшов за Своїми. А тим більше не був він воскреслий під час свого з'явлення. З'явився його живий дух, а не мертвє тіло.

Наступне видіння пані Вайт було вже про суботу. Але перед тим, як розповісти про те видіння, мусимо звернути увагу, що адвентизм постав від часу, коли В. Міллер почав проповідувати день Христового приходу, це в 1831 році. Але про суботу він тоді не проповідував. Не знала нічого також про суботу пані Вайт, не дивлячись на те, що вона вважала себе "вісткою третього ангола" (Об. 14: 9-11) й сама часто літала на небо, відвідувала Новий Єрусалим і входила в святий небесний храм, проте ніде вона не довідалась про конечність святкування старозаповітної єврейської суботи. Не знали нічого про суботу й усі інші адвентисти. Усі вони святкували тоді неділю і суботниками не були, хоча вони вже й тоді вважали тільки себе правдивою церквою, а всіх інших "Вавилоном", що носять "печатку антихриста". Тоді тією печаткою не була неділя, а те, якщо хто не вірив Міллерові науці про другий Христовий прихід у визначений день. Хоча, як ми бачили, що те "невір'я" виявилося правдивим, а наука Міллера — фальшивою. А тому й ясно, що "печаткою антихриста" була Міллерова наука. Але пізніше, коли адвентисти стали

суботниками, вони почали навчати, що “печаткою антихриста” є святкування неділі.

До святкування ж суботи дійшли адвентисти так: Як було вже згадано, що після невдачі з іхніми пророцтвами про другий прихід Христа, вони почали навчати, що в той день, коли Христос мав прийти, припинилася Божа ласка для погані та треба було вертатися назад до Старого Заповіту. Проте ця наука поширювалася дуже поволі й самі адвентисти не мали певності, щодо неї. Аж допіро в 1846 році пані Вайт познайомилася з якимось Дж. Бейтс, який її остаточно переконав, що треба таки святкувати суботу. Однак, від тієї зустрічі промінуло ще майже три роки. За той час пані Вайт, очевидно, знайомилася з науковою Біблією про суботу. Але, щоб надати тій справі більшої поваги, а одночасно її себе піднести ще вище в очах своїх послідовників, вона видумала новий лет на небо. Залетівші туди, вона зайдла до храму, побачила там жертвника для кадження, семираменного світильника, стола з прісними хлібами й Господа Ісуса Христа. Який, як Первосвященик, запровадив її до святого святих за заслону, де вона побачила ковчега з чистого золота, а на ковчезі — херувимів. Вона побачила також, що в ковчезі переховувалася золота посудина з манною, Ааронова палиця й дві камінні таблиці, на яких незвичайним світлом сяяли Божі заповіді. А одна з них заповідей, “четверта — про суботу, — відрізнялась своїм зовсім відмінним сяйвом”.

Від того часу всі адвентисти почали вже рішуче святкувати суботу, опираючись на цьому невідмінному, по-іхньому, видінні чи, як вони кажуть, об’явленні, даному пані Вайт.

Отже, 13 років між адвентистами не було згадки про 10 заповідей, ні про суботу. П’ять років були дискусії, міркування про суботу, яка однак ще офіційно не святкувалася. Очевидно, не було в адвентистів ані переконання, ані відваги перейти на святкування суботи. Таким чином самі вони від

1831 доку до 1849 року святкували неділю, а тим самим 18 років самі носили “печатку антихриста”. І з цією “печаткою антихриста” пані Вайт якось літала на небо й 18 років ніхто її на небі не звернув уваги на ту печатку. А розмовляла ж вона з англами, з різними святими й навіть з Самим “любим Ісусом”. І ніхто на ній тієї “печатки антихриста” не додглянув і за несвяткування суботи не докорив, і нічого про неї не пояснив. І суботники не бачать цієї непослідовності в цих об’явленнях. Бо ж тут виходить одне з двох: або на небі не знали, що пані Вайт не святкує суботу, або нічого не казали тому, що святкування суботи там уважали за непотрібне. Фактом залишається те, що пані Вайт отримала інформації про суботу не на небі, а на землі, не від Христа чи хоча б ангела, а від Дж. Бейтса. Але й він не дав докладних пояснень, як належалося святкувати суботу. Після того, як ми вже бачили, пані Вайт літала на небо, там остаточно переконалась, що таки треба святкувати суботу, але як саме, знов таки її не пояснили. І майже 10 років суботники святкували суботу від 6 години вечора в п’ятницю до 6-ої вечора в суботу. Аж, нараз, той самий Дж. Бейтс і то знов таки не на небі, а на землі вказав пані Вайт на слова з 4 Мойсея 23: 32, де написано, що треба святкувати суботу від заходу сонця до заходу. За страху, чи не гнівається Бог за неправильне святкування суботи, пані Вайт знову полетіла на небо, щоб запитати про це ангола.

Оце така була ця пророчиця: по небі літала, в Христом розмовляла, була в святому святих, в ковчег заповіту заглянула, сяючу заповідь про суботу оглядала, а як святкувати ту суботу, так і не довідалася, поки Дж. Бейтс її не навчив.

Але приглянемося до того видіння, щоб перевіритися, чи є в тому хоча найменша доля правди й здорового сенсу?

Найперше, ясно написано, що в Новому Єрусалимі храму нема, бо Сам Бог є тим храмом (Об.

21: 22). Також немає там потреби в світлі світильника (Об. 22: 5). Храм же, про який згадується в Об'явленні (11: 19; 15: 5-8), був показаний на небі, але не в Новому Єрусалимі й мав, безперечно, символічне значення. В кожному випадку він ніяк не міг бути рукотворним храмом, докладно таким, як він був побудований на землі. Бо ж написано, що Бог не в рукотворних храмах живе (Дії 7: 48; 17: 24). Написано також, що стародавня скиння була тільки образом правдивої і що правдива скиння є не так будована, як земна" (Євр. 9: 2-11, 24).

Тому ясно, що пані Вайт ніколи й ніде не бачила святого святих, не бачила ковчега ні того, що було в ньому, бо на небі ці речі розуміються цілком інакше, ніж на землі. Навіщо там здався б земний хліб, хто його там їстиме? А камінні плити, Ааронова палиця, манна та інше, — кому воно там потрібне? Всі ті символічні речі на землі, на небі розуміються духовно. Тому немає жодного сумніву, що суботницька пророчиця просто безсороно наповнила неправди, а люди їй повірили.

Одного разу пані Вайт у своїх "нічних видівах" отримала об'явлення щодо згаданих в Божому Об'явленні 144 тисячі первістків (Об. 7: 1-8; 14: 1-5). Ці "непорочні первістки", за словами Вайт, то — суботники, а печатка, положена на їхніх чолах, то — субота, яку вони святкували.

Це не є нашою вигадкою, — це суботницька наука. Про цю "печатку" писала пані Вайт та інші суботницькі письменники. Напр., в книжці "Біблійні лекції", лекція 4, маємо такі слова:

"Тільки четверта заповідь з усіх десяти має печатку великого Законодавця, Творця небес і землі. Усі, що бережуть цю заповідь, приймають Його ім'я та всі благословіння, що є сполучені з цією заповіддю".

"Усі мусять рішити, чи вони приймуть знака звірини (чит. "неділю") та її образа, чи печатку живого та правдивого Бога" (чит. "суботу").

Чому і на якій підставі можна таке твердити,

що тільки "четверта заповідь з усіх десяти має печатку" Бога, цього не вияснено в суботників і нема в Біблії подібної науки. Також немає в Біблії такої науки, що з цією заповіддю сполучені якісь благословіння. Якщо якась заповідь має певні обітниці, то це п'ята заповідь про пошану батьків, але не четверта (2 Мойс. 20: 12, пор. Еф. 6: 2).

Притім, яким чином, субота як печатка, могла бути поставлена на чолі тоді, коли заховувати суботу могли лише руки та ноги? Ніде немає ні слів, що в неділю не вільно думати. Чому ж тоді та печатка не має бути на руках, а на чолі? Але до цих пояснень ми ще прийдемо.

Пані Вайт також було відкрито, що тодішні суботники мали дожити до Христового приходу. Навіть її особисто ангол був сказав, що й вона доживе до великої події і побачить Христа, ідучого на хмарах небесних. Йі нібито було відкрито про день і навіть про годину Христового приходу, але, як видно, вона боялась оголосити ту дату, щоб не осоромитись ще в четвертий раз.

Уже той факт, що пані Вайт померла 1 липня 1915 року в Каліфорнії, так і не діждавшись Христового приходу, свідчить, що її видіння було неправильне, змайстроване буйною фантазією лже-пророчиці.

Але подивімось на це видіння з куту зору Слова Божого, а також з куту зору здоровової логіки.

Отож, коли б "печаттю на чолі" мала бути субота, а запечатаними мали б бути суботники, то їх вже тоді було багато більше, ніж 144 тисячі, не кажучи вже про їхню скількість тепер. То що ж станеться з тими суботниками, яким ту печатку суботи наклав не ангол, бо ж ангол запечатав тільки 144 тисячі? Але тут сутність справи захована навіть не в запечатаних, а в самій "печаті", яка має ту особливість, що не пристає до чола навіть перевонаному суботникові, якщо він, за їхньою наукою, не буде вносити до каси повної десятини зо всьо-

го, що здобуває. Як видно то ця печатка на чолах суботників печатається десятиною, а не суботою?

З цього всього видно, що за науковою суботників, "правдива печатка", дається нестільки за докладне виконування суботи, скільки за докладне й регулярне плачення десятини.

Цікаво підкresлити, що за рахунком суботників, святкування недільного дня, що є — за їхнім навчанням, — печаткою звірини, продовжується вже понад 1500 років. Тією ж звіриною вони вважають римського папу. І тут знову постає велика непослідовність, бо ж мільйони християн, ніби-то носять ту "печатку звірини — папи", а не признають самої звірини, цебто папи. А ще більша непослідовність є в тім, що самі ж суботники вважають за святих середньовічних реформаторів, як Івана Гуса, І. Вікліфа, Мартина Лютера та інших, які сильно змагалися з папством, були жорстоко переслідувані папами й деякі замучені на смерть. І ті реформатори стали великим благословінням для світу, бо вони, зломивши папський абсолютизм та гніт, вибороли волю для поширення Євангелії. І суботники признають ці заслуги реформаторів. Але всі вони не були суботниками, а святкували неділю; а тим самим, значить, носили на собі "печатку тієї самої звірини", з якою вони боролися і від якої деякі загинули.

Але лжепророчиця Вайт і на це дає пояснення. Вона каже, що ті, які померли до об'явлення про святкування суботи, не мали гріха; а таке об'явлення було дане їй 1849 року. Отож, до того року гріх за порушення суботи не рахувався.

Чи це не нахабна заява? Подумати тільки, Бог ще на горі Синай заповів святкувати сьомий день і дав про це святкування всі найдокладніші інформації. За порушення цієї заповіді призначив смертну кару. І, нараз, виходить так, що всі ті біблійні інформації не були "Божим об'явленням", не були "світлом з неба", допіро те об'явлення, яке було дане пані Вайт, виявилося правдивим "світлом від

Бога"! З того виходить, що навіть апостоли, вся первохристиянська церква, отці церкви, хмари мучеників за віру та великі реформатори не мали того світла, аж, накінець, пані Вайт удастоїлася отримати те "світло з неба". Чи ж можна в це вірити, знаючи всі інші видумані нею фальшиві об'явлення?

Цікаво також знати, що та ж пані Вайт радила й неділю "присвячувати для Господа" для місійної праці. А це ж власне те саме, що й інші протестанти роблять. Отже, протестанти і суботники роблять у неділю те саме, цебто місійну працю, а проте печатка звірини якимось чудом пристає тільки до протестантів, а до суботників — ні. Тому, з того всього можна зробити тільки один висновок, що суботницькі вожді просто баламуть тією печаткою простих та несвідомих людей.

Але хто ж були тих 144 тисячі первістків, про яких згадує Св. Писання? Саме Святе Писання і дає нам відповідь. Воно по-перше інформує нас, що ті люди будуть походити з єврейського народу (Об. 7: 1-8). По-друге, слова, що вони "не осквернились з жінками", показують, що це будуть високо-моральні люди (Об. 14: 4). Ясно, що цих слів не треба розуміти в такому значенні, що це будуть не жонаті та незамужні, бо тоді треба було б таких шукати виключно серед нежонатої молоді та серед різноманітних монахів-целібатів. Але Біблія навчає, що шлюбне родинне життя не осквернює людей (Євр. 13: 4). Це визначає, що в ті часи, коли вони будуть жити, цебто за панування антихриста, буде жахлива загальна розпуста (Об. 9: 21; 14: 8; 17: 1-5). А однак цих 144 тисячі не піддадуться загальному впливові й не стануть розпусниками, цебто не житимуть одночасно з кількома жінками і не "осквернять" себе розпустою.

Під цими словами треба розуміти також духовну чистоту та вірність Богові. Бо ж є написано, що люди, які зраджують Богові через любов до світу цього, є перелюбниками (Як. 4: 4). Але цих 144

тисячі не любитимуть світу, ані того, що в світі, а будуть вірні Богові аж до смерти.

Є, між іншим, пророцтво, що Ізраїль багато днів буде без Бога (2 Хр. 15: 3-7), але в останні дні почне шукати як Бога, так і Давида, Царя свого (Ос. 3: 4-5). Ясно, що під словом "Давида" треба розуміти Потомка Давидового, цебто Христа, що має сісти на престолі Давидовім (Лук. 1: 30-33), бо ж сам Давид не міг жити аж до останніх днів. За часів апостола Павла Ізраїль ще не був навернений (Рим. 11: 25-27) та й досі він ще "Давида" — Христа не шукає. Однак той час прийде за панування антихриста. І тоді Господь, з поміж наверненого Ізраїля вибере й запечатає для Себе особливо вірних та віddаних Господу Ісусу; а притім вибере з поміж перших навернених, тому й вони названі будуть "первістками" (Об. 14: 4). Можливо також, що вони будуть із числа первородних. Печаткою ж на них буде не "субота", а Дух Святий, Яким Господь печатає всіх Своїх викуплених (2 Кор. 1: 22, Ефес. 1: 13-14, 4: 30).

Між іншим, суботники доводять, що тими жінками, з якими вони — суботники — не осквернюються, є різні церкви. Але такий аргумент може з таким самим правом дати кожна церква. І цей аргумент найменше відповідає суботникам, бо раніш, ніж вони стали суботниками, всі вони були в різних церквах, які вони тепер називають "блудницями"; отже, всі вони з тими "блудницями" осквернилися, тому й не можуть вважатися невинними.

Ось так, видіння за видінням, об'явлення за об'явленням можна було б усіх іх переглянути. Але всі вони не витримують жодної критики Господнього Слова. Так як ми бачили фальшивість науки суботників щодо згаданих вище точок, таке саме є і з науковою про суботу. Всі християнські догмати в суботників перекручені по-іхньому. Тому й немає чого шукати в них чистої євангельської правди чи здорової й логічної послідовності.

III.

ПРОРОЦТВА ПАНІ ВАЙТ

Вище було згадано про кілька видінь пані Вайт, які були звичайним маячинням хворого розуму. Але через те, що суботники визнають цю жінку за свою справдиву пророчицю, а її писання вважають за нахтненні Богом, то варто переглянути хоча декілька її "пророцтв".

Вище було згадано, що суботники спочатку, коли ще й самі суботниками не були, а тільки адвентистами, вони всіх християн, а особливо протестантів, називали "Вавилоном". І коли вони після кількох тяжких своїх невдач щодо другого приходу Христового, додумались нарешті, що Христос прийшов не земну святиню очищати, а небесну, то разом з тим уявним приходом Христа вони оголосили, що той протестантський "Вавилон упав" літом 1844-го року і більше не встане. А одночасно з його падінням скінчився "день благодаті й день спасіння" для грішників, цебто "двері Божого спасіння навіки закрились".

Цю "суботницьку правду" вповні підтвердила їхня пророчиця пані Вайт свідкуючи, що їй це сказав Ангол, який її супроводив у міжпланетних подорожах.

Але Святе Писання не підтверджує того пророцтва. Навпаки, Біблія наїчає, що день ласки та спасіння ще продовжується і буде продовжуватися аж до приходу Христового на землю (Мат. 24: 14:28; 18-19, Об. 14:6-7). І підтвердження цього бачимо в життєвій практиці. Щеніколи Євангелія так широко не проповідувалась, як сьогодні. Друкарство, швидкі засоби комунікації, радіо та телевізія дають можливість сягнути з Євангелією в кожен закуток світу і до кожного народу.

І навіть самі суботники пізніше мусіли знову “відкривати ті двері спасіння”, бо “закривши” їх, вони тим самим позбавили самих себе всякої підстави для проповідування й своєї науки. Цим вони самі донали, що їхня наука й пророцтво їхньої пророциці є фальшиві.

Тепер звернімо увагу на кілька безпосередніх пророцтв пані Вайт.

1. Вона пророкувала, що Палестина ніколи більше не буде національною батьківчиною для ізраїльського народу. Але історичні факти показали фальшивість цього пророцтва, бо ж сьогодні в Палестині існує держава Ізраїль. Але, скажімо, що тих історичних фактів вона могла й не передбачити, проте Слово Боже вона повинна була б знати, а воно ось що каже:

а) “Зо сходу згromаджу насіння твоє, і з заходу тебе позбираю. Скажу півночі: “Дай”, а до півдня: “Не стримуй!” Поприводь ти синів Моїх здалека, а дочки мої — від окраїн землі” (Іс. 43: 5-6).

б) “Як живий Господь, що вивів і випровадив насіння дому Ізраїлевого з північного краю, і зо всіх тих країв, куди їх був повиганяв!” І осядуть вони на своїй землі” (Єрем. 23: 5-8).

в) “І випроваджу їх від народів, і позбираю їх із країв, і приведу їх до їхньої землі” (Єзек. 34: 11-14).

г) “І будуть вони безпечні на своїй землі” (Єзек. 34: 24-28).

д) “І візьму вас із тих народів, і позбираю вас із всіх країв, і приведу вас до вашої землі... І ви будете сидіти в краю, якого Я дав вашим батькам” (Єзек. 36: 24-28).

е) “Ось Я візьму Ізраїлевих синів з-посеред народів, куди вони лішли, і позбираю їх знавколо, і введу їх до їхньої землі” (Єзек. 37: 21-25).

Це лише кілька текстів, що ясно показують, що Бог поверне Ізраїля з його розсіяння до рідної землі. I подібних пророцтв у Біблії є дуже багато. То чому пані Вайт цього не знала, а пророкувала

не те, що каже Слово Боже. А це є доказом, що вона була фальшивою пророчицею, і це також визначає, що їй не можна вірити навіть тоді, коли вона висловлює правду. Бо лжепророк є слугою сатани й він хоча й правду каже, то до погибелі веде. Правда в устах лжепророків є тільки приманкою для недосвідчених людей.

2. Пані Вайт з великою певністю пророкувала, що Єрусалим, як місто, ніколи не буле відбудований, бо на його місце Господь буде новий Єрусалим з них, цебто з суботників.

Але вона й тут помилилася, бо Єрусалим існує і Писання навчає якраз навпаки. Навіть написано, що не лише самі євреї, а й чужі народи будуть його будувати (Іс. 60: 10-15). Читаємо також, що не тільки місто, але храм також наново буде збудований (Єрем. 30: 18; 31: 38-40, Мих. 4: 1-2). Єрусалим не тільки буде відбудований, але буде також густо заселений (Зах. 8: 1-5). І все буде святе в Єрусалимі (Зах. 14: 20-21).

Отже, в світлі Святого Писання, то й ще пророцтво пані Вайт було фальшивим.

3. Року 1847-го пані Вайт пророкувала, що мурини в Америці звільнятися від невільництва тільки під час другого Христового приходу на землю. І як же вона була збентежена й здивована, коли президент Лінкольн скасував невільництво ще при її житті в році 1862-му.

На лжепророчицю поспались нарікання від своїх, а також насмішки від чужих. Щоб покласти цьому кінець, вона 4 січня 1863-го року оголосила нове, додаткове “об’явлення”, що скоро в Америці спалахне повстання, через яке мурини знову будуть обернені в рабів. Від того часу минуло вже сто років, а це пророче “скоро” все ще чекає на своє сповнення. Але тепер хіба вже всім ясно, що воно ніколи не сповниться.

Отже, цей факт дає нам знову насвітлення характеру цієї суботницької пророциці й показує, що вона не тільки фальшива пророчиця, але що

вона маніяк або ошуканка, якій залежало тільки на тому, щоб свій авторитет затримати якнайдовше.

4. Вона також упевнено й голосно пророкувала, що Англія "скоро" й несподівано для всіх піде війною на Америку і та війна обернеться в "світову війну". Але виповнення і цього "скорого" пророцтва навіть самі суботники давно вже перестали чекати.

Отже, знов неправда, знов маячиння хворого розуму, або свідомий грубий обман.

5. Згадаймо ще раз те, про що вже була згадка, що пані Вайт пророкувала, що Христос ось-ось прийде, всього через кілька місяців і що вона особисто не помре, а буде підхоплена на зустріч Господу разом зо всіма суботниками. А тим часом не тільки померла вона сама, але й багато тисяч інших суботників, а Христос ще не прийшов. Отже, знов неправдиве пророцтво.

Таким чином можна було б переглянути всі пророцтва цієї суботницької лжепророчиці і всі вони такі самі фальшиві як і ці, що ми переглянули. Тому вважати її за "Божу посланницю", а її писання за надхненні "Божі об'явлення", є бого-зневагою. Бо коли їб вона такою була, то її видіння та пророцтва не тільки що сповнилися б, але принаймні не повинні б' перечити ясним словам Св. Писання, яке, між іншим, остерігає: "Не додавай нічого до слів Його, щоб тебе не скартав Він і щоб неправдомовцем не став ти" (Прит. 30: 6).

Неправдомовність суботницької пророчиці доведена, тому вона не є "Божою посланницею", а звичайною лжепророчицею та Божою противницею. Бо ж рішуче заборонено додавати чи відійти щось від Слова Божого (5 Мойс. 4: 2; 18: 20-22, Єрем. 28: 9, ІОб. 22: 18-19).

IV.

У СУБОТНИКІВ НЕМА ІХНЬОЇ ІСТОРІЇ

Суботники напевно заперечуватимуть таку заяву, бо ж вони не сьогодні постали. Сперечатися з ними не будемо, бо дійсно малесенький кусочек історії вони справді мають. Але та їхня історія дуже коротка, бо починається вона від виступів В. Міллера в 1831 році. Але й Міллер спочатку суботи не святкував, бо почали її святкувати допіро в 1849 році; отже приблизно через 18 років після перших виступів Міллера. Тому, власне, від того 1849-го року треба й рахувати постання правдивого суботництва. Тому вся історія суботництва має заледве 114 років.

Але суботники до цього не признаються. Навпаки, вони намагаються доказати, що перші християни всі святкували суботу й допіро в 325 році на першому вселенському соборі папство, в уділом римського імператора Костянтина, перенесло святкування з сьомого дня тижня на перший, щебто на неділю.

Правда, тепер суботники дещо поправляють цю дату й пишуть, що те перенесення святкування остаточно сталося в 364-му році по Р. Х., на другому вселенському соборі, на якому був прийнятий 29 канон, що бринів так:

"Християни не повинні юдействувати, відпочиваючи в суботу, а повинні працювати того дня, а замість цього шанувати день Господній, в який по можливості повинні відпочивати. Коли ж, однак, знайдуться такі, що будуть юдействувати, то нехай буде на них анатема".

І суботники кажуть: "Чи не свічить ще, що ще в четвертому столітті християни святкували суботу, інакше не було б потреби видавати такого закона".

Але це зовсім неправильний висновок. Бо коли б християнство в той час святкувало ще суботу, то яким чином делегати собору, які були представниками того ж таки християнства нараз збунтувалися б проти свого власного свята? Тому ясно з цього факту, що християнство у своїй масі, святкувало неділю. Але траплялись одиниці та невеликі групи, що “юдействували”, щебто не лише святкували суботу, але й обрізувалися і трималися багатьох інших юдейських приписів. Цим вони вносили дисгармонію в християнство, порушували єдність та однодумність. Тому собор видав проти них подібного канона та кинув на них анатому.

Суботники ще й тому критикують цього канона, що, мовляв, апостоли виличали тих, хто нарушуває Божі заповіді, а собор кинув анатому на тих, хто намагався виконувати Божі заповіді.

Алеце знову таки суботницька гра слів. Іо на них кинено анатому не за те, що вони намагалися виконувати Божі заповіді, а за те, що вони “юдействували”. А на таких вже апостол Павло кинув анатому (Гал. 1: 6-9). Але відчуваю, що суботники можуть сказати, що в наведеному тексті немає мови про “юдействуючих”. Слухно, але ж у цілому листі до Галатів іде мова про них. Тому кожну науку цього листу треба брати у зв’язку з цілістю. Тому ясно, що ті “дяекі”, що “хотіли перевернути Христову Євангелію” (Гал. 1: 7), ще були ті, що намагалися Євангелію зодягнути в закон (Гал. 3:1-10).

Але суботники не тільки силкуються свою коротенькою історію пов’язати з первохристиянством, але вони сягають ще далі й на підставі того, що Бог створив світ у шість днів, а в сьомий спочив, доводять, що суботництво веде свою історію від створення світу (1 Мойс. 2: 2-3).

Але це неправильний висновок. Іо хоча й написано, що Бог спочив сьомого дня, то нема написано, щоб святкування сьомого дня Бог заповів також людям. Ні Адамові, ні Ноєві, ні Авраамові, ні іншим патріархам, яким Бог давав певні запові-

ді та поради, Він ніде не згадав про суботу. Аж до самого виходу з Єгипту також єврейському народові ніде не було заповіджено, щоб він святкував суботу. Від створення світу до надання закону на горі Синай, ніде не було найменшого натяку зо сторони Бога, щоб люди святкували суботу. І коли б було правою, як суботники навчають, що ніби-то субота святкувалась від створення світу, то мусіла б бути про це згадка в Біблії. А тимчасом Слово Боже якраз навпаки навчає, воно виразно каже, що субота була дана допіро на горі Сінай (Неем. 9: 13-14).

Цікаво звернути увагу на Адама. Він був створений шостого дня. А це ж означає, що Богова субота чи Божий сьомий день був для Адама першим днем. І коли б Адам мусів би святкувати свій сьомий день, то він випав би якраз на Божий перший день, щебто на неділю.

Варто підкреслити ще й такий факт, що згідно з дослідами науки, то дні Божого творення не були такими, як наші дні, цебто 24 години. А це мусіли бути довгі періоди, що можливо сягали мільйонів років. То, якщо це так, то й Божа субота не могла бути одноденною, в нашому розумінні. А при цьому, є ще й так написано: “Бог... не змучується та не втомлюється” (Іс. 40: 28), то навіщо тоді Богові відпочинок? Написано також є так: “Отець Мій працює аж досі” (Ів. 5: 17). Отже, в цих слів виходить, що Бог як би ніколи не переставав працювати. Значить, той Божий спочинок треба розуміти не так, як пропонують суботники. Розуміється, що він відносився тільки до перерви в створінні видимої природи. Так власне розуміти дає нам право оригінальний гебреїський текст, де, замість нашого слова “спочив”, стоїть слово “уаяյшбот”, що означає “перервав працю, перестав діяти”. І це вірно. Іо для Бога спочинок, у нашому розумінні, цілком непотрібний. Тому ясно, що той Божий спочинок не дає ніякого початку для історії суботництва.

Про юдейську суботу буде мова пізніше, а тепер приглянемося до історії перших християн, чи вони святкували суботу, як це намагаються доводити суботники.

1. Розпочнемо від першого вселенського собору, який, за науковою суботників, переніс святкування суботи на неділю. Він відбувся в 325 році в місті Нікеї і ухвалив щодо неділі лише таку постанову:

“Не схиляти колін в день Господній для молитви, а молитися стоячи, символізуючи цим наше співвоскресіння з Христом. Цей бо звичай установився з днів апостольських”.

З цієї постанови ясно бачимо, що собор не переносив святкування з одного дня на другий, а лише затвердив звичай, який установився ще з апостольських днів. А ті “апостольські дні” в ті часи не були такими вже занадто далекими. Напевно на тому соборі були отці церкви, що мали біля сотні років віку, а вони, в свою чергу, мали в молодості спільність з такими ж глибокими старцями, що віком своїм сягали до часів апостольських. Тому, вони напевно знали, які звичай установились в церкві з часів апостольських. І, взагалі, на тому соборі не було суперечок про те, чи святкувати юдейську суботу чи день Господень — неділю? Бо тоді вже всі християни і всюди святкували неділю, а не суботу. На тому соборі було біля 2000 осіб, представників християнських громад буквально з усього тодішнього світу. І ніхто не перечив проти неділі. Це власне й є той доказ, що вона тоді вже скрізь святкувалась і не було потреби переносити святкування з суботи на неділю, як навчають суботники.

Анастасій, єпископ Олександрийський, був одним з найбільш впливових мужів на тому соборі. Він багато подорожував і добре знов, який день святкують християни. А він на соборі ні словом не натякнув, що християни десь там ще святкують суботу. Бо хоча й були деякі “юдействуючі” христи-

яни, але вони були в церквах, які назагал у своїй масі, святкували неділю. Юдействуючі не творили ані окремих громад, ані окремого руху.

Суботникам дуже хочеться знайти в історії якусь таку подію, що ясно показувала б, що таке перенесення дійсно було. Але тому, що з постанов першого собору не можна цього довести, то вони додають, як ми вже згадували, що, мовляв, навіть після того собору, святкування неділі ще остаточно не закріпилося. По-їхньому, то аж другий лаодикійський собор в 364 році остаточно затвердив святкування неділі своїм 29 каноном проти “юдействуючих”.

Але це неправда, бо й на тому соборі не було мови про перенесення святкування з суботи на неділю, а була лише мова про ту незначну частину християн, яка, залишаючись у церкві, трималася юдейських обрядів, в тому числі й суботи та обрізання. Такі “юдействуючі” християни були й за часів апостолів і їх апостоли не підтримували (Дії 15: 1, Гал. 5: 2-4). До згаданого собору такі “юдействуючі” християни належали до церкви, в якій створювали певне збентеження та заколоти. Тому собор ствердив, що “не подобає християнам юдействувати й освячувати суботу”... і постановив припинити те зло, вилучивши з церкви тих юдаїстів, яких відтоді почали вважати єретиками.

2. Але вернімось трохи назад від тих соборів. Читаємо писання Євсевія, отця церковної історії, який писав року 324-го таке:

“Вони, цебто християни з юдеїв, дотримують і день Господній, як спомин про воскресіння Христового”.

Отже, якщо навіть християни з юдеїв трималися неділі, то що вже казати про християн з поган? Вони напевно не трималися юдейської суботи.

Той же історик пише далі таке: “Все те, що ми робимо в суботу, ми перенесли на день Господній, як на більш гідний пошани день, ніж єрей-

ська субота... Християни всього світу святкують день Господень”.

На вислів Євсевія “ми перенесли”..., суботники дають таке пояснення: “Слово “ми” включає сюди його спільника в цьому ділі, папу Сильвестра, єпископа римського”. Також самого Євсевія суботники називають “одним з отців католицької церкви”.

Але суботники не тільки сильно наплутали, але не підлягає сумніву, що вони свідомо написали неправду, щоб лише баламутити необізнаних людей.

Отже, по-перше, Євсевій належав до отців православної церкви, як єпископ Кесарії, яка ніколи не підлягала Римові.

По-друге, тоді взагалі не було ще ні православної церкви, як такої, ні католицької, а була тоді ще одна християнська церква.

По-третє, Сильвестр ніколи не був римським папою, а був просто звичайним єпископом. Тоді навіть саме слово “папа” було невідоме в церкві, а римські єпископи тоді ще не мали ніяких привілей.

І по-четверте, Євсевій писав ці слова ще перед першим вселенським собором, тому той вираз: “ми перенесли”, стосується до минулого, а не до майбутнього. Тому й постає питання: “коли вони його перенесли й яке право мали вони переносити лише вдвох без рішення собору?” Тому ясно, що це слово “ми перенесли” не можна розуміти особово, а гуртово. Під словом “ми” Євсевій мав на думці всіх християн, починаючи від апостолів. Цю нашу думку виразно підтверджив перший вселенський собор словами: “Цей бо звичай установився ще з днів апостольських”.

І посьогодні всі люди вживають цієї форми. Наприклад, ми кажемо: “ми так віримо”, “ми так робимо”, “ми так переконані” й т. ін.

Це ж цілком зрозуміло, що перенесення святкування з суботи на неділю не довершив ані Євсе-

вій, ані Сильвестер, бо неділя святкувалась ще перед ними. Але Євсевій, як історик, маючи те саме переконання, що й усі християни, він і себе приєднав до розвитку християнського світогляду, тому й написав: “ми перенесли”...

3. Тепер вернемось ще далі назад. Петро, єпископ Олександрійський, писав 306-го року:

“Ми святкуємо день Господній, як день великої радості, тому що того дня Він воскрес із мертвих”.

Суботники, звичайно, закидають Євсевію, що він безправно присвоїв назwę “день Господній” для неділі, тоді коли ця назва відносилася до суботи (Іс. 58: 13).

Але це зробив не Євсевій. Бо ось єпископ Петро, що писав 20 літ раніше Євсевія, називає неділю так само “днем Господнім”. Бо й ця назва, як побачимо далі, походить з днів апостольських. І це зрозуміло; бо якщо християни прийняли як день свого відпочинку, день воскресіння Христа, тому вони й приєднали до того дня не тільки деякі прикмети попереднього дня відпочинку — суботи, але також і назву: “день Господній”. І ця назва більше пасує до неділі, ніж до суботи; бо справді в неділю Господь воскрес. Це день Його абсолютної перемоги; це, воистину, Господній день.

4. Переходимо тепер в третє століття по Р. Х. і читаемо твори Анатолія, єпископа лаодикійського, який писав у 270-му році.

“Наше вшановування воскресіння Господа, що відбулося в день Господень, зобов’язує нас той день святкувати.”

Отже, тут бачимо людину, яка писала 54 роки перед Євсевієм, і вона так само називає неділю “днем Господнім”.

5. Існує досі стародавній твір, який називається “Апостольські правила”, що був написаний в 250 році по Р. Х. В ньому читаемо про неділю таке:

“В день воскресіння Господа нашого, що є днем Господнім, ми старанно збиралась для молитви й

дякуємо Богові, що послав нам Ісуса — Спасителя”.

6. В тому ж самому 250 році писав про неділю також єпископ картагенський Кіпріян, так:

“Так як юдеям було заповідано звершати обрізання в восьмий день, так і Господь наш воскрес у восьмий день, цебто в перший день після суботи, і тим Він дав нам духовне обрізання. Той восьмий день, що є першим днем після суботи, називається днем Господнім, в якому ми і святкуємо”.

Жодних пояснень до цього не треба.

7. Ориген, один з основоположників християнського богословія, обороняючи неділю перед юдеями, писав року 225-го таке:

“Манна давалась ізраїльтянам з неба в перший день, і це було вказівкою на той день, в який Господь дасть правдивий хліб для світу з неба. Це довершилось власне того дня, коли Господь наш воскрес із мертвих, і тому нехай юдеї знають, що вони, святкуючи старозаповітну суботу, залишились без Христа, подібно тому, як і ізраїльтянам в суботу манна не давалась”.

Те саме можна й сьогодні сказати суботникам, що вони, святкуючи юдейську суботу, залишаються без Христової ласки.

8. Дуже багато писав про неділю видатний учитель церкви перших віків християнства, Тертуліян. В 200 році він написав багато творів, в яких він збивав фальшиву поганську науку про християн, які навчали, що християни поклоняються сонцю, тому що вони в день сонця збирались на молитву й святкували його, як день великої радості. У звязку з цим він писав слідуюче:

“Ми стримуємось у день сонця від схиляння колін і інших ознак страху, а також залишаємо в той день усі життєві справи, щоб не давати місця дияволові. Ми святкуємо слідуючий день після дня Сатурна (цебто — суботи), по-перше, тому, що того дня наш Господь воскрес, а по-друге, щоб відрізнятись від тих, які називають день сатурна своєю суботою”.

Далі Тертуліян у своїй “Апології”, обороняючи християнство перед юдеями, пише так:

“Тому що Бог залишив Адама без обрізання й без святкування суботи, то Він віднісся милосердією до його сина Авеля, що приніс Йому жертву без обрізання й без святкування суботи... І Ноя Бог спас від потопу без обрізання й без святкування суботи. І цілком праведного Еноха Бог узвів із цього світу без обрізання й без святкування суботи. Бог показав нам цим способом, що й без ярма Мойсеєвого закону можна догодити Богові. Навіть Мелхіседек, священик Бога Івсевишинього, був поставлений у священство без обрізання й без святкування суботи”.

Отже, в другому столітті Тертуліян боронив християнство від закидів юдеїв, а сьогодні ми змушені боронитись від закидів суботників, які, до речі, називають себе новозаповітним Ізраїлем.

В іншому місці Тертуліян пише ще й так:

“Так, як було вже доведено, що тілесне обрідання за Старим Заповітом, уневажнене, то тепер також треба довести, що й святкування суботи було лише тимчасовим. Ми бачимо, що нам треба відпочити назавжди від усякого рабського служення, а не тільки сьомого дня. Бо ж Писання відрізняє вічну суботу від тимчасової”.

Із писань Тертуліяна бачимо, що християни боролись за неділю таки дійсно в перших віках, але не з суботниками, що походили від християн, а з юдеями. Бо суботників тоді не було. Можна, однак, сподіватися, що суботники скажуть, що це не було змагання християн, а було змагання Тертуліяна. Вони, між іншим, пишуть у своїй книжці “Что принесет будущее?”, на ст. 81 таке:

“Історія підтверджує й те, що перші християни не святкували неділі. Перше свідчення про припинення світських зайнять у неділю зустрічаємо в Тертуліяна. А він жив від 160-230 р.р. З цього виходить, що той день тоді ще не був святочним,

якщо християни займалися в ньому звичайними ділами".

Але ми тут навели з писань Тертуліяна той уривок, де є згадка про залишення "усіх життєвих справ". І Тертуліян цілком не пише тих слів у формі наказу чи хоч поради, що, мовляв, так належиться робити. Ні, він написав їх у формі інформації чи ствердження факту, що так є. І з його слів ніяк не можна зробити висновку, що неділя тоді ще не була днем святочним, а навпаки, що вона тоді вже святкувалась. Це, зрештою, підтверджує сам автор словами: "Ми святкуємо слідуючий день після суботи..." Отже, не пише: "Ми повинні святкувати"..., а "ми святкуємо..." А коли те святкування почалося, побачимо далі. Фактом є, що суботники не мають найменшої підстави писати, що за часів Тертуліяна християни не святкували неділі. Навпаки, тоді вони її вже святкували.

9. Один із отців церкви, Климент Олександрійський, в 194 році писав, між іншим, і таке:

"Християни святкують день Господній, залишаючи нахил до злого, щоб прославити воскресіння Господнє".

10. Був і такий духовний діяч, що звався Бердесан, який жив у Сирії в місті Едессі. Правда, він пізніше став еретиком-гностиком. Проте про неділю він у 180 році написав був таке:

"Всі ми називаємося одним ім'ям Христа — християнами, і в один день, що є першим днем тижня, ми збираємося разом на богослуження".

Отже, і цей свідок не тільки свідчить про богослужіння в неділю, але й підкреслює, що це роблять "всі" християни. З цього висновок, що 80 літ після апостолів, всі християни святкували неділю.

11. Беремо тепер твори одного з отців церкви, Іринея, що із 177-го року був єпископом у місті Ліоні у Франції. А писати він почав ще раніше, бо з 168-го року. Ось його слова:

"Те, що ми в день Господній не схиляємо ко-

лін для молитви, є символом воскресіння Христа, через Якого ми ласкою Господньою спасені від гріха і смерти, яку Він переміг. Такий звичай від днів апостольських."

Постанова першого вселенського собору, про яку була згадка вище, є повторенням сказаного тепер. Але від собору до апостольських часів було біля 225 років. За такий час люди могли й не знати, чи той звичай походив від апостольських часів, чи він постав пізніше. Але Іриней справді був дуже недалеко від тих часів. Його віддаляли біля 68 років. І проте в цей ранній період неділю вже називали "днем Господнім" і стверджує факт, що те, про що він пише, походить від апостолів.

12. Існують також писання Діонісія Ареопагіта, що був навернений в Атенах у Греції апостолом Павлом. Пізніше він переїхав до Коринту, де в 170 році написав був і такі слова:

"Ми святкуємо цей святий день Господній, в якому ми читаемо апостольські листи й побираємо з них корисну науку".

Ми свідомі, що коли взяти ці слова окремо від інших свідчень, то можна зробити висновок, що грек Діонісій, християнин з поган, мав на думці під "днем Господнім" суботу. Але розглядаючи їх з попередніми свідченнями та з наступними, то ясно стає, що він мав на думці таки неділю. А він же учень апостола Павла, тому мусів знати те, що писав.

13. Ще існує т. зв. "Наука Апостолів", опрацьована в 125 році. Ту книгу писали ті, які безпепечено чули живу науку самих апостолів, особливо Павла та Івана. І ось в цій книзі про неділю стоять такі слова:

"Кожного Господнього дня треба збиратися разом на ламання хліба й щоб хвалу віддати Господеві".

Тут знову суботники могли б сказати, що тут немає згадки, який це "день Господній", перший чи сьомий. Могли б також сказати, що ці слова

написані в формі наказу: "треба збиратися..." Отже, якщо мова тут про неділю, то виходить, що християни в неділю не збиралися.

Що тут мова про неділю, то це побачимо з наступних свідчень; а що в них є наказова форма, то це тому, що книга "Наука Апостолів" написана у формі статуту, де мусять бути наказові форми. В ті часи, яких 95 років після смерті Христа, все ще провадилася так би мовити піонерська праця. Наверталися нові люди, творилися нові громади й тому вони не могли спочатку знати всього, що "треба" робити християнам. Для таких власне і була написана та "Наука Апостолів", щоб їх наочити, що "треба" робити.

Навіть самі суботники в своїй книзі "The Advent History of the Sabbath", що була видана в році 1912, на ст. 450 пишуть, що християнська церква в другому столітті по Христі святкувала неділю.

Значить не папа і не імператор встановили неділю, а встановилася вона дійсно ще в часах апостольських. Бо якщо в другому столітті вже святкували неділю, то це означає, що початок того святкування був у першому столітті. А перше століття це й були часи апостолів.

14. Наприклад, в т. зв. "Сінайському Манускрипту" є послання Варнави, співпрацівника апостола Павла, який писав його року 120-го, щебто 87 років після Христової смерті. Воно було написане зараз після книги "Об'явлення". І в тому посланні є такий вислів:

"Ми святкуємо восьмий день, як день великої радості, тому що того дня Ісус воскрес із мертвих, і живим з'являючись учням Своїм протягом сорока днів, Він вознісся на небо".

Щодо цього свідчення, думаємо що Варнава дуже добре знов, який день християни святкували за часів апостола Павла. Тому ще раз рішуче підкреслюємо, що неправдою є намагання суботників доводити, що перші християни не святкували неділі.

15. Або ось ще слова з "Першої Апології" Юстини Мученика, яку він написав римському імператорові Антоніеві-Пієві десь біля 115 року, чи 82 року після смерті Христа:

"В день, названий днем сонця, всі християни, що живуть в містах і селах, збираються на загальне богослужіння. Тут читаються, наскільки дозволяє час, Писання апостолів і пророків. Після того проводячий чи пресвітер виголошує промову, в якій закликає всіх слухачів до чеснотного та свято-го життя. Після такої промови ми всі встаємо на ноги і звершаемо молитви. А те, що ми збираємося в день сонця, то це тому, що як Бог в перший день "творчого тижня" перетворив темряву в світло, так і Ісус Христос, наш Спаситель, воскрес першого дня в тижні. В день перед днем сатурна, Його розп'яли, а в день після сатурна, який є днем сонця, Він з'явився живим Своїм учням, називаючи їх того, щой ми пропонуємо вашій увазі".

Цю свою апологію Юстин писав зaledве кілька десятків років після смерті апостола Івана. Тоді ще жило багато свідків, які особисто знали апостолів Христових. Тому він не міг писати того, чого за апостольських часів не було. І, нараз, Юстин уживає таких слів: "усі християни збираються в день сонця..." Це означає, що в ті, безпосередньо після апостольських часів, християни святкували неділю, а суботників ще тоді зовсім не було. Замість них було дуже небагато юдействуючих, у яких головною справою було обрізання, а не святкування суботи.

16. Або ось ще свідчення невіруючої людини, намісника римського імператора в Бітинії, в Малій Азії, Плінія Молодшого, який 107-го року писав доклада про християн імператорові Траянові. В тому докладі є й такі слова:

"Вони першого дня в тижні збираються ще перед сходом сонця, співають пісні на славу свого Бога-Христа, моляться до Нього і складають взаєм-

ні обітниці уникати всякого гріха й усього злого, а вправлятися в чеснотах".

Цей римський губернатор писав ці слова за-
ледве яких 12-15 літ після смерті апостола Івана й
залидве 40 літ після смерті апостола Павла. Він
стверджує, що християни тоді святкували "пер-
ший день в тижні", а не сьомий. А це ж ясно, що
для такого губернатора не могло робити різниці,
який день вони святкували. Він, зрештою, писав до
імператора по інформації, що він має робити з
християнами. Він хотів знати, чи він має карати
християн тільки за те, що вони не так вірять, як
інші. Тому він імператорові написав про християн
все те, що він знав, про що він довідався від самих
християн на допитах, а також від інших.

Отже, якщо 15 літ після смерті апостола Івана
християни вже святкували неділю, то постає питан-
ня: "коли ж вона перешла з сьомого дня на пер-
ший?" Відповідь на це мусить бути тільки одна,
що вони ніколи не переходили, бо всі християни не
з євреїв, ніколи й не святкували суботи. Суботи
трималися деякий короткий час тільки християни з
євреїв і то, переважно в самій Палестині. Але й
вони скоро залишили як суботу, так і обрізання та
всі інші єрейські ритуали, що бачимо в наступно-
го свідчення.

17. Це свідчення належить мученикові Ігнатіє-
ві, єпископові антіохійської церкви. Він був 12 ро-
ків старшим від Христа. Він навернувся до Христа
майже разом з апостолами й усіх іх пережив, бо
замучено його, коли він мав аж 120 років, цебто в
108 році.

І ось цей сучасник Христа та апостолів, який
вже напевно мусів знати, який день святкували
перші християни, залишив нам по собі таке сві-
доцтво:

"Ti, що виховались на Старому Заповіті, після
переходу до Нового вповання, вже не дотримують-
ся суботи, але живуть згідно з Господнім життям

і святкують той день, в який Христос — Життя
наше — воскрес із мертвих".

Ясніше вже й бути не може ѹ це ми далі по-
бачимо і зо Слова Божого.

Почали ми наше дослідження історії святку-
вання неділі від Нікейського собору в 325 році
навмисне тому, що суботники обвинувають той
собор, що ніби то він переніс святкування з суботи
на неділю. Ми йшли тією історичною лінією ніби
по нитці й спускалися по ній в глибину християн-
ства аж до апостольського періоду. Ми подали ци-
тати з писань 17 свідків з різних часів і з різних
місцевостей. Між тими свідками були представни-
ки з різних громад Малої Азії, з Єгипту, з північ-
ної Африки, з Греції, Італії, Франції, — зо всього
тодішнього цивілізованого світу, що входив у
склад римської імперії. І всі вони одноголосно свід-
чать, що починаючи від самих апостолів, перші
християни завжди і скрізь святкували неділю, а
не суботу. Загального святкування суботи в історії
християнської церкви ніколи не було. Тому субот-
ництво не має історії; його історія, як було вже
згадано, починається лише з 1849 року, бо, влас-
не, від тоді адвентисти почали святкувати суботу.

V.

ХРИСТИЯНСЬКІ ПІДСТАВИ ДЛЯ СВЯТКУВАННЯ НЕДІЛІ

Проте ми свідомі, що для таких фанатиків, як суботники, історичні свідчення отців церкви можуть бути невистачальними. Вони будуть жадати доказів зо Слова Божого і це зовсім правильно. Тому й дамо ще багато різних доказів, але покищо візьмемо тільки кілька текстів зо Слова Божого, які служать нам підставою для святкування неділі.

1. Найперше візьмімо такий факт, як воскресіння Господа нашого Ісуса Христа. Чому воно сталося в неділю, а не в суботу? (Ів. 20: 1). Це ж є найбільша й основна подія в християнстві. Це печатка на всю Христову науку й на все Його діло відкуплення. Це перемога над смертю, що є одночасно й перемогою над гріхом, який зроджує смерть. Коли б Христос не воскрес, то й наша віра була б надаремна, ми не мали б прощення гріхів і були б погибшими (1 Кор. 15: 14-19).

То якже можна було б таку подію не відзначити, пустити її в забуття? Якщо Бог повелів на пам'ятку виходу єреїв з Єгипту святкувати пасху, то насінілки ж без порівняння є більшою подією воскресіння Христа, яке спасає нас від вічної погибелі? І ми той день мали б знехтувати або щей зневажати, називаючи його "печаткою антихриста", як це роблять суботники? Це було б зневагою і самого воскресіння Христа.

Але суботники дають на це таке пояснення:

"Чому Господь не дав заповіді про святкування дня Його народження, страждань, смерти, воскресіння й Вознесіння? Тому, що ті події настільки великі та багатозначущі, що їх не можна пристосувати як згадку до окремих днів тижня чи року.

— 44 —

Але про ті факти, що Христос народився, постраждав, помер, воскрес і вознісся на небо, християни повинні пам'ятати кожного дня, кожної години й кожної хвилини. І не тільки пам'ятати, але дозволити Христові "через віру замешкати в наших серцях" та поступати в нашему щоденному житті "так, як Він поступав".

Тут справді гарно й ніби правильно. А проте це тільки "побожний" викрут. Бо хіба християни будуть краще пам'ятати дні великих подій з життя Христа, якщо про них не буде пам'ятних днів? Напевно, що ні. Адже ж найбільше треба пам'ятати Самого Христа, бо ж Він Сам є більшим за всі фрагменти з Його життя. А проте Він залишив про Себе пам'ятку у формі Господньої Вечері (1 Кор. 11: 23-25). То якщо є встановлена пам'ятка Самим Господом про найбільше, то який же є гріх в тому та яке зло, якщо й про окремі великі події з життя Христового ми будемо мати окремі пам'яткові дні, які тим більше нагадували б нам про нашого Господа?

2. Друга велика подія, яка доконалась також у неділю, це зіслання Святого Духа на церкву. Про це довідуємося таким чином: те зіслання Святого Духа відбулося в день П'ятдесятниці, чи в п'ятидесятій день після єрейської пасхи, яка була в суботу (Ів. 19: 31). Тепер, коли 50 днів поділити на 7, то буде сім повних тижнів, що кожен закінчується суботою. І тих сім тижнів включають в себе 49 днів, а п'ятдесятій день, це перший день восьмого тижня, отже — неділя.

Але суботники й тут намагаються викрутити так, щоб п'ятдесятниця вийшла на суботу. Для цього вони враховують до цих 50 днів великородні суботу; цебто починають рахувати не від пасхи, а з пасхою включно. Справді, крутійству суботників немає меж. Але тут вони відчувають, що їхній аргумент занадто слабий, бо ж кожен розуміє, що якщо 50 днів має бути від пасхи, то ясно, що сама пасха не може бути врахована. Тому вони додають,

— 45 —

що Дух Святий сходив на віруючих і в інші дні, то хіба це має означати, що їх треба святкувати?

Таким чином вони намагаються зіслання Святого Духа на церкву, яке звершилося за спеціальною Христовою обітницею та за спеціальним передбаченням пророка Йоїля, зрівняти зо всіма окремими індивідуальними сходженнями Святого Духа на окремих осіб. Ім би хотілося зменшити до мінімуму цю подію, щоб таким чином зменшити й той день, коли та подія стала.

Але, помимо суботницьких крутійств, це є друга велика подія в християнстві, яка довершилась у неділю. Без Духа Святого не було б церкви, не було б духовної праці, не було б відродження душ, не було б перемоги над гріхом. Тому, маючи цих двох основних найбільших подій: воскресіння Христа і зіслання Святого Духа на церкву, що обидві сталися в неділю, чи не є це вистачаюча підстава, щоб той день святкувати? Був би, безперечно, гріх, коли б ми цього не робили. Якщо в народі Божому Старого Заповіту всі визначніші події були відзначенні святкуванням тих днів, коли вони відбулись, то чому ми, народ Божий Нового Заповіту, мали б не вшановувати святкуванням дня, в якому відбулися дві найголовніші події?

З бачимо також, що перші християни збиралися на богослужіння в неділю, а не в суботу. При чому вони звершали ламання хліба на спомин про смерть Христа (Дії 20: 7). Це знаменне тому, що підтверджує свідчення пізніших служителів Господніх, які писали, що звичай святкувати в неділю встановився з часів апостольських.

Але помимо того, що свідчення Слова Божого та свідчення ранніх отців церкви, щодо неділі в повні збігаються, то суботники за всяку ціну намагаються перефразувати ясний зміст Слова Божого, щоб тільки відвернути кого-будь від неділі. Хоч справді святкування будьякого дня, як побачимо далі, не має суттєвої ролі в духовному житті й тому боротьба суботників скерована в по-

рожнечу. Бо сили сатани діють якраз не на тому фронти. Він б'є не по зовнішніх обрядових виконуваннях різних точок культу, а б'є по нашій вірі, по нашій любові до Бога та близніх, по нашій вірності Богові; словом, він б'є по наших внутрішніх чеснотах. Тому, без сумніву, багато суботників, які пильно дотримувалися святкування суботи, загинуть у пеклі й так само багато християн, які пильно дотримувалися святкування неділі, загинуть. Боспасіння наше залежить не від суботи й не від неділі, а від повного довір'я у відкупительну жертву Христа.

Але вернімося до самого факту й погляньмо, як суботники його перекручують. Вони намагаються доказати, що те зібрання в неділю не було регулярним недільним зібранням, а припадковим з нагоди від'їзду апостола Павла. Але слова: "А дня першого в тижні, як учні зібралися на ламання хліба..." ясно показують, що учні зібралися не на проводи апостола Павла, а на ламання хліба. Певно, що присутність Павла додала тому зібранні певної вроочистості та значно його розтягнула, але факт залишається фактом, що учні зібралися не задля прощального зібрання, а задля ламання хліба. А це є також доказом, що те зібрання не могло бути припадковим, бо ламання хліба серед християн не було випадковим, а регулярним спомином про смерть Христа.

Але суботники для своєї вигоди і саме ламання хліба ставлять під знак запитання, доводячи, що це могла бути звичайна вечеря, влаштована з нагоди прощення з апостолом. Але з тексту не можна такого висновку зробити, бо в ньому нема й натяку на якусь вечерю. Виразно сказано: "учні зібралися на ламання хліба", а так власне перші християни називали Вечерю Господню, чи як сьогодні кажуть, "причастя" (Дії 2: 42). Притім, те "ламання хліба" звершив таки сам апостол (Дії 20: 11), що було б неможливе на звичайній вечері. На звичайній вечері хліб переломив би господар

дому, або розпорядчик вечері. Але тому, що це був акт релігійний, то й звершив його апостол.

Але суботники не бажають погодитися з фактом, що перші християни відвивали свої богослужіння в неділю. Але тому, що написано ясно: "а дні першого в тижні...", то суботники не можуть цього факту заперечити. Тому, щоб якось вийти з положення, вони приточують сюди принцип святкування старозавітної суботи — від заходу сонця й до заходу, і кажуть: "Якщо те зібрання відбулося вночі з суботи на неділю, то це означає, що апостол Павло не святкував неділі, бо рано збирався відбити (Дії 20: 7). Якщо ж воно відбулось уночі з неділі на понеділок, то це означає, що віруючі не святкували того дня, а були зайняті працею в день, тому могли зібратись тільки ввечері".

Це суботницьке міркування, що зібрання відбулось "вночі" дуже характерне. Воно ясно показує на тенденції суботників усяким натягуванням та перекручуванням змінити по-своєму сенс Слова Божого. Адже ж в тексті цілком не написано "вночі", а написано: "а дні першого в тижні..." Отже, зібрались вдень, а не вночі. Те, що зібрання затягнулось до ночі, то про це й написано, але зібрались вони в неділю вдень.

Також треба зазначити, що християнське святкування неділі не є тим самим, що єврейське святкування суботи. Апостол міг відбити і святкуючи. Адже ж і самі суботники іздять в суботи, куди бажають, цілком не рахуючись із законною забороною.

Але ми розуміємо, що це зібрання відбулось таки в неділю, як написано, а апостол відбув у понеділок. І це цілком не означає, що християни не святкували того дня. Могли ж вони мати також раніше богослужіння, так як це в нас тепер буде.

І, накінець, треба підкреслити, що вся ця подія відбувалася не в Палестині серед єврейського населення, а в Малій Азії в місті Троаді (Дії 20: 6-

6), де було грецьке населення, яке ніколи суботи не святкувало. Апостоли знову ж ніколи того святкування суботи не проповідували. То звідки ж такі навернені погани могли знати, що треба святкувати суботу, а не той день, коли іхній Господь воскрес, в Якого вони ввірували?

Тому, нема сумніву, що коли читати це місце Слова Божого без суботницьких окулярів, то кожен зрозуміє, що це зібрання було в неділю й відбулося воно з нагоди "ламання хліба", щебто Вечері Господньої, а це означає, що то було регулярне недільне богослужіння. А, притім, як вище було згадано, що це погоджується з свідченням отців церкви.

Те саме роблять усі правдиві християни і сьогодні, щебто збираються в неділю на "ламання хліба".

4. Віруючі, за порадою ап. Павла, збирали в неділю пожертви на діло Боже (1 Кор. 16: 2). Чому власне в неділю, а не якого іншого дня? Тому, що добробчинність завжди була пов'язана з побожним почуттям. Отже, власне тому, що в неділю відбувалися святочні зібрання, спільні молитви, слухання Слова Божого, ламання хліба на спомин про смерть Господа, тому неділя найкраще настроювала душі для роблення добра.

Але суботники і тут намагаються звести всю справу до звичайної господарської практики. Вони пояснюють, що це, мовляв, цілком натурально, приступаючи до праці після святочного (суботнього) відпочинку, в перший день тижня зробити підрахунок приходу й розходу за тиждень і відложить частину приходу для бідних.

Проте з цієї теорії аж надто ясно видно, що суботники або свідомо перекручують, або ті, що ту теорію видумали, не були господарями. Де ж то хто бачив, щоб підрахунки прибутків і видатків робилися на початку тижня? Кожен господар знає, що ще робиться завжди в кінці тижня, або при кінці місяця. Притім, у пораді ап. Павла нема й

згадки на якісні підрахунки, бо він в господарчі справи віруючих не входив. Але тому, що неділя була вільним днем від фізичної праці, тому апостол радив у той день подумати про допомогу бідним.

5. У неділю Господь дав об'явлення апостолові Іванові на острові Патмосі про події, що відбудуться перед Його другим приходом на землю (Об. 1: 9-10).

Це також одна з найбільших подій, що сталася в християнстві. Першою такою незмірною подією, що сталася в неділю, було воскресіння Христа; другою, рівно ж великою подією, було зіслання Святого Духа на церкву, і третьою — об'явлення про події перед другим приходом Христа.

Тому не диво, що перші християни святкували цей день і вважали його “днем великої радості”. Цей день спеціально Богом відзначений, потрійно Господом освячений згаданими подіями, а тому він і стався святым днем християн.

Але суботники й цей факт намагаються переінчити. Вони кажуть, що у тексті не написано “неділя”, а написано “день Господній”. А днем Господнім є, мовляв, не неділя, а субота. І вони приточують такий аргумент, що апостол Іван написав свою Євангелію два роки пізніше, ніж Об'явлення. І в тій Євангелії апостол ніде не вживає для означення неділі такого виразу, як “день Господній”, а вживає слова “перший день в тижні”. І тут суботники тріумфуюче питают: “Якщо апостол у пізнішій своїй книзі не вживав такого означення для неділі, як “день Господній”, то чому він у першій книзі ужив би такого означення? Тому ясно, що коли він ужив такого означення, то мусів мати на думці суботу, а не неділю!”

Але ми вже згадували, що власне у Євангелії апостол Іван хоч і не назавв неділю “днем Господнім”, то зате всі єврейські свята, а в тому й суботу, назавв “юдейськими” святами. А це ж ясно, що якщо апостол називав ті свята “юдейськими”, то ні для чого іншого, як для відрізнення їх від свят

християнських. Але Євангелію свою апостол писав для євреїв і описував у ній події, що відбулися в єврейській країні та серед єврейського народу. А для євреїв неділя була першим днем у тижні. Тому й апостол в Євангелії уживав єврейської форми для означення днів.

Об'явлення ж було призначено для церков, які складалися з навернених поган, що єврейських традицій не знали, а назви днів також у них були зовсім інші. Тому в Об'явленні недільний день названий так, як його називали християни з поган, а вони його називали “днем Господнім”. Тому суботники глибоко помиляються. Бо ж ми вже бачили з писання отців церкви перших трьох віків, що всі перші християни власне неділю називали “днем Господнім”, а суботу називали “юдейським святом” (Ів. 5: 1, 9-10).

Наприклад, у “Книзі апостольських постанов”, редактором якої був Климент, єпископ римський, що його імператор Траян в 92 році вислав у Крим, є й така постанова:

“В день Господнього воскресіння, цебто в день Господній, постійно збирайтесь!...”

А це ж було тоді, коли ще апостол Іван жив. Отже, якщо за часів апостолів християни з поган називали неділю “днем Господнім”, тому й апостол, пишучи тим християнам книгу Об'явлення, ужив тих самих слів для означення неділі.

VI.

СУБОТНИЦЬКІ ДОКАЗИ СВЯТКУВАННЯ СУБОТИ

У Біблії є дуже багато доказів про святкування суботи і проти того ніхто з християн не переходить. Але для християн такі докази мусять бути в Новому Заповіті. Тому суботники намагаються всіма способами такі докази знайти. Але вони виявляються в них дуже мізерними. Попробуємо перевігнути хоч деякі з них:

1. Найсильніший іхній аргумент, це те, що, мовляв, Христос святкував суботу і в суботу ходив до синагог. Але це жодні аргументи. Христос, бувши єреєм по тілу, став під законом (Гал. 4: 4) і Він був єдиний, що виконав ввесь закон.

Усім також відомо, що єреї святкували в суботу і того дня збиралися на свої богослужіння. Тому ясно, що коли хто хотів зустрінути багато людей і засвідкувати їм, той мусів піти до синагоги власне в суботу, бо в інші дні він там нікого не застав би.

2. Суботники також сильно підкреслюють, що й інші особи з Христового оточення святкували суботу. Наприклад, жінки-мироносиці все, що ім треба було, приготовили в п'ятницю, а в суботу, за заповідю, спочивали (Лук. 23: 56).

Але це ж цілком зрозуміле. Адже ж ті жінки були єрейки, хоча й вірували в Христа. Вони жили в своїй країні, серед свого народу, який увесь святкував суботу. То ж і вони святкували так, як і всі. Притім, Христос тоді ще не був воскрес і християнства, як такого, тоді ще не було. А неділя мала ж стати "днем радості", згідно з пророцтвом, допіро після воскресіння Христового (Пс. 118: 21-24). Тому і цей факт не є ніяким аргументом.

Проте цікаво звернути увагу, що та п'ятница,

коли мироносиці все собі приготували, була не звичайною п'ятницею перед звичайною суботою, але це була п'ятниця перед пасхальною суботою. Вона була "днем приготовлення" до свята пасхи. І ось, апостол Іван цю п'ятницю називає "юдейським днем приготовлення" (Ів. 19: 42).

З цього цілком логічний висновок: якщо п'ятниця була "юдейським днем приготовлення", то й субота була "юдейським святом" як рівною сама пасха була "юдейським святом" (Ів. 6: 4).

Таким чином, апостол Іван в своїй Євангелії дуже виразно проводить границю поміж "юдейським" і "християнським". І ясно, що воно мусіло бути не те саме. Отже, якщо субота була "юдейською", то це ж кожному зрозуміло, що християнським святом був якийсь інший день.

3. Далі суботники в захопленням підкреслюють, що, ніби, Сам Христос наказав святкувати суботу й подають місце, де написано так: "Моліться ж, щоб ваша втеча не стала зимию, ані в суботу" (Матв. 24: 20).

Отже, з цього тексту бачимо ясно, як суботники розтягають правду, щоб натягнути її так, як їм вигідно. Тож, в наведеному тексті нема жодного натяку наказу, щодо святкування суботи, а є наказ тим, що святкували суботу, цебто єреям, щоб вони молились, щоб їхня втеча не стала в суботу або зимию.

Ці слова Христос сказав у зв'язку з облогою римлянами Єрусалиму (Луки 19: 43-44; 21: 20-24). Але, притім, Христос сказав, що буде нагода втечі. Проте для єреїв треба було, щоб та нагода не випала на суботу. Бо, по закону, єреям не вільно було відходити з місця свого перебування далі, як на відстань "суботнього путі" (Дії 1: 12). А тому в суботу вони не могли б скористати з нагоди втечі.

Також, щодо зими, то хоча в Палестині зим гострих нема, зате бувають зимової пори сильні дощі, від яких малі гірські струмочки обертають-

ся в бурхливі потоки, що знову не дало б можливості втекти в гори. Тому треба було євреям про це молитись! Але це не має жодного відношення до святкування суботи християнами.

Варто зазначити, що пророцтво Христа щодо тієї облоги Єрусалиму й відносно нагоди втечі, докладно сповнилось. І ті, що пам'ятали Христові слова та вірили їм, використали нагоду, втікаючи в гори. Ті, що залишилися, всі загинули.

4. Суботники ще звертають увагу на апостола Павла, що, мовляв і він, як вірний слуга свого Господя, також відвідував синагоги в суботу і там проповідував Слово Боже (Дії 13: 42-44).

Вище було вже сказано, з якою метою Христос ходив до синагоги в суботу, і така сама мета і в апостола Павла, — засвідчити там людям про Христа. Бо своїм, цебто увірувавшим, він міг проповідувати щодня (Дії 20: 31), але юдеїв він міг зустрічати групами тільки в суботу в синагозі.

Щоб мати уяву, на яких текстах суботники основують свою науку, що, ніби-то, апостоли та перші християни святкували суботу, то ми їх тут наїдемо. Ми їх взяли з суботницької літератури, як "Закон і Євангелія", "Что принесет будущее?" та ін. Ось ці тексти:

"Ч Павло, за звичаєм своїм, до них увійшов, і з ними змагавсь три суботі з Писання" (Дії 17: 2).

І це має бути доказ, що ап. Павло святкував суботу! Але, коли ми читаємо контекста, то там написано так: "Прийшли до Солуня, де була синагога юдейська..."

Отже, що ясно, що коли ті "змагання" апостола з юдеями відбувалися в юдейській синагозі, то могли вони бути тільки в суботу. Це ж не від Павла залежало визначати дні для змагань. Якщо він хотів змагатися з юдеями та ще й у їхній синагозі, то він мусів іти туди тоді, коли юдеї там збиралися, цебто в суботу. Тому це місце не є жодним доказом, що апостол тримався суботи.

Далі суботники подають такого текста і таке

до нього пояснення: "Але ще сильніше свідчення про дотримування апостолом Павлом четвертої заповіді знаходимо в Діях Апостолів 18: 1-4. Там сказано, що він кожного дня працював, "а що суботи розмову точив у синагозі, переконуючи юдеїв та єлинів".

Отже, і цей текст є таким самим аргументом, як і попередній. Кожен бачить, що коли ті розмови точились в юдейській синагозі, то мусіли воно відбуватися тільки в суботу.

Але варто тут звернути увагу на хитре та неправдиве пояснення суботників. Для того, щоб надати текстові свого забарвлення, вони без вагання вкладають свої слова, яких у тексті нема. Ось, в даному випадку, коли йде мова про наведений текст, вони пишуть: "там сказано, що він кожного дня працював".

Коли б справді в тому тексті було так сказано, тоді можна було б думати, що ап. Павло святкував суботу. Але нічого подібного там нема. Бо справді було так, що апостол Павло прийшов до грецького міста Коринту, знайшов там одну юдейську родину і, будучи з ними одного фаху, "то в них позостався та працював" (Дії 18: 3).

Отже, апостол просто працював, коли приходилося коли була потреба і він мав вільний час, але не "кожного дня, крім суботи", як хочуть того суботники. Йому часто доводилося працювати не тільки вдень, але й вночі (1 Сол. 2: 9).

Тому й цей текст не дає жодних підстав для доказів, що ап. Павло святкував суботу.

Далі суботники намагаються виставити ще сильнішого аргумента, що ап. Павло таки святкував суботу. Тим аргументом мав би бути той факт, що апостол проповідував по суботах не тільки юдеям, але й поганам. Як доказ, вони подають місце з Діїв Апостолів 13: 42-44.

Але й ця подія, про яку там мова, відбулася в юдейській синагозі (Дії 13: 14-15), а через те мусіло це відбутися тільки в суботу.

Погани ж, про яких тут мова, це були “нововірці”, цебто навернені з поганства в юдейство (Дії 13: 43). Вони й були причиною до розповсюдження по всьому місті вістки про особливого проповідника. Через те “майже все місто зібралось”... і ясно, до юдейської синагоги, бо це видно з факту, що євреї почали заздростити й противитися” (Дії 13: 44-45).

Отже, тут також бачимо ту саму картину й ту саму причину, що й у попередніх випадках. Якщо все те відбувалося в юдейській синагозі, то мусіло воно бути в суботу. Але це знову не дає жодного доказу, що апостол Павло сам святкував суботу.

Накінець, суботники пробують довести, що й перші християни святкували суботу і як біблійну підставу беруть для цього текст із Діїв Ап. 16: 13. А там написано так:

“Дня ж суботнього вийшли ми за місто над річку, де за звичаєм був дім молитви...”

Читаючи про цілу цю подію, ми довідуємося, що те місто називалося Филипи і було в Македонії. Апостол Павло пішов туди вперше за спеціальним видінням, щоб там проповідувати Євангелію (Дії 16: 9-13). Перед тим нікого з християнських місіонерів там не було, а це означає, що й християн там ще не було. Тому ясно, що згаданий тут “молитовний дім” не міг бути християнським, а був це дім юдейський або поганський. Проте факт, що до нього ходили в суботу (Дії 16: 13), а також факт, що Павла й Силу, які до того дому ходили, названо “юдеями”, свідчить, що той молитовний дім був юдейським. А тому й ясно, що юдеї до свого молитового дому ходили в суботу.

З цього ми ще раз бачимо, як суботники переверчують Слово Боже, щоб тільки створити собі хоч яку будь підставу для ствердження своєї фальшивої науки. За всіх наведених текстів, ні один не доводить того, чого б суботники хотіли, що, ніби-то, апостол Павло та перші християни

святкували суботу. Якщо суботники намагаються конче доказати, що перші християни святкували суботу, то вони повинні не фальшувати Слова Божого, а довести ясними наказовими текстами з Нового Заповіту. Але вони не можуть цього зробити, бо таких текстів у Новому Заповіті нема. Немає також ніде найменшого натяку, щоб Христос, апостоли, чи отці церкви навчали християн додержувати суботу. А це ж ясно, що коли б християнам треба було святкувати юдейську суботу, то про те була б ясна наука в Новому Заповіті так само, як є вона в Старому Заповіті. Адже ж відомо, що погани не святкували суботи. То хіба ж, коли вони навернулися до Христа, то отак відразу без жодної науки почали святкувати суботу? Ні, так бути не може! Це ж повинна була б бути така проблема, як і з багатьма іншими справами, які треба було новонаверненим вияснювати. То чому ж апостоли порушували найрізноманітніші проблеми, а ніде ні словом не згадали про святкування суботи? Навпаки, там, де святочні дні згадуються, то згадуються в такій формі, що не дають найменшої підстави для святкування суботи. Навпаки, осуджують тих, що хотіли б це святкування запровадити.

Ось у листі до Колос. 2: 16-17 ясно написано, що ніхто не має судити нас за свята й суботи, “бо це тінь майбутнього”. Отже, якщо субота є “тінь”, то що нас може обходити тінь? Тільки нерозумні діти інколи люблять ловити тінь... Ми ж шукаємо самого предмета, а не його тіні. Предметом же тієї тіні є Христос, Який сказав: “Прийдіть до Мене всі, працею зморені та перетяжені, — і Я дам вам спочинок” (Матв. 11: 28). А слово “спочинок” по-єврейськи — субота. Отже, наша правдива та вічна субота, якої єврейська субота була тільки “тінню”, є в Христі.

Прочитавши оце, суботники будуть доводити, що апостол мав на думці не сьомий день в тижні, а суботу “очищення” чи “примирення”, чи ще там

щось. У євреїв, мовляв, багато було субот, але про них написано: "будете святкувати суботу **вашу...**" (З Мойс. 23: 32). І вони будуть наголошувати це слово "вашу", що є, мовляв, суботи Господні й "суботи ваші". Вони також будуть пояснювати, що суботи Господні не є тінню, лише ваші суботи є тінню.

Як бачимо, що дуже багато треба клопоту, пояснювань, вигадок, щоб довести, яку то суботу мав на думці апостол і яка то субота є тінню? Чи ж Дух Святий того не знат, що люди будуть колись над цим роздумувати? Чому ж Він не натхнув апостола вставити до тих субот хоча одне якесь слово; скажім, таке слово, як "ваші суботи", а тоді все було б ясне. Але стоять там без пояснень тільки "суботи".

Тому, не дивлячись на всі суботницькі "пояснення", ми певні, що апостол мав на думці всі суботи без вийнятку. Тим більш, що жодні наші суботи чи якібудь інші речі не можуть бути тінню божественного майбутнього. Тому й єврейська субота не могла бути тінню вічної, правдивої суботи в Христі. Тільки Господня субота могла бути тією тінню суботи у Христі.

Але суботники не мають слушності й тут, посилаючись на вище цитований текст про ту "вашу суботу". Всі свята, описані в 3' Мойс. 23 розділі названі "свята Господні" (З Мойс. 23: 1-4). І всі ті Господні свята є одночасно святыми Ізраїля. Так само, як і ввесь закон раз називається Божим законом, а потім називається також законом Мойсеєвим. Ми бачили, що всі свята, згадані в 23 розділі З книги Мойсея, названі Божими святыми. І нараз Господь каже через пророка: "Нових місяців і субот, та сходин святочних не можу стерпіти... свята **ваші** ненавидить душа Моя..." (Іс. 1:13-14).

Апостол Павло не робив жодного вийнятку для 10 заповідей. Для нього все, що було в Святому Писанні, було законом". І ось він доводить, що ми для закону вмерли і звільнилися від нього (Рим.

7: 1-6). Але тут суботники напевно скажуть, що це від обрядового закону, а не від 10 заповідей.

Проте, коли ми далі читаємо той розділ, то бачимо, що апостол пише без жодних змін про той самий закон і вживає такі слова: "Не пожадай!" (Рим. 7: 6-7). А це ж десята заповідь. Тому ясно, що апостол мав на думці також і 10 заповідей, і це значить, що ми, християни, вмерли і для них і звільнилися від них.

Наступну науку про дні знаходимо в листі до Римлян 14: 5-6, де читаємо такі слова: "Один вирізнює день від дня, інший же про кожен день судить однаково. Нехай кожен за власною думкою тримається свого переконання".

З цих слів видно, що апостол Павло не надав особливого значення для якогось дня. Інакше кажучи, що святкування якогось означеного дня, не має рішаючого впливу на наше духовне життя або на наше спасіння. Коли б ап. Павло мав на думці, що сьомий день є відмінний від інших днів, що він є святіший, то чому він цього не пояснив і чому не переконував християн у Римі, що про всі інші дні вони можуть думати, як хочу, але сьомий день таки мусять святкувати? Суботники напевно це зробили б. Чому ж апостол не вияснив справи? Чи ж він помилився?

Ні, він напевно не помилився, бо він писав під натхненням Св. Духа, Який не помиляється. А тому треба так розуміти, як написано, що вирізнювання днів чи трактування всіх днів однаково, для Бога немає значення. Відтоді, коли Христос приніс для віруючих правдивий відпочинок, святкування днів відпочинку втратило своє старозаповітне значення. Тому неділя не є заміною суботи, а є святом на честь Христового воскресіння. Заміною суботи є Сам Христос, в Якому є наш спокій і відпочинок.

Потім, у листі до Галатів 4: 9-11, апостол Павло навіть ганить віруючих за те, що вони лильно

вважають на дні... Таке явище апостол вважає небезпечним для духовного життя.

І справді, яке моральне значення може мати формальне святкування того чи іншого дня? Чи людина стане від того кращою, святішою, чи матиме більше любові до більшого? Ні, і ще раз ні! Ось суботники святкують суботу, а що з того? Цим вони осягнули це, що створили з себе ще одну секту, яка поборює та осуджує всіх інших віруючих, багато кращих від них. І не йдуть вони в світ з проповіддю Євангелії неспасенним, а входять у громади та в доми інших віруючих, руйнуючи в них віру.

Тому не диво, що апостол передбачав цю небезпеку й ганив тих, що вважали на дні.

За євангельською науковою, той виконує закона, хто тримається принципів Христової любові (Рим. 13: 8-10); хто поступає з людьми так, як він хотів би, щоб люди поступали з ним (Матв. 7: 12) і хто носить тягарі один одного (Гал. 6: 2). Ось у цих проявах широї любові й міститься ввесь закон.

Тому ще раз підкреслюємо, що всі тексти в Новому Заповіті, де порушена проблема днів, не дають жодної підстави для святкування суботи. А проте нема сумніву, що коли б апостол Павло, який писав під натхненням Св. Духа, вважав проблему святкування суботи за важливішу і щоб він розумів, що християни повинні її святкувати, то він ніколи не пропустив би в своїх писаннях такого важливого питання.

Наприклад, був випадок, що поміж першими християнами постало проблема про дотримування старозаповітного закону про обрізання. Цю проблему витворили деякі віруючі з юдеїв, які домагалися, щоб і віруючі з поган обрізувались. У зв'язку з тим був скликаний в Єрусалимі щільний собор апостолів і старших (Дії 15: 1-29). І той собор звільнив християн від законного ярма (Дії 15: 7-11). Але апостоли написали ім, щоб вони здержу-

вались від певних "необхідних речей": "від ідолицьких жертв, крові, задушенини та від блуду" (Дії 15: 28-29). І треба зазначити, що та вимога стримуватись від "необхідного", писалась віруючим з поган. То чи ж не знали апостоли, що ані погани, ані християни з поган не святкують також суботи? Чому ж вони тоді й суботи не зарахували до тих "необхідних" речей? А не забули ж вони про неї, бо згадали її, але так, як щось для них чуже, іх не обов'язуюче (Дії 15: 21). А це ж ясно, що коли вже зібралися собор, щоб розв'язати одну проблему, то він повинен був розв'язати вже й другу — про святкування християнами з поган суботи. І коли б той апостольський собор дивився на суботу так, як суботники, то він обов'язково був би включив суботу до тих "необхідних" речей і порадив би християнам з поган триматися суботи. Але нічого такого той собор не зробив; навпаки, він звільнив тих християн від "ярма", яке суботники знову намагаються накинути християнам.

Але суботники, хоча й не мають підстав, але намагаються всюди твердити те саме, що Христос і апостоли відмінили тільки Мойсейв закон, але 10 заповідей вони не відмінили.

На апостольському ж соборі не було мови про якусь частину закону, а про ввесь закон в цілості, що видно з апостольської постанови, в якій вони порушили як обрядовий закон так і моральний. Адже ж стримання від "ідолицьких жертв, крові й задушенини" це, за науковою суботників, є "обрядовий закон". Але стримання від "блуду", це вже моральний закон, це сьома заповідь. А суботи так і не згадали, хоч ці рішення відносилися до християн з поган, які суботи не святкували. Цей факт є великим доказом, що субота не була проблемою ні в апостолів, ні в перших християн; які нею просто не цікавилися.

На закінчення цього розділу, ще раз хочемо пригадати, що почавши згори, цебто від нікейського собору і спускаючись в глибину первохрис-

тиянства аж до апостолів, ми ніде не знаходимо суботників. Немає їх також і в Новому Заповіті. З'явилися вони на обрії історії допіро в 1849 році. Іхні твердження, що перші християни святкували суботу, неправдиві й безпідставні, вони не підтверджуються історією. Іхня наука, що, ніби-то нікейський собор під тиском римського імператора Костянтина, переніс святкування з суботи на неділю, є фальшивою. Історія соборів, програма того собору, заперечують ту суботницьку науку. Неправдою також є, ніби папа римський перемінив суботу на неділю, бо в ті часи ще пап не було. Якщо суботники, помимо всього, хотіли б обстоювати своє твердження, то нехай вони пояснять: чому папа це зробив, які причини спонукали його зробити таку радикальну переміну? Також хотілося б знати, як поставились до цієї зміни 2000 делегатів собору, а також як віднеслись до цього церкви на місцях і всі тодішні християни? Як взагалі ця переміна ввійшла в силу і яким чином той, неіснуючий тоді папа, змусив усе християнство прийняти ту переміну без спротиву? Якщо ж якийсь спротив і був, то мусіло бути і його подавлення. Отже, мусіла бути довгая запекла боротьба, але про все це історія нічого не записала.

В жодній історії цього записано нема. Неділя святкувалася християнами, особливо християнами з поганівід самого початку, а поступово і християни з євреїв залишали суботу і святкували неділю, як про це свідчать писання отців церкви з першого та з другого століття.

Але як вище було згадано, суботники невідступно твердять, що то папа Сильвестер, єпископ римський переніс святкування з суботи на неділю. Цим самим суботники виявляють свою свідому неправду. Бо ж добре вони знають, що тоді ще пап не було. Римські єпископи допіро в VII столітті почали собі присвнювати претенсії на першенство, яке остаточно закріпили за собою аж в 901 році. Перших же шість століть римський єпископ був таким

само, як і всі інші й на соборах його голос мав таке саме значення, як інших єпископів.

Але суботники вказують на факт, що імператор Костянтин таки видав закона, який так бринить: "Всі судді, міське населення та всякого роду ремесники повинні спочивати в гідний пошани день сонця. Однак рільники нехай працюють без перешкод у полі й виноградниках, тому що трапляється, що в інший день буває занадто невдало довіряти зерна землі або виноградину ямі. Інакше вигідний час втече й люди втратять нагоду, подаровану їм небом".

Але суботники, цитуючи цього закона, промовчують, що він відносився не до християн, а до поганського населення римської імперії. Бо ж тоді християн було ще порівнююче небагато, але імператор був що іхньому боці. Християни святкували неділю й імператор надумався й поганя нахиляти до святкування цього самого дня. Словом, він хотів запровадити в державі один день відпочинку для всіх і то день християнський. Отже, імператор не переніс святкування з суботи на неділю, а навпаки, християнську неділю накинув поганам.

Далі суботники згадують ще другого римського імператора Феодосія, який 386-го року видав ще суворішого закона, згідно з яким в неділю заборонялась усяка праця як в містах так і в селах.

Але закон і цього імператора зовсім не відносився до християн, а знов таки до поган, бо християни й без тих законів святкували неділю. Бо коли б ці імператори не були самі християнами й не святкували неділі, то звідки б їм прийшло на розум власне неділю робити днем відпочинку для всієї держави? Адже ж населення імперії в своїй переважаючій більшості було поганське. Тому було б більше логічно дати наказ святкувати той день, який святкували більшість. Так, ніж вони дають накази святкувати неділю. Чому? Бо вони були християнами, а християни святкували неділю.

Суботники ще згадують один факт, що, ніби-

то, католики самі хваляться, що їхня церква за-
вела неділю замість суботи. І вони наводять цитату
з католицької газети "Католик Мірор" за вересень
1893 року. Але суботники не беруть під увагу того,
що католики вважають, що їхня церква єдина, яка
походить від Христа і що апостол Петро є їхнім
першим папою. Отже, якщо з цього куту зору дивитися,
то вони мають слухність, бо ж дійсно не-
ділю почала святкувати Христова церква. Але ж
ми, віруючі за Євангелією, знаємо, що католицька
церква, як така, яку ми її сьогодні бачимо, не взяла
своого початку від Христа, а почалася вона з IX
століття. Тому вона не могла переносити святкування
з суботи на неділю, бо тоді вже всі святкували
неділю.

Був такий випадок в історії старозавітнього народу Божого, коли він був ще в вавилонській неволі. Один царедворець і перший міністер царя Артаксеркса, на імення Аман, зненавидів євреїв і надумався всіх їх вигубити. Він намовив царя і той дав свою згоду. Знищення всього народу, здавалося, було невідкличне. Але Бог обернув усе так, що загинули самі вороги євреїв. День погибелі народу Божого обернувся на день їхнього спасіння. І вони почали святкувати той день, як свято "пурим", від слова "пур", що означає жереб. Бо власне через жереб був визначений той день погибелі для євреїв. А потім Мардохей, тодішній єрейський вождь, узаконив це свято й Бог не був проти цього (Естер. 9: 20-23).

Подібне сталося і з неділею. Церква сама почала її святкувати як день свого спасіння, як день великої радості з причини воскресіння Христа. А імператори, прийнявши самі християнство, тільки затвердили те, що вже було. Вони не встановляли неділі, а злегалізували те, що християни визнавали і перед тим.

VIII.

САМІ СУБОТНИКИ НЕ ДОТРИМУЮТЬ СУБОТИ

Зо всього вище сказаного ми бачимо, що суботники від самого початку свавільно вияснювали Писання так, як це їм бажалося; тому й попали вони в великий духовний блуд, компромітуючи себе фальшивими пророцтвами, які ніколи не виповнились. В цьому русі не було ніколи справжнього Божого благословіння, об'явлення та проводу. А особливо цей рух скомпромітував себе пророцтвами про другий прихід Христа, який ніколи не відбувся тоді, коли це суботники визначали. Щоб виправдати себе за свої фальшиві пророцтва, вони вказують на факт, що то, мовляв, не вони — правдиві суботники — визначували ті часи для Христового приходу, а їхні попередники і то ще перед прийняттям суботи. Цим вони натякають, що, ніби-то, святкування неділі осліплювало їхніх попередників, а тепер святкування суботи нарешті відкрило їм очі. Але, звалюючи вину на попередників, суботники не цураються їх, бо пан Міллер, пані Вайт та інші й досі вважаються своїми в суботників. Не тільки це, а вони навіть не вирікаються того, що їхні попередники провіщали, ніби-то правду. Ось у книжечці "Біблійні Лекції" на 1958 рік, на стор. 8 читаємо: "У 1833 році, цебто два роки після того, як Міллер почав публично проповідувати про ознаки Христового другого приходу..., це пророцтво виразно та чудово збулося через велике падіння зір".

Отже, Міллер правду проповідував! Тому ми й кажемо: "Який батько, такі й сини". Тому ясно, що які були попередники суботництва, такі самі і його послідовники.

Але вернімось знову до суботи. Вже було зга-

дано, що суботники, коли перейшли з неділі на святкування суботи, то перших 10 літ святкували її неправильно, не від заходу сонця до заходу, як написано, а від 6 години вечора п'ятниці до 6 години вечора в суботу. І не дивлячись на те, що пророчиця Вайт в справі суботи літала аж на небо й там бачила, як заповідь про суботу "особливо сяяла" і всетаки не довідалася там, як то треба було суботу святкувати. Аж коли накінець, згадуваний вже нами пан Бейтс вказав їй на З Мойс. 23: 32, тоді вона вигадала нове об'явлення з неба, щоб підкріпити своє земне слово про зміну часу святкування.

І ось тепер уже суботники святкують суботу ніби-то вже правильно. Приглянемося до їхнього святкування в світлі Божого слова, чи дійсно дотримують вони суботу по закону? Ми також уже згадували, що в суботу по закону:

- 1) Не вільно запалювати вогню в хатах (2 М. 35: 2).
- 2) Не вільно приготовляти їжу на вогні (2 М. 16: 23).
- 3) Не вільно виходити zo свого місця (2 М. 16: 29).
- 4) Не вільно вносити чи виносити будь-яких тягарів (Єрем. 17: 21-23).
- 5) Не вільно чого-будь робити (2 М. 20: 8-10).

А що ж роблять суботники? Чи дотримуються вони цих приписів? Ніколи! Вони розпалюють вогонь у печах, варять на ньому свою їжу, засвічують лампи, вносять до хати дрова чи вугіль, запрягають коні чи заводять авта й ідуть, куди їм треба, нераз сотні миль і роблять багато всяких інших справ, за які в Старому Заповіті побили б їх камінням. А вони ніби й не бачать, що роблять, якщо вірити їхній науці, смертельний гріх, зневажаючи святість суботи.

Коли ми вже згадали про кару смерті за порушення суботи, то мусимо пояснити, що дійсно такий закон був у Старому Заповіті, що кожен по-

рушник суботи повинен був бути покараний смертю (2 Мойс. 31: 14-16; 35: 2).

Чи виконують це суботники? Ні. А вони повинні б ще робити, якщо вони претендують на правильне дотримування суботи. Бо ж повинні суботники розуміти, що коли вони рішаються виконувати якусь заповідь, то повинні виконувати її докладно, так як написано, а не обскубану від усього, що їм не вигідне. А написано так: "Шість день для роботи, але сьомий день субота на спочинок, святий день Господеві; кожного, хто робитиме діло в суботній день, покарати смертю" (2 Мойс. 31: 15).

Отже, якщо субота й усі приписи, як її святкувати, належать до християн, то чому суботники кожного порушника суботи в своєму віровизнанні не карають? Чому ж вони присвоюють собі одну частину закону про суботу, а другу частину того самого закону відкидають? Якщо суботники не карають своїх близьких за порушення суботи, то не можна їм від інших вимагати дотримування суботи, бо вони самі її не дотримують.

Навіть євреї, які також сьогодні не дотримуються закону, суботу виконують краще за адвентистів. Вони, що-правда, також не карають смертю порушників суботи, але щодо виконування різних праць, як запалювання вогню, варення їжі, виходження zo свого місця та ношення тягарів, вони дослівно тримаються своїх приписів. Якщо ж їм треба щось необхідне зробити, вони наймають не-єврея. Вони ж добре знають, що неєврей вільний від святкування суботи. Не тільки кожен рабин, але кожен єврей знає, що субота була дана тільки євреям (2 Мойс. 31: 16-17).

Ми також уже згадували, що по закону треба було приносити спеціальні суботні жертви, що становило дуже важливу частину святкування суботи (4 Мойс. 28: 9-10).

Отже, суботники і це повинні робити, якщо хочуть святкувати по закону. Але вони тут будуть відмовлятися й доказувати, що жертви, мовляв,

дано, що суботники, коли перейшли з неділі на святкування суботи, то перших 10 літ святкували її неправильно, не від заходу сонця до заходу, як написано, а від 6 години вечора п'ятниці до 6 години вечора в суботу. І не дивлячись на те, що пророчиця Вайт в справі суботи літала аж на небо й там бачила, як заповідь про суботу "особливо сяяла" і всетаки не довідалася там, як то треба було суботу святкувати. Аж коли накінець, згадуваний вже нами пан Бейтс вказав їй на З Мойс. 23: 32, тоді вона вигадала нове об'явлення з неба, щоб підкріпити своє земне слово про зміну часу святкування.

І ось тепер уже суботники святкують суботу ніби-то вже правильно. Приглянуся до їхнього святкування в світлі Божого слова, чи дійсно дотримують вони суботу по закону? Ми також уже згадували, що в суботу по закону:

- 1) Не вільно запалювати вогню в хатах (2 М. 35: 2).
- 2) Не вільно приготовляти їжу на вогні (2 М. 16: 23).
- 3) Не вільно виходити зо свого місця (2 М. 16: 29).
- 4) Не вільно вносити чи виносити будь-яких тягарів (Єрем. 17: 21-23).
- 5) Не вільно чого-будь робити (2 М. 20: 8-10).

А що ж роблять суботники? Чи дотримуються вони цих приписів? Ніколи! Вони розпалюють вогонь у печах, варять на ньому свою їжу, засвічують лампи, вносять до хати дрова чи вугіль, запрягають коні чи заводять авта й ідути, куди їм треба, нераз сотні миль і роблять багато всяких інших справ, за які в Старому Заповіті побили б їх камінням. А вони ніби й не бачать, що роблять, якщо вірити їхній науці, смертельний гріх, зневажаючи святість суботи.

Коли ми вже згадали про кару смерті за порушення суботи, то мусимо пояснити, що дійсно такий закон був у Старому Заповіті, що кожен по-

рушник суботи повинен був бути покараний смертю (2 Мойс. 31: 14-16; 35: 2).

Чи виконують це суботники? Ні. А вони повинні б це робити, якщо вони претендують на правильне дотримування суботи. Бо ж повинні суботники розуміти, що коли вони рішаються виконувати якусь заповідь, то повинні виконувати її докладно, так як написано, а не обскубану від усього, що їм не вигідне. А написано так: "Шість день для роботи, але сьомий день субота на спочинок, святий день Господеві; кожного, хто робитиме діло в суботній день, покарати смертю" (2 Мойс. 31: 15).

Отже, якщо субота й усі приписи, як її святкувати, належать до християн, то чому суботники кожного порушника суботи в своєму віровизнанні не карають? Чому ж вони присвоюють собі одну частину закону про суботу, а другу частину того самого закону відкидають? Якщо суботники не карають своїх близьких за порушення суботи, то не можна їм від інших вимагати дотримування суботи, бо вони самі її не дотримують.

Навіть єреї, які також сьогодні не дотримуються закону, суботу виконують краще за адвентистів. Вони, що-правда, також не карають смертю порушників суботи, але щодо виконування різних праць, як запалювання вогню, варення їжі, виходження зо свого місця та ношення тягарів, вони дослідно тримаються своїх приписів. Якщо ж їм треба щось необхідне зробити, вони наймають неєрея. Вони ж добре знають, що неєрей вільний від святкування суботи. Не тільки кожен рабин, але кожен єрей знає, що субота була дана тільки єреям (2 Мойс. 31: 16-17).

Ми також уже згадували, що по закону треба було приносити спеціальні суботні жертви, що становило дуже важливу частину святкування суботи (4 Мойс. 28: 9-10).

Отже, суботники і це повинні робити, якщо хочуть святкувати по закону. Але вони тут будуть відмовлятися й доказувати, що жертви, мовляв,

відмінені Христовою жертвою. І це правда, але правою є також те, що Христос не тільки відмінив усі приписи щодо святкування суботи, але й відмінив і саму суботу. Сам ставшись правдивою суботою для тих, що знайшли в Нім спочинок. Бо ж слово “субота” по-нашому означає “спочинок”. А Христос сказав: “Прийдіть до Мене всі, працею зморені та перетяжені, і Я дам вам спочинок” (Мт. 11: 28), цебто суботу. Ці слова Христос говорив у Палестині до людей, які святкували суботу, а суботи для серця не мали. Всі єврейські суботи були тільки тінню правдивої суботи, що в Христі (Кол. 2: 16-17).

Євреї по закону не повинні були відв'язувати вола чи осла від ясел і вести на водопій (5 Мойс. 5: 13-14). Але євреї це робили, бо вони були в безвихідному положенні: вони мусіли або носити воду для скотини, що також заборонялось, або відв'язувати та вести до води (Луки 13: 14-15).

Таким чином самі євреї в своїй країні не дотримувались докладно приписів святкування суботи, то де ж би тоді суботники дотримались тих приписів? Вони постійно порушують суботу, виконуючи всякі діла, за які їх усіх в Старому Заповіті покарали б смертю.

Тому ми сміливо кажемо, що суботники нечесні, бо самі не виконують суботи, а від інших вимагають її виконування. До того ще й погрожують, що всі, що не виконують суботи, загинуть. На підтвердження своїх погроз вони читають несвідомим з Євангелії, що “ані йота єдина, ані жоден значок із закону не згине, аж поки не збудеться все” (Мт. 5: 18).

На жаль, тих “йот” і “значків” вони самі відмінили дуже багато від однієї тільки заповіді про суботу. А як багато повідмінювали вони іх від інших заповідей. Тому на словах вони вперто обстоюють повну незмінність десяти заповідей, але на ділі вони ще більше яскраво доводять, що “попе-

редня заповідь відкладається через неміч її та безвартість” (Євр. 7: 18).

Але тут суботники знову запротестують, що це не стосується десяти заповідей. Вони почнуть пояснювати, що десяти заповідей ніколи не можна відмінити. Наприклад, заповідь “не кради”. Чим її можна замінити? Нічим! Тому ясно, що заповіді повинні бути незмінні. Далі суботники питают: “Що сталося б, коли б уневажнити десять заповідей? Тоді можна було б вільно грішити й не мати гріха, бо ж написано: “Де ж немає закону, немає й переступу” (Рим. 4: 15) і “гріх не ставиться в провину, коли немає закону” (Рим. 5: 13). І суботники пояснюють, що поки панує гріх, мусять бути всілі й десять заповідей. І це правда, бо ж написано, що закон не є для праведних, а для беззаконних (1 Тим. 1: 9). Але хто спасений та відроджений, любить Бога та ближнього, тому закон не писаний. Любов Господня в серці віруючого вповні замінює увесь закон, у тому й десять заповідей (Рим. 13: 8-10).

Але суботники дуже вперті й люблять спречатися. Вони також уміють оперувати відповідними текстами і легко можуть захитити неутверджених у вірі. Ось вони подадуть текста, де написано, що Христос “не руйнувати прийшов закону, а виконати” (Мат. 5: 17). І правильно; закон же був даний для того, щоб його виконувати і він мусів бути кимсь виконаний. І він виконавсь у Христі; в Ньому “сповнилось усе” (Мат. 5: 18). А тому Христос і стався “кінцем закону” (Рим. 10: 4). Бо ж усе, що виповняється, відходить до історії. Ми вже згадували, що Христос тому відмінив суботу, що Сам стався суботою для тих, що приходять до Нього. Але може краще було б сказати, що Христос не відміняв суботи, а замінив її Собою. Так само, як із пасхою, — її Христос також не відмінив, але Сам стався пасхою (1 Кор. 5: 7).

Але вернімось до теми. Отже, суботники, святуючи суботу, тримаються теперішнього календа-

ря. То звідки ж вони знають, який справді день вони святкують? Адже ж вони повинні знати, що календар мінявся й перероблювався кілька разів і ще робили люди, які не дбали про суботу, а дбали лише про те, щоб правильно поділити час. Наприклад, Господь наказав єреям, щоб той місяць, коли вони вийшли з Єгипту, був початковим місяцем року (2 Мойс. 12: 2) і той місяць у єреїв називався "Авів", що означає "місяць колосся" (2 Мойс. 13: 3-4). Місяць авів відповідав другій половині нашого теперішнього березня і першій половині квітня. В Греції та в Римі рік починається трохи раніше й відповідав першому березня. І на певно рахунок римських днів не збігався з рахунком єрейських днів.

Але ось, в 45 році до Р. Х. римський імператор Юлій Цезар, змінив порядок рахування часу й переніс початок року на теперішнє перше січня. Цей порядок дотримується й досі в усіх християнських народів, не виключаючи суботників.

Отже, при цій зміні, як суботники можуть знати, чи сьомий день римського тижня відповідав також сьому днів єрейського тижня? Цілком можливо, що вони святкують не сьомий день, а якийсь інший. Притім, цей Юліянський календар не був належно опрацьований і виходить, що рік, згідно з тим календарем, є довший від астрономічного року на 11 хвилин і 12 секунд. Ця зайва сума часу на протязі 128 літ створює цілий один день.

Щоб виправити цю помилку, римський папа Григорій XIII в 1582 році зреформував Юліянського календаря, посунувши час назад на 10 днів, бо настільки до того часу юліянський обрахунок часу пішов уперед. Отже, наново обрахували час, який сьогодні називається "новим стилем". Сьогодні є вже різниця поміж цими двома календарями на 14 днів.

Але завданням цієї праці не є доказувати, за якою системою обраховувався час, ми лише стверджуємо факт, що Юлій Цезар створив свій кален-

дар самовільно, без узгіднення з єрейським. А папа Григорій XIII мусів десять днів викинути з року, щоб повернути час на своє місце. Які це дні були викинені і з якого дня починали нового календаря, ніхто не знає. Відомо тільки, що виправляючи юліянського календаря, папа наказав день 5 жовтня 1582 року вважати за 15 жовтня і тим зліквідував ту неправильність, яка витворилася в юліянському календарі. Проте факт залишається фактом, що при всіх тих змінах і поправках, де цілком не рахувалися з єрейським літочисленням, ми сьогодні не можемо мати певності, що наш сьомий день докладно той самий, якого святкували єреї. І якщо наше припущення вірне, а сьогоднішня субота не є в своїй послідовності тим самим сьомим днем, який мав би бути, коли б докладно рахувати від Мойсея, тоді така субота нічим не краща від кожного дня. І чи ж не може бути, що християни, святкуючи неділю, може якраз святкують суботу, а суботники — навпаки?

Суботники можуть сказати, що це не важно, чи теперішній сьомий день дійсно вийшов би сьомим, коли б почати рахувати від Мойсея, чи може, через календарні зміни, він перейшов на інший день. Важче, щоб тепер, згідно з теперішнім літочисленням, святкувати сьомий день, а не перший. Словом, важливий принцип, а не деталі. Але тоді суботники не мають права судити християн, бо є християни святкують сьомий день, а не восьмий. Суботники починають свій тиждень з неділі, тому в них субота є сьомим днем, але всі інші християни починають свій тиждень з понеділка, тому в них неділя є сьомим днем. Але принцип той самий.

Суботники так завзято боронять свого становища щодо суботи, що часто неділю називають "тапським днем", бо ніби то папа римський переніс святкування з суботи на неділю. Вони вперто підкреслюють цю думку в своїй літературі, хоч добре знають, що це неправда. Бували випадки, що їм пропонували великі грошові нагороди, щоб вони

вказали ім'я того папи, який переніс святкування з суботи на неділю. Але вони цього зробити не можуть, бо ж самі добре знають, що неділя святкувалася вже тоді, коли ще про пап і думки не було. В римській імперії неділею не замінювали якогось іншого свята, ані її не встановлювали. Неділю просто офіційно признали законним днем святкування християн, який не підлягав переслідуванню та депресіям, що стосувались до того часу. Це сталося в 321 році по Р. Х., а папство постало допіро в VII столітті.

Імператор Костянтин до свого навернення був поганином і єрейської суботи не святкував. То якже він, ставши християнином, міг змінювати суботу на неділю? Це ж ясно, що ставши християнином, він прийняв і те свято, якого дотримувалися християни. Римська імперія не керувалася Мойсеєвим законом і жодних єрейських свят не святкувала. У римлян були свої поганські свята, які власне Костянтин відмінив, а прийняв християнські, між якими, як свідчить історія, не було суботи, лише була неділя. Таким чином ясно бачимо, що Рим замінив неділею не єрейську суботу, а свої поганські свята. Ось, коли б магометани, що святкують п'ятницю, прийняли б християнство, то вони мусіли б задля неділі залишити не суботу, а п'ятницю. Тому й ясно, що закиди суботників, ніби-то папи змінили суботу на неділю, не мають найменшої підстави. Це звичайний суботницький наклеп, аби тільки зневажити день Христового воскресіння та скомпромітувати тих, що той день святкують.

Вони так далеко сягають в цьому напрямку, що осмілюються казати, що ті, які святкують неділю, носять "печатку антихриста". Бо, по їхньому розумінні, день Христового воскресіння, це — печатка антихриста. Це просто диявольська думка, щоб таку чорну пляму кинути на найсвітліший момент в житті нашого Господа. Але цим вони самі себе виявляють, як слуг антихриста, що діло спасіння Христовою жертвою, бажають підвести зно-

ву під закон і тим виключити прийняття його вірою, щебто узалежнити спасіння знову від виконання закону, що для людини неможливе, і таким чином позбавити людей радости спасіння.

Однак, як це не жахливо, мусимо порівняти і цю науку суботників з наукою Слова Божого, щоб переконатися, що вона дійсно фальшива.

Отже, про печатку антихриста виразно написано, що нею не буде святкування якогось дня, а буде це ім'я антихриста або число його імені (Об. 13: 17-18). Є також написано, що ті, які не матимуть тієї печатки, не могтимуть ні продавати, ні купувати нічого, а навлаки, всі такі мусять бути знищені (Об. 13: 15-17).

А тимчасом, за наукою суботників, папа є антихрист, а весь християнський світ носить оту "антихристову печатку", якою є неділя, за винятком суботників. І ось ті суботники, живучи в присутності антихриста та його послідовників, не маючи його печатки на собі, якимось чином і продають усе і купують усе, і ніхто їх не вбиває. Більше скажемо, вони можуть купувати навіть у самого антихриста, й нічого з ними не станеться. То чи ж це не доказ, що вони самі спільні антихрист, а клевещуть на інших. Вірніше, вони просто зловживують певні біблійні поняття для залікування людей, необізнаних зо Словом Божим.

У зв'язку з цією печаткою цікаво підкresлити ще одне явище. Отже, антихристова печатка буде така, що її не можна буде позбутися, не можна буде змити чи стерти. Тому, коли б це мала бути неділя, то де її дівають ті суботники, що перед переходом в суботництво святкували неділю, а тим самим мали на собі "печатку антихриста"? Чи вони її змили чи стерли? З цих міркувань, основаних на тому, що написано, ясно видно, що суботники і тут не мають найменшої підстави.

Далі, якщо суботники признають, що зміна одного дня є "печаткою антихриста", то наскільки ж зміна всього літочислення повинна б уважа-

тися за таку печатку. А ми ж вище сказали, що в 45 році до Р. Х. римський імператор Юлій Цезар усе літочислення пересунув з весни на середину зими й початок року наказав рахувати з першого січня. Пізніше папа Григорій XIII в 1582 році знову пересунув все літочислення на десять днів назад, а до того зробив певні зміни й поправки в рахуванні часу. Притім, римляни змінили назви місяців, надаючи їм імена деяких римських поганських богів та імператорів. А також змінили назви днів, надаючи їм імена сонця і планет, яких назви належали також деяким поганським богам.

І ось, всі ці зміни й ці поганські назви прийняв не лише ввесь християнський світ, але також і суботники. І суботники не протестують проти цього небіблійного, а чисто поганського літочислення. А ці ж пересування безумовно поплутали дні так, що ми сьогодні ніяк не можемо бути певні, чи наші дні збігаються з тими самими днями, що були за Мойсея.

Крім усього згаданого, то юліянський календар рахував час не від народження Христового, а від заложення Риму. Коли ж папа Григорій XIII виправляв календаря, то рішено було розпочати християнське літочислення від Різдва Христового. І ось один з римських ігumenів, Діонисій Малий, вирахував, що Христос народився в 753 році від заложення Риму. Проте він помилився на повних 4 роки, що довели пізніше інші дослідники. Таким чином наше літочислення не збігається з правдивим літочисленням на 4 роки. Це дуже добре знають і суботники, а проте тримаються того неправильного часу і в своїх виданнях і листах, навіть документах сміливо ставлять поганські назви місяців і днів, невірно означають роки й не думають, що це ж усе було встановлене погансько-католицькою владою. А чи ж це не означає, що й самі суботники прийняли ту саму погансько-католицьку "печатку антихриста"? Бо ж зміна всього часу, пересування всіх днів, а також зміна назв місяців та днів

тією самою владою, якій суботники приписують зміну суботи на неділю, є безперечно тією самою "печаткою антихриста". І суботники, підпорядковуючись всім тим змінам, що й саму суботу так заплутали, що сьогодні ніхто не розбере, на який день вона випала б, коли б можна було докладно вирахувати, починаючи від Мойсея, вони тим самим і взяли на себе ту печатку.

Тому вони не мають права інших посуджувати за те, чого й самі тримаються. Це досить прикро явище, що суботники залякають неутверджені в вірі душі своїм обманом, що ніби-то святкування неділі є "печаткою антихриста" й так зводять їх на фальшиву дорогу. Бо ж справді, що тірше, чи святкувати один день, який ніби є суботою, чи прийняти все погансько-католицьке літочислення, в якому без сумніву всі дні не відповідають стародавнім дням? І дуже дивно, що суботники не бачать тієї своєї печатки, або може думаютъ, що вона не для них. Чи ж суботники не знають, що написано: "Бо хто всього закона виконує, а згрішить ув одному, той винен у всьому?" (Як. 2: 10). То як же вони можуть уважатись невинними, якщо вони постійно нарушають закон, а й самі суботи ніколи правильно не дотримувались? І навіть ось цю теперішню суботу, яку вони так докладно обтяли зо всіх приписів, які їм не вигідні, вони справді не знають, чи вона дійсно є суботою, чи якимось іншим днем?

VIII

СУБОТА — ЦЕ СВЯТО ВИКЛЮЧНО ЄВРЕЙСЬКЕ

Хоча суботники намагаються доказати, що субота святкувалася в раю і взагалі ввесь час ще до приходу закону, але вони цього доказати не можуть. До сінайського закону про суботу ніхто нічого не знати, бо до того часу ніде нема в Святому Писанні найменшої загадки, щоб хтось святкував суботу. Вперше, де згадується про суботу, то відразу видно, що це для єреїв була новинка, що вони раніше цього дня не святкували (2 Мойс. 16: 23-29). Це, по-перше, видно з того, що Мойсей мусів був дати докладні інструкції, як треба того дня поводитися. Коли б той день святкувався був перед тим, то ті інструкції були б зайві. По-друге, люди всеодно не послухали Мойсея і пішли збирати манну, чого вони були б не зробили, коли б вони були привичні святкувати суботу. А тому Мойсей знову і знову мусів остерігати народ і наказувати, щоб не нарушували суботи, уживаючи ось таких слів: “Узавтра субота в нас, відпочинок святий Господеві... Дивітесь: дав вам Господь суботу...” (2 Мойс. 16: 23, 29).

Отже, ті слова “в нас” і “вам” показують, кому Господь дав суботу: “вам”, а не комусь іншому. З цих слів також видно, що раніше її не було, а тільки тепер “дав вам Господь суботу”.

Біля гори Сінай Господь зробив з Ізраїлем заповіт чи умову (2 Мойс. 19: 5-8). Свої вимоги Бог висловив на горі Сінай і ті вимоги записані в 2 Мойс. з 20 по 23 розділи, в яких містяться і десять заповідей. Тому то й книга, де ці умови були записані, отримала назву: “Книга Заповіту” (2 Мойс. 24: 7). А також і кров жертви, яку Мойсей приніс

— 76 —

з цієї нагоди й якою покропив народ, називається: “кров заповіту, що вчинив Господь із нами в усіх цих словах” (2 Мойс. 24: 8).

З повищих цитат бачимо, що Божий заповіт був заключений з народом ізраїльським, а не якимось іншим народом, а виявлений той заповіт в Божих словах і, в тому числі, в десятисловії. Ця думка підтверджується багатьма словами зо Св. Писання, з яких кілька наведемо для прикладу.

1) “Позаписуй собі ці Слова: бо згідно з цими Словами склав Я заповіта з тобою та з Ізраїлем” (2 Мойс. 34: 27).

2) “І Він оголосив перед вами заповіта Свого, що наказав вам чинити, — десять заповідей, і написав їх на двох камінних таблицях” (5 Мойс. 4: 12-13).

Ці останні слова важливі тим, що вони ясно показують, що до того Божого заповіту з Ізраїлем, належать власне десять заповідей. Тому твердження суботників, що ніби-то інші частини закону відносились виключно до єреїв, але 10 заповідей дані всім людям, не має підстави. Повищі слова ясно свідчать, що 10 заповідей належать до слів заповіту, який був заключений з Ізраїлем. А наступні слова ще більше підкреслюють цю думку.

3) “Коли я сходив на гору взяти кам’яні таблиці заповіту, що Господь склав був із вами..., а на них усі ті слова, що Господь говорив був із вами на горі з середини огню в дні зборів” (5 м. 9: 9-10).

Що Божий заповіт відносився виключно до Ізраїля, бачимо не тільки з Божих заяв, що Він його власне з “ним” заключив, а є навіть виразно про це написано: “І хто інший такий великий народ, що має постанови й закони такі справедливі, як увесь той закон, що Я даю перед вами сьогодні” (5 Мойс. 4: 8). “Свое Слово звіщає Він Якову, постанови Свої та Свої правосуддя — Ізраїлю; для жодного люду Він так не зробив, то й не знають вони правосуддя Його!” (Пс. 47: 8-9).

— 77 —

Чи може бути ще ясніше сказано, до кого відносяться "усі постанови та ввесь закон"? Тут вінозно підкреслено, що нема іншого такого народу, що мав би ті самі "Закони" і що "для жодного люду Він так не зробив".

Цю саму думку підтверджує Новий Заповіт. Апостол Павло згадує "підзаконних" і "без закону" (1 Кор. 9: 20-21). Далі той самий апостол каже: "За минулих родів попустив Він (Бог) усім народам, щоб ходили стежками своїми" (Дії 14: 16).

Ці слова показують, що не самі народи відкинули закон Божий, а Бог "попустив усім народам, щоб ходили стежками своїми". Тому ясно, що закон не був призначений для "всіх народів", а лише для Ізраїля. Та яким же чином з усього закону субота мала б відноситися до всіх інших народів? Ні, субота разом зо всіма іншими законними вимогами, була святою виключно єврейським.

4) Більше того, написано, що той Божий заповіт не був заключений також з патріархами, цебто предками єврейського народу: Авраамом, Ісааком та Яковом, а виключно був заключений з тими, що вийшли з Єгипту. Про це читаємо:

"Господь, Бог наш, склав з нами заповіта на Хоріві. Не з батьками нашими склав Господь заповіта того, але з нами самими, що ми тут сьогодні всі живі!" (5 Мойс. 5: 2-3, 1 Цар. 8: 21).

Отже тому, що цей заповіт був складений Богом з синами Ізраїля, а не з жодним іншим народом, тому цілком зрозуміло, що виконування умов того заповіту вимагається від тих, з ким він був складений. Інші ж люди, до яких цей заповіт не відносився, були вільні від нього. А до того заповіту входила також субота. Бо ж справді нічим не можна так гідно відзначити якоїсь історичної події, як святкування в її честь якогось дня. Всякі ж інші пам'ятки обмежуються певним місцем, але день, повторюючись знову і знову, не перестає нагадувати про доконану важну подію. Так і Ізраїль, святкуючи суботу, повинен був пам'ятати, що він був

рабом в Єгипті, але Господь вивів його звідтам Своєю рукою (5 Мойс. 5: 15, Неем. 9:13-14).

Тому, всі інші народи, яких Господь з Єгипту не виліплював і з ними згаданого заповіту не складав, не мають потреби святкувати їй того дня, який про ті події нагадує. Тому для християн, що походять майже всі з поган, субота є чужою і вона ні прощо їм не нагадує. Але неділя є абсолютно природним святом християн, бо вона постійно нагадує їм про найславніше, найважливіше — воскресіння їхнього Господа і Спасителя.

Ось, наприклад, американці святкують 4-го липня, день проголошення своєї незалежності 1776-го року. Але це було б смішним, коли б Америка, скажімо, вимагала, щоб це свято святкували Англія, Франція чи якась інша країна. Так і з суботою: для Ізраїля — ще велична пам'ятка, але для християн вона не має жодного значення.

Обрізання й субота — це дві печатки, якими Бог відзначив свій народ у Старому Заповіті. Коли б інші народи були робили те саме, тоді обрізання й святкування суботи втратило б для єреїв своє значення, свою особливість. Єреї скоро перестали бути окремим народом, а втративши свою відрubність, вони скоро загубилися б поміж іншими народами.

Уявімо собі, як би то виглядало, коли б якийсь пастух, щоб відзначити свою отару від інших, по-значив би своїх овець своїм власним іменним тавром, а потім передав би те тавро іншим пастухам, щоб і вони тим самим тавром позначили її свою отару. Як же тоді можна було б розібрati, кому належать котрі вівці? Так і субота є ознакою, якою Бог відзначив Свій народ. А тому не можуть мати тієї самої ознаки інші народи. І так власне в Писанні сказано: "І промовив Господь до Мойсея, говорячи: "А ти промовляй Ізраїлевим синам: Тільки суботи Мої будете пильнувати, бо це знак поміж Мною та поміж вами для ваших поколінь, щоб ви пізнали, що Я — Господь, що освячує вас!" (2

Мойс. 31: 12-13). Також в іншому місці читаемо те саме ствердження: “І святіть суботи **Мої** й вони стануть ознакою поміж Мною та поміж вами, щоб пізнати, що Я — Господь, Бог ваш!” (Езек. 20: 20).

Ці місця Св. Писання ясно показують, що субота є ознакою виключно єврейського народу, яка відрізняла його від інших народів. Тому тільки той народ і був обов'язаний святкувати суботу. Тому ніде в Св. Писанні немає наказу, щоб тим самим знаком означувати чомусь інші народи.

Але суботникам завжди так бажається накинути святкування суботи іншим народам, що вони хапаються за найменшу дрібничку. Вони підшукують різні тексти, щоб хоча частинно побудувати на них свою науку. Ось один з таких текстів:

“І будуть Ізраїлеві сини додержувати суботу, щоб зробити суботу вічним заповітом для своїх поколінь. Це знак навіки поміж Мною та поміж Ізраїлевими синами...” (2 Мойс. 31: 16-17).

Ті слова вони пояснюють так, що, мовляв, субота є “вічним заповітом”, а тому змінено бути не може. Також тому, що вона має бути для “ваших поколінь”, то, значить, вона обов'язкова для всіх.

Але з наведеного тексту ми цього не бачимо. Тут так само як і в інших текстах, мова, що суботу мають дотримувати “Ізраїлеві сини” і що вона буде “вічним заповітом для їхніх поколінь”. Тому євреї до сьогодні тримаються суботи. Коли б Господь мав на думці також інших людей, то напевно там було б так написано. Напр., коли б було написано так: “І будуть всі народи додержувати суботу, щоб зробити її вічним заповітом для всіх поколінь на землі...”, то це було б ясно. Але ми не можемо присвоювати собі того, що для нас неналежиться.

Правда, Христос, як єврейський Месія, прийшов був до “своїх”, але свої не прийняли Його. І коли перед Пилатом офіційно відреклися від Христа, Бог, до певної пори, відкинув і їх, як на-

род Божий. І тому церква Христова аж по сьогодні все ще будеться не з “їхніх поколінь”, а з поганських поколінь, яких не обов'язує те, що було заповіджене “їхнім поколінням”.

Що ж торкається “віковічності” суботи, то є ще багато інших свят та різних постанов, які свого часу також були “віковічними”, а проте суботники їх не тримаються.

1) Наприклад, обрізання було “заповітом вічним” (1 Мойс. 17: 7-13). То чому ж суботники не обрізуються? Адже ж обрізання було дане ще до сінайського закону і завжди ставилося Богом вище суботи. Задля обрізання нарушувалася навіть субота (Івана 7: 22-23).

Суботники пояснюють це тим, що обрізання не можна порівняти з суботою, ібо ж про обрізання ясно написано, що “обрізання ніщо” (1 Кор. 7: 17-19, Гал. 5: 6; 6: 15), але про суботу так не написано. Але суботники помиляються, бо хоча дослівно так ніде не написано, але зате написано, що різні єврейські свята, а в тому числі й суботи, є тільки “тінню” (Кол. 2: 16-17), а тінь же і є ніщо. І нехай суботники не силкуються доказувати, що апостол мав на думці не сьомий день, а якісь інші суботи. По-перше, вони не можуть знати, що апостол мав на думці; але тому, що він ужив слово в множині — “суботи”, то це дає нам право думати, що він мав на думці всі суботи. По-друге, коли б апостол думав, що субота є “щось”, то як би він міг сказати про обрізання, що воно “ніщо” тоді, коли обрізання ставилося вище суботи, бо задля нього й субота порушувалась?

2) Також про єврейську пасху написано, що вона “установа вічна” (2 Мойс. 12: 14-17). І навіть Христос її святкував (Мат. 26: 17). А проте суботники не святкують її. Немає ніде написано, щоб вона була відмінена, але вона безперечно замінена новою пасхою, якою став Христос (1 Кор. 5: 7-8). А про суботи написано, що вони є тільки “тінь”.

3) Також щодо різних інших свят, є те саме

означення — вічний. Напр., судний день чи день покути мав бути “вічною установою” (3 Мойс. 16: 29-34; 23: 27-32). Принесення перед Господа першого снопа, є “установою вічною” (3 Мойс. 23: 10-14). Свято п'ятдесятниці також є “установою вічною” (3 Мойс. 23: 16, 21). Свято кучок є “установою вічною” (3 Мойс. 23: 40-43).

Взагалі, щодо всіх цих “вічних” свят, то всі вони, разом із суботою (3 Мойс. 23: 3), названі “Господніми святами” (3 Мойс. 23: 2, 4, 37, 44). Це підкреслюємо тому, що суботники намагаються доводити, що тільки субота є дійсно “Господнім святом”, всі ж інші свята, це — “обрядові свята”, й тому відмінені Христом. Але 23-й розділ третьої книги Мойсея категорично збиває це суботницьке твердження і ясно доводить, що й всі інші свята, згадані в тому розділі, названі “Господніми святами”.

Тому суботникам треба було б бути більш послідовними і якщо вони бажають святкувати одне старозаповітне “Боже свято”, то повинні святкувати й інші “Божі свята”. На жаль, в ересьях ніколи немає послідовності. Ересь тому і є ерессю, що вона свавільно перекручує правду Божу.

4) Також, щодо різних жертв, то стойте те саме означення — вічні. Напр., хлібна жертва є “установою вічною” (3 Мойс. 6: 15-16). Жертва вселення є також “установою вічною” (4 Мойс. 15: 13-15) та інші.

Але суботники не виконують і цих “вічних постанов”. Чому в них не однакове відношення до всіх тих вічних постанов? Яким правом вони одні “вічні постанови” відкинули, а другі — не тільки самі прийняли, та ще й іншим намагаються накинути? На це вони не можуть відповісти просто і без крутні.

5) Таке саме означення знаходимо також по відношенні до Ааронового священства, що й воно є “заповітом священства вічного” (2 Мойс. 40: 15, 4 Мойс. 25: 10-13).

З наведених текстів Іс. Писання бачимо, що слово “вічне”, ужите в відношенні до суботи, вживалося також і до інших свят та установ, які однак були тільки “тінню майбутнього” й вони закінчилися в Христі (Кол. 2: 16-17). Те саме сталося і з суботою, вона також закінчилася “відпочинком у Христі”.

В Новому Заповіті знаходимо точні означення, до якого часу був закон зо своїми “вічними постановами”. По-перше, написано: “Закон і пророки були до Івана” (Луки 16: 16). По-друге: “до приходу Насіння — Христа” (Гал. 3: 16, 19). По-третє: “до приходу віри” в Христа (Гал. 3: 23-26). Всі ці три граничні знаки можна звести до одного знаменника: “до Нового Заповіту”. Тому ясно, що слово “вічне”, “на віки” не означає назавжди, на безконечність. Вище ж було сказано, що й обрізання, єврейська пасха, жертвоприноси, святкування різних свят, Ааронове священство, — все це було встановлене навіки, а проте самі ж суботники навчають, що з настанням Нового Заповіту, всі ці “вічні установи” відмінені Христом. І в цьому не було жодної сваволі, але це ж було наперед сказане Господом через пророка Єремію 31: 31-33, який сказав, що тому, що євреї нарушили Старий Заповіт, то Бог учинить Заповіт Новий і не такий, як був учинений з іншими батьками.

Субота ж була знаменням Старого Заповіту (2 Мойс. 31: 13-17, Єзек. 20: 12-20). З настанням Нового Заповіту мусить бути й знамення нове. Неможливо, щоб у Новому Заповіті залишилось старе знамення, бо якщо Господь щось творить, то творить “усе нове” (Об. 21: 5). І Христос навчав, що “не вливають вина молодого в старі бордюки” (Мат. 9: 17). Взагалі, старогебрейське слово “oh-lam” — вічно, навіки, визначає неокреслений час.

Накінець, вислови “в родах ваших” та “в осадах ваших”, які стоять при суботах, а також при інших святах, виразно показують, що субота як рівно ж інші свята відносяться виключно до ізра-

ільського народу й то в межах їхніх "осад", цебто в кордонах їхньої країни — Палестини. Це також видно з цих правил, які вимагались законом, щоб їх виконували ті, що святкують суботу. Ми вже їх згадували, але тут мусимо ще раз згадати.

1) Євреям заборонялося в суботу варити або пекти їжу (2 Мойс. 16: 23).

Тепер нехай скажуть суботники, чи можна було б цього наказа виконати в країнахдалекої півночі, де цілими тижнями, а то й цілими місяцями сонце або не сходить, або не заходить. Тож, якщо триматися того, що суботу треба святкувати від заходу сонця в п'ятницю аж до заходу в суботу (3 Мойс. 23: 32), то така субота на півночі була б жахливо довга. Тому ясно, що в північних країнах фізично неможливо дотримувати суботи згідно з приписами, які були дані для Палестини. А притім, коли б там люди попробували, не тримаючись припису, знайти інший спосіб розпізнавання часу, а не по сонці, то яким способом вони розпізнали б, коли почалася субота, а коли вона кінчилася б?

— За допомогою годинника, — скаже не один суботник. Може дехто скаже: "За допомогою радіо та телевізії". А може ще й телефонічно запитали б у тих місцях, де сходить сонце.

Але треба суботникам знати, що модерні пристладдя для означення часу винайдені недавно, а цілі тисячеліття їх не було. То як тоді в північних країнах могли розпізнавати пору? Тому й ясно, що там не могло бути і мови про святкування суботи. А це означає, що вона не могла бути призначена для всіх країн і всіх народів по всьому світі.

І взагалі святкувати єврейську суботу по всьому світі одночасно неможливо. Бо ж коли в Палестині є субота, то в Бразилії ще п'ятниця, а в Японії вже неділя. Адже ж сонце сходить і заходить не одночасно на всіх точках земної кулі, а тому, коли в країні Ізраїля є вже суботній спокій, то в інших країнах ще кипить праця, бо там ще сонце не зайшло.

Також подорожуючі навколо світу бувають такі кур'єзи, що або день згубиться, або навпаки, розтягнеться так, що вийде два дні вкупні, залежно від того, куди людина іде чи летить: на схід чи на захід. Тому субота могла точно виконуватись тільки в такій маленькій країні, як Палестина. Навіть в Америці, якщо євреї святкують суботу в Нью-Йорку, то євреї в Сан Франціско ще яких три години працюють, бо в них ще сонце високо. Тому субота була чисто єврейським днем відпочинку виключно в межах Палестини.

2) Єврейському народові заборонялося запалювати вогонь у їхніх домах в суботу (2 Мойс. 35: 3).

Отже, цей припис неможливий в багатьох країнах, навіть в Сибірі і в Канаді: Як можна було б обійтися в холодних країнах цілу добу без вогню? По-перше, людина замерзла б, а по-друге, при модерному будівництві можна було б нарібити багато шкоди: попсувалися б в домах всі водопроводи та ін. Тому ясно, що й цей суботній припис міг бути застосований там, де тепло і де без запалювання вогню можна було в суботу обійтися.

Отже, субота зо всіма своїми приписами не надається для холодних країн.

3) Євреям також заборонялося в суботу виходити зо свого місця (2 Мойс. 16: 29).

Отже, коли сьогодні існує світовий рух і коли часом треба бути два-три тижні в дорозі, скажімо, на пароплаві, то як можна того припису триматися? Він рішуче неможливий для нашого часу і для великих країн. Як, напр., того припису можна було триматися в часі модерної війни? Чи ж можна було сидіти на місці й нічого не робити, коли неприятель атакує? Ці логічні міркування показують, що субота зо своїми приписами, не тільки не надається для наших часів і для наших країн, але вона сьогодні не надається для євреїв у їхній власній країні. Адже ж, згідно цього припису, в суботу мусів би спинитися рух по всій країні. Повинні

були б спинитися всі трамваї, автобуси, потяги, пароплави, літаки; також мусіли б стати всі фабрики, електровні, газовні та все інше. А це приумовах сучасного модерного життя неможливе. Господь, безперечно, це все бачив наперед і в Христі поклав кінець усім цим приписам. Тоді ж закінчилася також і субота, яка сьогодні спричинила б великий клопіт, коли б навіть євреї святкували її зо всіма колишніми приписами.

4) В суботу єреям заборонялося вносити чи виносити з дому який-будь тягар (Єрем. 17: 21-23).

Отже і цей припис цілком неможливий в наші модерні дні. Ale знову ж таки, коли взяти під увагу холодні краї, то там люди мусіли приносити до хати дрова, занести худобі їжі тощо. Тому й цей припис неможливий до виконання в багатьох країнах. А це й визначає, що субота не була призначена до виконування всім людям по всьому світі. Субота була святом виключно єрейського народу в їхній країні і то лише до народження Христового.

5) На суботу також припадало приносити особливу жертву, без якої святкування суботи вважалося неправильним (4 Мойс. 28: 9-10).

А цього ж сьогодні робити не треба, бо Христос приніс в жертву Самого Себе. А з цього ясний висновок, що правильне святкування суботи могло бути тільки в Палестині й тільки під час Старого Заповіту, цебто до приходу Христового.

6) І, накінець, єреям було суверо наказано, щоб карати смертю порушників суботи (2 Мойс. 31: 14-15; 35: 2, 4 Мойс. 15: 32-36).

Чи могли б сьогодні християни дотримуватися цього наоказу? Ясно, що ні, бо це ж заборонено Христовою науковою, а також державними законами. Самі єреї не можуть триматися цих приписів під чужою владою. А доля кожного народу й кожної країни в руках Божих. Коли Палестину окупували, скажімо, римляни, то євреї тоді вже не могли багато чого виконувати з того, чого вимагав від них закон. І найперше вони не могли карати смертю закон.

порушників суботи. То чи ж не є ще доказом, що правильне святкування суботи та виконування інших законних вимог відносилось виключно до єрейського народу і то в їхній землі (5 М. 4:13-14).

Bo ж знов Господь, що в інших країнах, де інші закони та інші звичаї, там не тільки інші люди, але й самі єреї не зможуть дотримуватися докладно приписів про святкування суботи.

Уже було згадано про те, що в єреїв є ціла низка різних свят, до яких включена й субота, і що всі вони однаково названі "свята Господні". Ми також звернули були увагу, що коли ті свята всі однаково є "святами Господніми" і всі однаково є "установами віковічними", то суботники повинні їх однаково святкувати.

На це вони відповідають, що субота була дана раніше, ніж увесь інший обрядовий Мойсейв закон. Ale закон про обрізання даний ще раніше, ніж субота. То чому суботники не практикують обрізання? Тут вони пояснюють, що субота є в числі десяти заповідей, а про обрізання в десяти заповідях немає згадки. Проте цей поділ закону є чисто суботницький і цілком свавільний. Bo Писання цього поділу не робить. Про це ми читаємо так:

"Зійшов Ти на Синай-гору, і говорив з ними з небес, і дав їм справедливі права та правдиві закони, установи та заповіді добрі. I святу Свою суботу Ти вказав їм, а заповіді й установи та закон наказав Ти їм через раба Свого Мойсея" (Неем. 9: 13-14).

Отже, бачимо тут "права", "закони", "установи", "заповіді" й поміж ними субота. Немає тут жодного поділу й немає ніякої підстави, щоб можна було зо всього затримати одну лише суботу, а інше все відкинути.

Але суботники відразу заперечать і скажуть, що вони затримують не тільки одну суботу, але що вони признають усі 10 заповідей.

Гаразд, ale ж ми довели, що в Старому Заповіті всі заповіді, всі постанови й увесь закон разом

із суботою відносився тільки до євреїв, а не до інших народів. І коли єрейський народ відкинув Христа, свого Месію (Ів. 1: 11; 19: 15), то й Бог відкинув той народ разом зо всіма його законами й постановами, а Своє діло передав іншим народам (Мат. 21: 43; 23: 37-39, Рим. 11: 15-21). Тому й написано, що ми вже “не під законом, а під ласкою” (Рим. 6: 14).

Не маючи підстав для своєї науки, суботники дуже часто займаються казуїстикою. Ось, напр., вони беруть Христові слова: “Субота повстала задля людини...” (Марка 2: 27) і роблять з цього свій висновок, що коли вона “повстала задля людини”, то це означає, що вона призначена для всіх людей.

Невірність цього твердження буде ще пояснена далі в цій праці, але в цьому розділі ясно було показано, що субота відносилася виключно до Ізраїля і то в Палестині. Але щоб на закінчення цього розділу мати для нашої думки біблійну підставу, наведу тут хоча кілька текстів із Слова Божого:

“І хто інший такий великий народ, що має постанови й закони такі справедливі, як увесь той закон, що Я даю перед вами сьогодні?” (5 М. 4: 8).

З цих слів ясно, що жоден інший народ не мав цих законів, які Бог дав для Ізраїля. А тут мова про 10 заповідей, що бачимо з наступних слів цього розділу: “І Він оголосив перед вами заповіта Свого, що наказав вам чинити, — десять заповідей, і написав їх на двох камінних таблицях” (5 Мойс. 4: 13). Тому нема сумніву, що 10 заповідей відносились до євреїв, а не до інших людей.

Далі читаємо: “І дав їм постанови Свої..., які коли чинитиме людина, то житиме ними. І також дав я їм Свої суботи, щоб були вони знаком поміж Мною та між ними, щоб пізнати, що Я Господь, що освячую їх” (Єзек. 20: 11-12).

Напевно й суботники не будуть перечити, що тут мова про Ізраїля і що “їм”, цебто єреям Бог дав Свої суботи, щоб вони були знаком поміж Бо-

гом і єреями. Тому й ясно, що цього самого знака не могли мати всі інші народи; бо тоді Бог не міг би сказати, що це знак “між Мною і ними”, а радше було б сказано, що то знак між Богом і всіма тими, що цього знака прийняли та додержують.

А ось ще один текст: “Я можу йому написати закон свій хоч тисячу разів, — як чуже пораховане буде!” (Ос. 8: 12).

Читаючи цей розділ спочатку бачимо, що мова тут про Ізраїля, а слова “Я можу написати закон” показують, що тут мова про десять заповідей. Отже, вони були написані для Ізраїля. І в усій Біблії нема ані одного слова докору з боку Господа до якогось іншого народу за порушення Його заповідей, крім Ізраїля. Бог докоряє виключно Ізраїля за порушення Божих законів, а це ж ясний доказ, що вони були дані тільки для Ізраїля.

Є також написано, що в суботу мали спочивати “воли, осли, всяка скотина й раби та рабині”... (5 Мойс. 5: 14).

То нехай же суботники скажуть, чи міг цей припис відноситися до всіх волів та ослів по всьому світі, чи це тільки відносилось до тих волів, де господарем був єрей? Це ж ясно, що закон цей не торкався поган і їхніх волів. Так само “раб Христі” є вільний від вимог Старого Заповіту.

Далі суботники для оборони своєї теорії, що 10 заповідей, а в тому й субота були дані для всіх людей, приточують такого текста: “Кожен, хто чинить гріх, чинить і беззаконня. Бо гріх — то беззаконня” (1 Ів. 3: 4). І суботники роблять з цього такий висновок, що закон — то 10 заповідей, переступ їх є беззаконня і гріх. А якщо написано, що “Кожен, хто чинить гріх, чинить і беззаконня”, то це означає, що 10 заповідей відносяться до “кожного”, цебто до всіх людей.

Але цей висновок цілком невірний. Бо в Св. Писанні законом називається чисто все, що було наказане робити або не робити Ізраїлю. Крім то-

го, є різні закони, записані і в Новому Заповіті. Ось, наприклад, такі слова: “Бо що тільки людина посіє, те саме й пожне!” (Гал. 6: 7). Це є закон — закон природи і закон моралі. Або ось такі слова: “Хто знає, як чинити добро, та не чинить, — той має гріха!” (Як. 4: 17). А гріх є беззаконня. Це означає, що обов'язок чинити добро, є законом. Або ще такі слова: “Носіть тягарі один одного, і так виконаете закона Христового” (Гал. 6: 2). Значить, носити тягарі один одного, це Христів закон.

Можна було б навести дуже багато різних законів, які без порівняння важливіші, ніж святкування суботи. Ось, скажімо, такий закон: “Тож усе, чого тільки бажаєте, щоб чинили вам люди, те саме чиніть їм і ви. Бо в цьому законі і пророки” (Мат. 7: 12). Що є субота в порівнянні з цим законом? В ньому міститься ввесь закон і пророки. Або ще такий закон: що названий царським: “Коли ви закона царського виконуєте, за Писанням: “Люби свого близьнього, як самого себе” (Як. 2: 8). Чи може субота зрівнятись з цим царським законом?

Тому ясно, що гріх не є тільки переступом 10 заповідей, а переступом усіх законів. Бо ж навіть безбожники мають закона в своїй душі, що зветься сумлінням. Порушування цього закону також є гріхом (Рим. 2: 14-15). Оцей останній, наведений нами текст, не тільки підтверджує нашу думку про закон сумління, але також докладно та ясно свідчить, що погані не мали закону, бо він їм не був даний. А якщо закон не був їм даний, то він їх і не зобов'язував.

Суботники, щоб таки довести, що закон був даний для всіх людей, наводять ще й такі думки зо Слова Божого: “Закон робить усіх грішними”, “законом пізнається гріх”, “де нема закону, немає й переступу” (Рим. 3: 19-20; 4: 15).

“Ось тому, — кажуть суботники, — “закон мусить бути мірою для всього світу й він мусить мати владу над всіма людьми”.

Воно так і було б, коли б закон був даний для всіх людей. Але тому, що закон був даний тільки для єврейського народу, тому він і владу має тільки над тим народом. Бо ж в тому самому тексті, якого суботники наводять, як доказа, що закон чинить усіх грішними, там же сказано так: “А ми знаємо, що скільки говорить закон, він говорить до тих, хто під законом” (Рим. 3: 19).

Чи ж не ясно, що були ті, що під законом і були ті, що не під законом.

1) Погані не мали закону (Рим. 2: 14).

2) Були ті, що не мали закону (1 Кор. 9: 21).

Отже, стверджуємо ще раз, що в усьому Писанні ніде немає й натяку на те, що закон як такий, або хоч 10 заповідей були дані для всіх людей. Ні! Увесь закон був даний тільки для Ізраїльського народу. А тому й субота була чисто єврейським святом, яке не могло зобов'язувати тих, що не мали закону.

IX

ЧИ МАЛИ ХРИСТИЯНИ ПРАВО ПРИЙНЯТИ НЕДІЛЮ?

Це питання звичайно не постає там, де немає суботників, але постає там, де вони появляються. Тому кожен християнин повинен мати на це питання обґрунтовану відповідь. Отже, християни не самі видумали святкування неділі, а не суботи. На це є підстава як в науці Самого Господа, а також в науці пророків.

Господь наш Ісус Христос напередодні Своєї смерті попередив учнів Своїх, що вони матимуть великий смуток, але прийде “той день”, коли вони знову Його побачать і матимуть “повну радість” (Івана 14: 19-20; 16: 22-26).

Читуючи подані тексти, ми бачимо, що “той день” буде днем повним радості, життя, пізнання, сповнення молитов. Що то мав би бути за день? Це ж кожному ясно, що той новий день мав бути днем воскресіння Господа. І справді, Христові слова докладно виконалися. Ніколи учні не мали більшого смутку, як в день розп'яття Христа, але зате той смуток обернувся в величну, нічим не затінену радість у “той день”, коли вони побачили воскреслого Господа. Єврейська субота не могла дати їм потіхи. Але “той день”, перший день тижня, в який наш Господь воскрес, в який Причина нашого спасіння запанувала над смертю, дійсно дає всім дітям Божим невимовну радість.

І ось, про “той день” пророк каже так: “Камінь, що його будівничі відкинули, той наріжним став каменем. Від Господа сталося це, — і дивне воно в очах наших! Це той день, що Господь учинив, — радіймо та тішмося в нім!” (Пс. 118: 22-24).

Тут бачимо ясне пророцтво про зміну святоч-

ного дня. Але приглянемося докладно до цього пророцтва.

1) “Камінь”, — про який тут мова, є Христос (Дії 4: 11, 1Пет. 2: 6-7). Є багато інших текстів, які свідчать про те саме.

2) “Будівничі”, — це первосвященики й старші (Мат. 21: 42-45).

3) “Відкинення каменя” — Христа сталося в п'ятницю (Мат. 27: 20-25, Ів. 19: 14-15).

4) І ось, той “камінь” — Христос став наріжним каменем нового духовного храму в неділю, цебто першого дня в тижні, коли воскрес із мертвих (Лук. 24: 1-6, Єф. 2: 20-22).

5) Це — “той день”, що Господь учинив, щоб діти Божі Нового Заповіту “раділи та тішились в нім”!

6) “Господь учинив”. Ці слова показують, що день воскресіння, чи як ми сьогодні кажемо “недільний день”, є Господом учинений, а не лапою чи імператором, як фальшиво навчають суботники. І Бог має право зробити таку зміну, бо про Нього сказано в Писанні: “І Він змінює часи та пори року” (Дан. 2: 21).

Цікаво при цьому зауважити, що перший день дійсно був безпосередньо створений Богом. Бо всі інші дні повставали автоматично згідно з законами Творця в природі, які Він встановив, коли створив перший день. Перед першим днем була темрява, і ось Бог створив світло і, тим самим, створив перший день.

Чи ж не те саме сталося в царині духа? Справді, до народження Христового була повна темрява (Мат. 4: 16, Лук. 1: 78-79). Христос прийшов, як Сонце Правди (Мал. 4: 2). І Він став “світлом для світу” (Ів. 8: 12). І хоча Христос був тим світлом від самого Свого народження, проте стався Він тим немеркнучим та незаходячим Сонцем в день воскресіння — першого дня в тижні.

Це дійсно “той день”, якому нема рівного. Але цього практично досвідчують лише ті, які

повірили в Христа, як в свого особистого Спасителя, в Якому вони мають усі небесні благословіння, вони справді з великою радістю святкують “той день”, який завершив усе діло Христового спасіння. “Той день” нагадує нам про кращі речі, ніж ті, про які нагадувала ізраїльянам стародавня субота, яка, власне, мала нагадувати про звільнення з єгипетської неволі (5 Мойс. 5: 15).

І дійсно, коли людину зустріне велика втрата, вона сумує, а коли людина щось цінного здобуде — вона тішиться. Коли євреї, будучи у вавилонській неволі, попали в страшну небезпеку бути поголовно винищеними, вони сумували, плакали, постили й молились (Естери 4: 1-4, 15-16). Але коли Господь цю небезпеку відвернув, коли дав євреям владу і право помститись над своїми ворогами, вони того дня радили, святкували й постановили щороку святкувати той день, як такий день, коли Господь дав їм велике спасіння (Естери 8: 16-17; 9: 17-23, 26-28).

То якже не тішитися і не святкувати християнам в той день, коли іхній Спаситель і Господь воскрес із мертвих? Тим більше, що Писання саме піддає нам цю думку, кажучи: “Христос помер за гріхи наші й воскрес для оправдання нашого” (Рим. 4: 25). Отже, всі ми були осуждені на вічну погибель, але ось Христос умер за нас. Але ми ще знаємо, чи жертва Його прийнята, чи Суддя задоволений? Але ось Христос воскрес і щим Бог дав нам знати, жертва за наши гріхи прийнята. Через ту жертву Господь прощає наші гріхи, ми тепер оправдані, врятовані, не підлягаємо більше карі.

Чи ж це не більший день за єврейський “пурім”? Чи ж наше спасіння від вічної погибелі не є безконечно більшим, ніж їхнє? То як би ми виглядали в очах Божих, коли б ми такий день забули, знехтували його? Чи не осудили б нас ті євреї, що на пам'ятку свого тілесного спасіння встановили свято “пурім”?

Але погляньмо ще до Нового Заповіту. Ось вернувшись додому блудний син. І батько його влаштовує свято, наказує приготувати розкішний обід, каже того блудного свого сина вдягнути в найкращі шати й каже всім: “Будем істи й пити, бо цей син мій був мертвий — і ожив, був пропав — і знайшовся” (Лук. 15: 22-24).

Цією притчею Христос дав нам зrozуміти, як ми повинні реагувати на такі великі явища, як воскресіння з мертвих. Якщо батько радів і хотів, щоб усі радили лише з морального воскресіння сина, то наскільки ж більше належиться радіти з воскресіння Спасителя, яке несе спасіння мільйонам душ? Такого дня забути не можна. Ми були б дуже невдачними християнами, коли б ми не святкували дня Христового воскресіння. Одні тільки суботники можуть назвати день Христового воскресіння “печаткою антихриста”. Христос же сказав: “Ви будете плакати та голосити, а світ буде радіти. Сумувати ви будете, але сум ваш обернеться в радість!” (Івана 16: 20).

Субота для християн є днем дуже сумного спогаду, — смерти розп’ятого іхнього Господа. Але недільний день є для всіх віруючих днем найбільшої радості й потіхи, бо ж у “той день” воскрес Христос — наше Життя. “Той день”, цебто недільний день нагадує нам дуже багато великих та радісних речей, яких немає в суботі.

1) В “той день” Христос розірвав пута смерті (Дії 2: 24). Це подія величезної ваги, бо ж вона є завдатком нашого воскресіння (1 Кор. 15: 16-18, 20-23). Тому нехай подумають суботники, чи належиться такий день святкувати, чи ні?

2) В “той день” воскреслий Христос перший раз зустрів Своїх засумованих учнів і потішив їх (Ів. 20: 19-20). І це не маловажна подія, бо їдосі недільний день приносить розраду та потіху для мільйонів віруючих. Ми переконані, що Христос не випадково являється учням в неділю. Напевно

Він це вчинив навмисне, щоб тим самим підкреслити її важливість.

Але суботники рішуче це заперечують мимо очевидності, бо ж ясно написано, що з'явлення воскреслого Христа було "дня першого в тижні" (Ів. 20: 19). Також двом учням по дорозі в Еммаус Христос з'явився в неділю (Лук. 24, 13). Це саме було і з жінками мироносицями. Правда, Христос з'являвся учням аж 40 днів і, немає сумніву, що пізніше Він міг з'являтися і в інші дні (Дії 1: 13). Але найперше Він явився учням в неділю.

Тут суботники конче намагаються доказати, що апостолові Хомі Христос з'явився в понеділок, бо ж написано: "За вісім же день..." (Ів. 20: 26).

Проте вони помиляються, рахуючи той восьмий день як проминулий. Це ж просто особливий вислів того часу. Подібне окреслення часу знаходимо при описі переображення Господнього. В одного євангелиста написано: "А через шість день..." (Мат. 17: 1), а в другого: "днів за вісім..." (Лук. 9: 28). За скільки ж днів справді воно відбулося? По нашій думці, це було сьомого дня. Подібні вислови до окреслення часу маємо також у зв'язку з воскресінням Христа. Ось первосвященики та фарисеї кажуть до Пилата: "Пригадали ми, пане, що обманець отої, коли живий іще був, то сказав: "По трьох днях Я воскресну" (Мат. 27: 62-63). По-суботницькому обрахунку виходило б, що Христос воскрес на четвертий день. Але ті ж первосвященики далі кажуть: "Звели ж гріб стегнти аж до третього дня", не до четвертого (Мат. 27: 64).

Отже, зо слів: "по трьох днях" треба розуміти "на третій день". Так і з'явлення Христа Хомі, хоч і написано, що воно відбулося "за вісім день", треба розуміти "восьмого дня". А восьмий день, рахуючи від попередньої неділі, коли Христос був з'явився учням без Хомі, є знову таки неділею. З того бачимо, що всім Своїм учням перший раз Христос з'явився в неділю.

3) В "той день" воскреслій Христос дав Своє благословення ізраїльському народу (Дії 3: 26).

4) В "той день" Христос дав учням Своїм, а також церкві Св. Духа (Ів. 20: 19, 22, Дії 2: 1-3).

Це ж безмежно велика й важлива подія, то як же можна такий день забути?

5) В "той день" Христос уповноважив Своїх учнів проповідувати Євангелію (Ів. 20: 21, Лук. 24: 46-47).

6) В "той день" Господь відродив нас до життя надії (1 Петра 1: 3).

7) В "той день" Христос відкрив нам вільний доступ до небес (Ефес. 1: 19-21; 2: 5-6).

8) В "той день" Христос відкрив учням розум для зрозуміння Писання (Лук. 24: 27, 45).

9) В "той день" християни влаштовували свої зібрання, як це й ми робимо, на яких також звершали вечерю Господню (Дії 20: 7) та складали матеріальні пожертви (1 Кор. 16: 1-2).

10) В "той день" остаточно довершилось наше спасіння (1 Пет. 3: 21) і наше оправдання (Рим. 4: 25).

Оце лише декілька з цих багатьох благословінь, які віруючим приніс "той день", коли Господь наш воскрес. Нічого подібного не може суботникам нагадати субота.

Коли цар Соломон освячував храм, що випало на свято кучок, то він зарядив святкувати це свято 14 днів, хоч по закону належалося святкувати тільки 7 днів (2 Пар. 7: 8-10).

Щось подібне сталося також за царя Єзекії, коли знову ж свято пасхи святкували 14 днів, а його треба було святкувати тільки 7 днів (2 Пар. 30: 21-27).

І Бог не гнівався на Свій народ за ці вияви радості та духовного запалу. Бог не гнівається також на Своїх дітей Нового Заповіту за те, що вони, згідно з Його ж волею, увіковічнили пам'ятку воскресіння Його Сина.

Може постати, однак, питання: Чому Христос

не дав простої і ясної заповіді, щоб святкувати неділю?

На це питання була відповідь на початку цього розділу. Ми подали кілька текстів, в яких Христос виразно вказав на неділю, як на день великої радості. А також було вказане пророцтво, що “це той день, що Господь учинив, — радімо та тішмосья в нім!” (Пс. 118: 24).

Проте можна це пояснити ще й іншим способом. Коли Христос перед смертю прощався з учнями, Він їм сказав: “Я ще маю багато сказати вам, та тепер ви не можете знести. А коли прийде Він, Той Дух правди, Він вас попровадить до цілії правди...” (Ів. 16: 12-13).

З цих слів ясно, що Христос не все учням сказав, бо вони тоді не були ще належно підготовлені, щоб збагнути все. Але Дух правди мав їх вести далі з вузького юдаїзму на необмежені простори науки Христової; Він мав поступово відкривати те, чого вони ще не знали або й не розуміли.

Ось, наприклад, Христос лише згадав про церкву, але про її розбудову з поган Дух Святий відкрив допіро апостолові Павлові (Ефес. 3: 1-12).

Христос також не дав жодних розпоряджень щодо священнослужителів, але в апостольських листах про них написано багато (1 Кор. 12: 28, Ефес. 4: 11-13, 1 Тим. 3: 1-13) й ін.

Немає також заповіді, щоб апостоли написали Новий Заповіт, щоб називалися християнами (Дії 11: 26); нема жодного наказу про порядок богослужень, про спів духовних пісень, про збирання пожертв, про допомогу потребуючим. Словом, про багато дечого Христос не залишив наказів, але апостоли те запровадили в церквах. Яким правом вони це зробили? Через відкриття Святого Духа. Дух Святий вів апостолів “до цілії правди”, відкриваючи їм одну правду за другою, які були потрібні для правильного розвитку Христової церкви.

Ось так Дух Святий відкрив апостолам, що

“обрізання ніщо”, “що жодна людина ділами закону не буде оправдана” (Гал. 2: 16). Ось ця остання правда суботникам ще й досі не відкрита. Вони ще й сьогодні навчають, що діла закону необхідні для оправдання. Вони рішуче заявляють, що хто не святкуватиме суботи, той загине. А святкування ж суботи, це — діло закону, яким не оправдається жодна людина. Ось так поступово Дух Святий відкрив, що “той день, що Господь учинив”, є першим днем тижня. І тому учні Христові почали збиратися на богослужіння “дня першого в тижні” (Дії 20: 7). І вище було сказано на підставі історичних фактів, що звичай святкування неділі на спомин про воскресіння Христа йде через всю історію церкви аж від апостольських часів. Тому ми не маємо жодної потреби в кінці віків переходити до старозаповітних звичаїв та приписів.

Між іншим, Дух Святий також відкрив, що в Новому Заповіті Господь дещо інакше дивиться на дні. Тому неділя хоч і є святом для християн, а також днем відпочинку, проте вона не є тим самим, чим була субота в єреїв. Для неділі немає приписів, як її треба святкувати, що можна робити в неділю, а чого не можна. І християнин, який не відрізняв би неділі від інших днів, йому за це немає приписаної карі, а навпаки, є навіть дозвіл так поступати, аби лише він це робив з переважання та для Господа. Тому субота, як день спочинку, закінчилась у тому внутрішньому та постійному спочинкові, який дає для серця Христос. Неділя ж не є продовженням суботи, а є цілком новим днем, якого “Господь учинив” на спомин та на славу воскресіння нашого Господа.

Але суботники хапаються за найменші натяки, які пильно вишукують у Св. Письмі. Ось є один вірш в Новому Заповіті, який бринить так: “Отож народові Божому залишається суботство”, цебто спочинок (Євр. 4: 9). І суботники тріумфально підсвінюють цього вірша необізнаним із почуттям перемоги кажуть, ніби то і в Новому Заповіті на-

писано, що народ Божий повинен святкувати суботу.

Коли ж ми пильно читаємо ввесь цей 4-ий розділ листа до Єbreїв, то бачимо, що апостол лише не про те, щоб святкувати сьомий день, а щоб увійти до Божого відпочинку (Євр. 4: 1-3).

Що ж це за "Божий відпочинок", побачимо далі, а тепер подивімось на цей розділ. Отож, далі апостол також згадує і сьомий день відпочинку Бога, в який, однак, входять лише ті, що ввірвали (Євр. 4: 3-5). Насамперед треба мати на увазі те, що цей лист був написаний до єbreїв, які святкували суботу, а проте в Божому відпочинкові не були. З цього ясно, що апостол тут не мав на думці звичайної суботи. Бо коли б він думав тут про суботу, то навіщо він єbreїв закликав би ввійти в ту суботу, в якій вони і так були? І чому апостол їх так остерігав би: "б'ймось, коли зостається обітниця входу до Його відпочинку, щоб не виявилось, що хтось із вас опізнився" (Євр. 4: 1). Як могли опізнатись ті, що суботу святкували, якщо б апостол тут думав про суботу? Тому ясно, що тут мова не про суботу, як день відпочинку, а про відпочинок Божий, вічний та духовний, який дається Христом (Мат. 11: 28-29). І той відпочинок звіщений через Євангелію (Євр. 4: 2), а входять до нього ті, що вірують (Євр. 4: 3) без різниці чи святкують вони суботу, чи ні. Також треба пильнувати, щоб увійти до того відпочинку (Євр. 4: 11).

Далі апостол пояснює, що тим днем, в який кожен може ввійти в Божий спочинок, є не сьомий день чи який інший, а "сьогодні", коли "голос Його почуєте" (Євр. 4: 6-7).

Це означає, що кожен день, коли ми ще живемо, є тим найвідповіднішим днем, коли кожен має нагоду ввійти в Його відпочинок.

Далі апостол вияснює, що й Ісус Навин не дав їм того Божого відпочинку в обіцяній землі. Бо

коли б він його був дав, то Давид не пророкував би ще про інший день (Євр. 4: 7-8).

Тому ясно, що тут мова не про звичайну суботу. Бо коли б тут була мова про ту суботу, про яку думають суботники, то її єbreї мали ще за Ісуса Навина, і за царя Давида, і навіть за апостолів. Але, як ми бачимо, що та субота не була тим Божим відпочинком, про який тут мова, що "народові Божому залишається спочинок (суботство)" і "хто бо ввійшов був у Його відпочинок, то той відпочив від учників своїх, як і Бог від Своїх" (Євр. 4: 9-10). І, накінець, апостол закликає ввійти до того відпочинку (Євр. 4: 11). І закликає, власне, єbreїв. Тому дуже виразно видно, що мова тут не про суботу, як день відпочинку, бо ж таку суботу єbreї пильно святкували. Мова тут про "суботство" духовне, що його дає Христос. А такого суботства не мали ні єbreї, ні пагани; і сьогодні також його не мають ні суботники, ні ті, що святкують неділю, а тільки ті, що прийняли Христа в своє серце. Цей Божий відпочинок не пов'язаний з жодним днем в тижні, він є тільки в Христі Ісусі, Якого ми приймаємо вірою до свого серця, а разом з ним і входимо в той Божий відпочинок (Євр. 4: 3).

ВІДНОШЕННЯ ХРИСТА ДО СУБОТИ

Приглянувшись ближче до Христової науки, ми маємо таке враження, що Христос ніби навмисне промовчує про суботу. Наприклад, підходить до Нього багатий юнак і питає, що йому треба робити, щоб мати вічне життя. І, назвавши Христа не Господом, лише учителем, маємо право думати, що він не вірив у Христа, як в Месію, а вічне життя хотів заслужити робленням добра. Тому Христос і сказав йому: "виконай заповіді!" На питання юнака "які?" Христос назвав їх. П'ять з них походили з десяти заповідей, а шоста — з іншого місця закону. Але суботи Христос не згадав (Матв. 19: 16-22). Варто зауважити, що Христос згадав п'яту заповідь про пошану до батьків, згадав також шосту — "не вбивай", сьому — "не чини перелібу", восьму — "не кради" і дев'яту — "не свідкуй неправдиво на свого близького", а четвертої про суботу так і не згадав. Чому ж Христос пропустив суботу? Христос забути її не міг, бо Він ніколи не забував волі Свого Отця.

На початку цієї праці була згадка про суботницьку пророчицю, що вона ніби то бачила в небі заповідь про суботу в особливому сяйві й суботники намагаються зробити цю заповідь найважливішою. А тут Христос оцього найважливішого зовсім не згадує. А цього, щоб Христос не згадав найголовнішого, бути не може, якщо справді воно було б найголовніше. Тому Христос навмисне про суботу не згадав, бо для Нього було важливе не саме формальне святкування якогось дня в тижні, а внутрішне відродження людини та щоденне освячення всього життя. А для того, щоб те життя Христових послідовників було дійсно святым та

приємним для всіх, то для них потрібні були приписи не зовнішнього обрядового характеру, а морально-внутрішнього. Бо ж кожен бачить, що та-кий акт, як святкування якогось дня є актом чисто обрядовим і він ні в якій мірі не може впливати на покращання серця людини. Мені особливо багато разів доводилося зустрічатися з багатьма суботниками. Всі вони були ревними оборонцями святкування суботи, але, одночасно, були вони дуже невідповідними християнами. В суперечках за суботу вони хвилювалися, сердилися, називали інших образливими словами, погрожували їм загибеллю, грубо зневажали переконання інших, намагаючись накинути іншим свої переконання. Самі ж не хотіли і слухати аргументів інших. Якраз поводилися так, як всякі інші пропагатори своїх ідей, що не мають Христового Духа. Також в щоденному житті тих суботників, яких я знав особисто, не було й сліду тієї духовної чистоти та співчутливої любові до близьких, які були в житті Христових учнів та в пізніших християн. Тому нічого дивного, що Христос у розмові із згаданим юнаком, не згадав суботи, як явища обрядово-зовнішнього, а тому й непотрібного, бо воно було лише тінню на спочинок у Христі. Зате заповідь до близького, як необхідну в християнському житті, але якої нема в десяти заповідях, Христос додав у тій бесіді й цим показав, що десять заповідей нічим не вирізняються в загальному Божому законі.

Суботники тут обороняють себе й кажуть, що Христос тому не згадав суботи, що той юнак її пильно виконував. Тому, мовляв, не було потреби йому про це нагадувати. Однак цей аргумент невірний, бо ми бачимо, що про інші заповіді, про які Христос йому нагадав, юнак сам сказав, що він "усе виконав" (Мт. 19: 20). Проте Христос йому їх ще нагадав. Тому ясно, що "аргументи" суботників і тут не мають жодної підстави.

Правдою є те, що Христос ніколи офіційно не відміняв суботи і не встановляв неділі. Правдою є

також те, що Христос ніколи не відміняв обрізання і не встановляв необрізання. Але словами, що “субота повстала задля людини, а не людина задля суботи” (Мар. 2: 27), Христос показав, що суботи, цебто відпочинку потребує людина. Субота ж не потребує, щоб людина відпочивала. Коли б людина була невтомною так, як її Творець, вона не потребувала б жодної суботи, але могла б без сну і відпочинку працювати так, як її Творець (Пс. 121: 4, Ів. 5: 17). Але, на жаль, ми мусимо мати відпочинок і Бог найкраще знає, скільки днів людина може обходитись без відпочинку.

Під час французької революції в 1789-1804 роках було постановлено прийняти за день відпочинку кожен десятий день. Отже, треба було працювати аж 9 днів. І ця постанова дуже скоро впала, бо вона виявилася непрактичною. Тому, не дивлячись на всі революції в світі, на всі інші соціальні здвиги та зміни в житті людей, відпочинок сьомого дня залишається найпрактичнішим і досі. Тому всі народи власне тримаються сьомого дня, тільки що не в усіх народів він випадає на суботу.

Але вертаючись ще раз до факту, що в Новому Заповіті нема виразної заповіді про відміну суботи і про встановлення святкування неділі, то суботники цей факт сильно підкреслюють. Але в Новому Заповіті нема багатенно заповідей про відміну старозаповітних постанов, а проте суботники їх не тримаються. В попередньому розділі були подані докладні дані про те, як треба святкувати суботу по закону й ніде в Новому Заповіті нема заповіді, яка відмінила б ті приписи. А проте суботники їх не тримаються.

Увесь Новий Заповіт написаний не в формі заповідей, а в формі науки та прикладів і тому сказано, що “Христос Своєю науковою знищив закона заповідей” (Еф. 2: 15). Отже, якщо “закон заповідей” знищений Христом, то це і є відміна. Хто ж відбудовує те, що сам свідомо знищив, як річ для себе непотрібну? Тому і нам, християнам, не нале-

житься відбудовувати того, що знищено Христом.

Суботники тут виставлять свій “аргумент”, що це “знищення закону заповідей” не відноситься до десяти заповідей, тільки до церемоніально-обрядового закону. Але ми бачимо, що тут і натяку нема на якийсь “церемоніально-обрядовий закон”. Це тільки така суботницька вигадка. Там написано просто і виразно: “Христос Своєю науковою знищив закона заповідей”. І що це відноситься також до десяти заповідей, ми побачимо далі.

А тепер подивімось на інший випадок. Один законник запитався Христа, яка найбільша заповідь в законі? І Христос відповів: “Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душою своєю, і всім своїм розумом. Це найбільша і найперша заповідь. А друга подібна до неї: Люби свого близького, як самого себе. На двох оцих заповідях — увесь закон і пророки стоять” (Мат. 22: 35-40).

А тимчасом, цих двох заповідей нема поміж десятьма. Тому й ясно, що основою всього Писання не є десять заповідей, а тих дві заповіді про любов до Бога і до близького. Коли б подібне питання хтось поставив суботницькій пророчиці, про яку була мова на початку цієї праці, то вона без вагання відповіла б, що найбільшою заповіддю є субота, бо ж вона сяє на небі особливим сяйвом. А Христос, навпаки, признав за найбільші заповіді якраз ті, які не були залучені до десяти заповідей.

Як бачимо, що і в цьому випадкові, Христос не відповідає так, як би суботники бажали. Бо за їхньою науковою, то тільки ті заповіді, що були написані Самим Богом, є Божими заповідями, а решта — це “заповіді Мойсея”. І ось ці “Мойсеєві заповіді” Христос поставив вище всіх заповідей в законі, вище навіть десяти заповідей.

Тут велике непорозуміння поміж суботниками і науковою Христа. Суботники не так розуміють, як розумів Христос. Коли б вони розуміли так само, як і Христос, тоді вони більше проповідували б

любов, ніж суботу. В Новому Заповіті біля 50 разів сказано, що треба проповідувати Слово Боже; біля 23 рази згадується про проповідь Царства Божого; біля 17 разів написано, що треба проповідувати Христа, але ані одного разу ніде не написано, щоб проповідувати суботу. А в суботників на-впаки, щоб вони не проповідували, то обов'язково перейдуть на суботу. Це їх центральна і найголовніша тема. Вони з суботи зробили собі справжнього ідола, якому постійно поклоняються, якого проповідують і якого кожному насильно бажають накинути. Йм неважко, чи людина спасена, їм найголовніше, аби людина прийняла суботу. В Новому заповіті немає ні такого повеління, ані такого прикладу, щоб Христос чи апостоли переконували когось святкувати суботу. В Євангелії є краща вістка для неспасених, ніж проповідь про суботу, а це — проповідь спасіння через віру в Христа Ісуса.

Приглянемось уважно до Христової науки. В ній багато наказів, заохочень, порад і обітниць, але ніде нема й натяку про обов'язкове виконування старозаповітного закону або святкування суботи.

Господь наш при багатьох обставинах згадав майже всі заповіді з-поміж десяти, даючи їм Своє пояснення, але про суботу ніде, нікому й ні разу не докорив, що її хтось не дотримує. Він нікому і не наказував її дотримувати. Більше скажу, всі інші заповіді повторяються в Новому Заповіті в тому розумінні, щоб їх дотримуватись. Але заповіді про суботу, як таку, щоб християни її святкували, нема. Для прикладу порівнямо такі місця:

- 1 заповідь — 2 Мойс. 20: 3 = Мт. 4: 10; Дії 14: 15.
- 2 " — 20: 4-5 = Дії 17: 29, 1 Кор. 10: 14,
1 Ів. 5: 21
- 3 " — 20: 7 = Мат. 5: 34-37, Як. 5: 12.
- 4 " — 2 Мойс. 20: 8 = **нема!**
- 5 " — 2 Мойс. 20: 12 = Ефес. 6: 1-2.
- 6 " — 2 Мойс. 20: 13 = Рим. 13: 9, Як. 2: 11.
- 7 " — 2 М. 20: 14 = Рм. 13: 9, 1 Кор. 6: 9-10.

- 8 " — 2 М. 20: 15 = Рим. 13: 9, Еф. 4: 28.
- 9 " — 2 Мойс. 20: 16 = Кол. 3: 9.
- 10 " — 2 М. 20: 17 = Рим. 7: 7-8, Еф. 5: 3.

З цього порівняння бачимо, що в Новому Заповіті є багато наказів, подібних до дев'яти заповідей, але наказу, подібного до четвертої заповіді, нема. Тому ясно, що суботники, домагаючись від християн святкування суботи, роблять це проти Нового Заповіту.

Але на цю нашу заяву суботники скажуть, що і в Новому Заповіті є аналогічний наказ про суботу. І тут вони приточать текста, якого ми вже пояснили з Матв. 24: 20, де сказано: “Моліться ж, щоб ваша втеча не сталася зімою, ані в суботу”.

Але це не є наказ для християн, це тільки порада для єреїв, які трималися суботи по закону, щоб вони молились, щоб їхня втеча не сталась в суботу, бо тоді вони не зможуть з неї скористати, бо закон забороняє віддалятися в суботу во свого місця. Більше про це сказано в розділі VI.

Суботники ще наведуть текста, де сказано: “Отож, для народу Божого залишається суботство, спочинок” (Євр. 4: 9).

І в цьому тексті також немає жодного наказу святкувати суботу як дня, а, читаючи ввесь цей розділ, ми бачимо, що тут мова не про день суботній, а про духовний Божий спочинок у Христі. Про це більше сказано в кінці IX-го розділу. Накінець, суботники скажуть, що Христос велів юнакові виконувати заповіді, то матиме вічне життя (Мт. 19: 17).

Але суботники не скажуть того, що Христос, називаючи тому юнакові по імені аж шість заповідей, зовсім не згадав суботи. А це визначає, що там немає жодного наказу про святкування суботи. Не скажуть суботники і про те, що той юнак сказав, що він “виконав усе”, а проте життя вічного не мав і був неспасений.

Чому ж тоді Христос дав йому таку пораду виконувати заповіді? Тому, як було вже згадано, що той юнак не вірив у Христа як Господа, а тіль-

ки признавав Його за вчителя; притому сам хотів щось доброго зробити, щоб мати вічне життя (Мат. 19: 16). Тому Христос дав йому точну і відповідну відповідь на його питання. Ту Христову відповідь можна було б так перефразувати: “Ти бажаєш заробити собі вічне життя якимсь добрим ділом, а Мене за Спасителя не вважаєш. Добре, виконуй заповіді й будеш жити!”

І ця Христова наука підтверджується також наукою апостола Павла, який, говорячи про закон, пише: “хто чинитиме його, той житиме ним” (Гал. 3: 12). Але в тому власне і лежить трагедія всіх тих ревнителів закону, що ніхто з них ніколи закону не виконав, а тому всі вони, разом з суботниками, є під прокляттям (Гал. 3: 10-11).

Коли переходимо до вчинків Христа та Його учнів, то бачимо, що й у ділах проявляється не те, що розуміли про суботні діла, скажім, фарисеї. Напр., учні, йдучи полями в суботу, рвуть колосся, розтирають їх руками, очевидно видмухують зерно від полови і їдять зерно. Фарисеї кажуть Христові, що цього не годиться робити в суботу. Але Христос оправдовує учнів, уважаючи їх невинними (Мат. 12: 1-8).

Потім Христос в суботу уздоровив сухорукого й пояснив, що добро можна робити й у суботу (Мат. 12: 9-13). Але “добро” є поняттям дуже широким, як видно це вже з попередніх двох прикладів. Отже, приготувати собі їжу, незалежно яким способом, це — добро; уздоровити хворого, це — також добро; витягнути з ями впавшу туди тварину й це також добро. З цього висновок такий, що добром є все те, що для когось корисне, а одночасно ні кому не шкідливе. Цебто, всякий вияв любові є добром чи, інакше кажучи, всіляке добро є продуктом любові. Тому й написано, що “любов є сповнення закону” (Рим. 13: 10).

Далі, Христос уздоровив у суботу скорчену жінку, через що сильно обурився старший синагоги. Христос же пояснив, що коли вони, євреї, в су-

боту відв'язують худобину й ведуть на водопій, хоч цього справді не годилося б робити в суботу, то тимбільше належиться в суботу розв'язати з пут немочі людину, яку зв'язав сатана (Лук. 13: 10-16).

Або ось ще Христос уздоровив в суботу такого хворого, що хворів аж 38 літ. Проте головне тут для нас не саме віддоровлення, а те, що Христос сказав уздоровленому взяти свою постіль і ходити, що було вже явним порушенням суботи (Ів. 5: 5-11, 16-18).

Правда, суботники намагаються і цього факта пояснювати так, що Христос, мовляв, не нарушував суботи, а лише робив добро, яке, мовляв, можна робити і в суботу.

Добре, скажім, що деякі хворі дійсно настраждалися дуже багато. І, нараз, зустрілись з Христом, а Христос використав нагоду й уздоровив їх, хоч то було й в суботу; цебто, Христос зробив добро. Але пощо Христос ось тому віддоровленому в суботу наказав взяти постіль свою й ходити з нею? Чи ж не міг цей уздоровлений забрати свою постіль котрогось іншого дня? Але цей власне факт переконує нас, що Христос не так думав про суботу, як тодішні суботники-фарисеї (Ів. 5: 8-12).

І фарисеї знали, що це порушення суботи, тому й сердилися на Христа за це і переслідували Його. А Він ім на це відповів, що не тільки Він працює в суботу, але й Отець Його (Ів. 5: 16-18). Цим Христос відкрив нам певну таємницю, що Сам Бог не дотримується суботи.

Христос знову пророцтва, знову, що є написано: “Не носіть суботнього дня ніяких тягарів” (Єрем. 17: 21-22). І коли б Він думав, що закон про суботу мав би залишатися без зміни, то Він би не повелів уздоровленому нарушити суботу. Він напевно йому сказав би: “Ось Я віздоровив тебе в суботу, бо добре діло можна робити і в суботу. Однак

носити ложе в суботу не годиться. Ти його лиши тут, а завтра прийдеш і забереш!"

Але Христос, Який Сам Собою замінив тінь суботнього спочинку, сказав хворому: "Уставай, візьми ложе своє та й ходи!"

Оце "ходи" дуже знаменне. Не просто "іди додому", а "ходи" ось тут перед людьми з твоїм ложем. Нехай всі бачать, що ти справді здоровий і маєш силу носити ложе, а також нехай бачать і те, що Той, Хто тебе уздоровив, ІХО ВЗЯВ на Себе тягарі всіх людських переживань, має право дати людям інший, кращий, внутрішній відпочинок замість холодної обрядової суботи.

З усієї цієї події ми бачимо цілком ясно, що Христос таки не дотримувався суботи й від інших не вимагав, щоб її дотримуватись.

Накінець, Христос уздоровив у суботу сліпого з народження. Але і в цьому випадкові справа для нас не в самому віддоровленні, а в тому, що Христос зробив грязиво й нам помастив очі сліпому (Ів. 9: 1, 6-7, 14-16). І справді, чому треба було робити грязиво? Адже ж, коли Він інших сліпих уздоровлював, Він цього не робив.

Бачимо, що в цьому випадкові Христос якби навмисне нарушив суботу. А однак написано, що Христос "став під законом" (Гал. 4: 4). Отже, у цих нарушеннях суботи була таємниця, незнана тодішнім суботникам-фарисеям. Тому і тут не обійшлося без фарисейського осуду. Вони рішуче заявили: "Не від Бога Оцей Чоловік, — бо суботи не держить" (Ів. 9: 16). Таке саме сьогодні й суботники кажуть про християн: "Не від Бога вони, — бо суботи не держать!" І справді, чому тримається того, чого не тримався наш Господь?

Подяка нашему Господу, що ми маємо відпочинок у Христі, Який Собою замінив суботу. І тому ми тепер воліємо краще триматися того дня, коли відбулось відроджуюче нас воскресіння Ісу-са Христа.

I так, хоч Христос і "став під законом", але тому, що Він, виконавши закона, більше його не тримався по-фарисейському, тому той закон разом і з суботою осудив Христа на смерть (Ів. 19: 7), чим і закінчився "вік закону", про що ясно написано: "Бо кінець закону — Христос" (Рим. 10: 4). Своєю смертю Христос викупив підзаконних (Гал. 4: 5), а написав їм Свого нового закона в серцях (Єрем. 31: 31-33), і такі люди вже не є "під законом" (Гал. 5: 23).

XI

СТАВЛЕННЯ АПОСТОЛІВ ДО СУБОТИ

У Новому Заповіті описаний перший апостольський собор, що відбувся в Єрусалимі. На ньому вирішувалася справа, чи належиться християнам з поган виконувати Мойсейв закон. Після певного змагання вирішили “не класти учням на шию ярмо, що його ніхто не зміг понести” (Дії 15: 10).

Далі в рішенні того собору читаемо таке: “Бо зволилося Духу Святому та нам, тягару вже ніякого не покладати на вас, окрім цього необхідного”. Суботники до цього “необхідного” на першому місці зарахували б суботу, але апостольський собор цього не зробив. Він порадив християнам з поган “стремуватись від ідолських жертв та кропви, й задушенини, та від блуду” (Дії 15: 1-29).

Оце і все, що порадив апостольський собор чинити християнам з поган. І ті поради взяті з закону, але про суботу нема в них ані слова. А ті ж поради відносилися до поган, які суботи не святкували, закону не знали і, безперечно, не знали навіть десяти заповідей. Тому ясно, що коли б усі християни мали святкувати суботу, то християн з поган треба було б докладно освідомити в законі. Тому собор повинен був би цю проблему висвітлити ясно. А він про суботу зовсім нічого не згадує. Чи ж не свідчить це про те, що в перших християн субота не була жодною проблемою?

Тут суботники можуть поставити питання, чому цей собор нічого не згадав про святкування неділі. Питання було б слушне, але, видно, що в тих часах і неділя в християн не була проблемою. Видно, що християни легко переходили на святкування дня Христового воскресіння і це не вносило ніяко-

го тертя, а тому не було потреби соборові над цим застановлятися.

Адже ж є незаперечним фактом, що все християнство, включно з різними відгалуженнями, сектиами та ерессями, завжди святкувало неділю аж до постання сучасного суботництва. Коли б перше християнство святкувало суботу, то мусіла б бути колись зміна, а жодна така зміна не проходить без боротьби, а знову кожна боротьба залишає в історії свої сліди.

Наприклад, всім дослідникам Св. Письма та церковної історії відомо, що в перших трьох століттях християнства практикувалося хрещення дорослих, а потім почалось хрещення дітей. За це 500 років продовжувалася боротьба, поки аж в VII столітті дітохрищенці остаточно перемогли.

Те саме було і з іконопочитанням. Починаючи з IV століття, йшла запекла боротьба аж до століття IX-го. Отже, майже 500 років шаліла тяжка боротьба за іконопочитання. Навіть імператори зо своїми державами були втягнені в ту боротьбу. У VIII та IX століттях був цілий історичний період часу, названий “епохою іконоборства”.

Тут можна було б приточити багато історичних прикладів, як деякі зміни в релігійному житті чи якесь нововведення викликали заворушення, спротив консервативних елементів і боротьбу, що залишала по собі в історії ясний слід.

Але щодо зміни суботи на неділю, в історії нема ніяких слідів. Ніде не згадується про якусь боротьбу поміж суботниками та тими, що святкують неділю. Немає також в історії згадки, хто, коли й чому зробив таку переміну.

І тут власне є історичний доказ, що жодної боротьби із-за суботи й неділі ніколи не було. Ніхто й ніколи тієї заміни не робив, але святкування неділі, як дня Христового воскресіння ввійшло до християнства від апостолів. Воно так і протрималося без критики аж до 1849-го року, коли то остаточно оформились теперішні суботники.

Але ходімо далі. Коли читаемо апостольські листи Якова, Петра, Івана та Юди, то в жодному з них нема ані одного слова про суботу. Чому? Як апостоли могли поминути таку велику проблему про суботу, коли б вони думали так, як сьогоднішні суботники? З тих листів видно, що святкування суботи було таким явищем, яке апостолів не щікавило, вони про це нічого не писали, бо воно в житті християн не мало жодного значення.

Маємо навіть приклада, коли сам ап. Петро проповідував у домі римського сотника Корнилія, який був римлянином і напевно суботи не святкував. Апостол Петро йому і його родині все розповів, що треба було знати християнинові і навіть охристив усіх, що ввірвали. Але про святкування суботи не сказав ні слова (Дії 10° розділ).

Ми не можемо міркувати, що ап. Петро забувся поінформувати тих нововірців поган про суботу. Бо ж усію справою навернення цієї родини керував Сам Бог. І Бог помилитися не міг. А проте факт залишається фактом, що апостол не зробив Корнилію жодної згадки про суботу. А це ще раз показує нам, що субота в апостольських часах не відогравала жодної ролі в ділі спасіння грішників із поган.

Не підлягає жодному сумніву, що християни з єреїв на початках і обрізувалися, і святкували суботу, і багато чого іншого робили за приписами закону (Дії 21: 17-26). На це суботники і опираються, беручи собі за підставу те, що мироносиці в суботу, по заповіді, спочивали (Лук. 23: 56).

Проте це не є аргументом, бо ж інакше воно не могло й бути. По-перше, тоді ще Христос не воскрес, не було ще зіслання Святого Духа, Який мав допровадити учнів до цілої правди (Ів. 16: 13). По-друге, це ж були єрейські жінки, в єрейській країні та в єрейському оточенні. То звідки ж вони могли знати, що християни мають святкувати неділю? Це ж абсолютно зрозуміло, що вони притримувалися старозавітних заповідей.

Але, коли вони щораз більше переконувалися, що "жодна людина ділами закону не буде оправдана" (Гал. 2: 16), вони поступово залишали "діла закону".

Тому ап. Іван, який написав свою Євангелію десь біля 90-го року по Христі, добре знав, що церква Христова тоді вже була настільки внутрішньо відділена від юдейства, що він їхні свята, які свого часу були "Господніми святами" (З Мойс. 23: 2-4), називав "юдейськими святами". І то три найбільші свята Ізраїля, як пасха (Ів. 2: 13), субота (Ів. 5: 1, 9-10) і кучки (Ів. 7: 2), апостол називав "юдейськими святами". І диво, що це нікого з християн тих часів не згіршувало. Навпаки, ця назва "юдейські свята" дуже проречисто свідчить про те, що були її "християнські свята" і що вони були не ті самі. І якщо до тих "юдейських свят" була зарахована субота, то це ж ясно, що за часів ап. Івана, християни вже суботи не святкували. Отже, якщо субота є "юдейським святом", а не "християнським", то суботники без всякої потреби наяв'язують християнам тепер це "юдейське свято".

Суботникам цей висновок дуже неподобається і вони рішучо заперечують цей факт, що субота є "єрейським святом". Вони твердять, що в Писанні ніде субота не названа "єрейською", а "Господньою". А як доказ того вони подають тексти зо Старого Заповіту (З Мойс. 23: 1-3, Іс. 58: 13).

Це правда, що субота не названа "єрейською", але зате названа "юдейською", і тут немає жодної різниці. Окрім того вище був наведений текст, де є такі слова: "взавтра субота в нас... дав вам Господь суботу" (2 Мойс. 16: 23, 29).

Отже, "субота в нас"... в кого? Кому Господь дав суботу? Адже ж єреям вона була дана, і нікому іншому. Тому ясно, що субота єрейська, а не поганська. Не могли ж греки, римляни, египтяни та інші поганські народи сказати, що це їхня субота. Але єреї сміливо могли це сказати, бо справді субота була "єрейським святом".

Вертаючись до “юдейських свят”, які апостол Іван ясно цією назвою відрізняв від свят християнських, ми підкреслили, що ця назва суботи християн тоді вже не вражала, навіть християн з юдеїв. Їхній погляд на старозаповітні свята та на інші Божі установи був уже цілком відмінний від юдейського. До Голгофи вони дивилися на всі ті Божі установи очима фарисеїв, цебто так, як їх навчила їхня юдейська церква. Тепер же Христос відкрив їхні очі (Лук. 24: 45) та Дух Святий попровадив їх до цілої правди і вони побачили все по новому, вони збагнули, що така переміна закону, а в тому ї суботи, була предсказана пророками.

З усіх апостолів найбільше своїх послань написав апостол Павло. Він був дуже пильний і уважний до Божого діла. Сам він сказав про себе: “Нічого корисного я не минув, щоб його вам не звістити, навчаючи вас прилюдно й по хатах” (Д. Ап. 20: 20).

Що ж ми бачимо з його писань? Він у своїх посланнях буквально розглядає всі основи та проблеми християнського життя й віроісповідання, але ніде, ні в одному листі і ні в якій мірі, хоч би натяком не згадує про те, що християни повинні б святкувати суботу. Навпаки, він сильно докоряє тих, що “важають пильно на дні та на місяці, і на пори та роки”. Усе це він вважає назадництвом і свою працю поміж ними даремною (Гал. 4: 9-11). Далі, говорячи про свята, а зокрема про суботи, він все це називає “тінню майбутнього” (Кол. 2: 16-17). І апостол забороняє судити віруючих за те, що вони не тримаються тіні. Згадуючи про факт, що дехто “вирізнявали день від дня, інші ж про кожен день судили однаково”, апостол не вважав навіть потрібним дати свою пораду, а просто сказав: “нехай кожен тримається власної думки” (Рим. 14: 5-6). Але він ніколи так не сказав би, коли б справа святкування днів мала якийсь вплив на духовне життя. Ця справа була така зайва, що апостол її просто поминув. Але щоб не роз-

палювати суперечок та не бути одностороннім, він ім дозволив триматися своїх думок знаючи, що одна й друга сторони, коли змужніють духовно, то без сумніву залишать свої думки.

Далі, згадуючи цілу низку заповідей та даючи на них своє пояснення, апостол Павло ніде серед тих заповідей не згадує суботи. Робить він якраз так само, як чинив Христос (Рим. 13: 9).

Отже, з науки апостола Павла ніяким способом не можна зробити висновку, що християнам з поганою треба святкувати єврейську суботу. А треба ж узяти під увагу, що апостол Павло проповідував найперше поганам, які не святкували суботи. Отже, якщо її треба було б конче святкувати, як навчають суботники, то апостол повинен був би ім цю проблему вяслити, бо як же погани могли довідатися, що святкування суботи є конечне й необхідне для спасіння? Але ап. Павло, ніби навмисне, ніде ні словом не сказав, що для спасіння та для благословленного духовного життя конче треба святкувати суботу.

Очевидно, за часів ап. Павла проблема суботи не турбувалася віруючих так, як обрізання. Проте ап. Павло не тільки що не боронить обрізання, але рішуче його відкидає, вживуючи тих самих висловів, що їх вживаємо ми щодо суботи. Ось що він каже:

“Ось я, Павло, промовлюю до вас, що коли ви обрізуєтесь, — вам нічого Христос не поможет. І свідкую я знову всякому чоловікові, що обрізуєтесь, що повинен він виповнити ввесь закон. Ви, що законом оправдуєтесь, — полишилися ви без Христа, відпали від ласки!” (Гал. 5: 2-4).

Так кажемо ї ми: “Ви, що хочете святкувати суботу, повинні виповнити ввесь закон, не тільки 10 заповідей. І ті, що оправдуються навіть десятьма заповідями, полишилися без Христа, відпали від ласки. Бо ділами закону жодна людина не буде оправдана” (Гал. 2: 16). “Бо коли набувається правда законом, то надаремно Христос був помер” (Гал. 2: 21).

XII

МУСІЛА БУТИ ЗМІНА ЗАКОНУ

Суботники в своїй пресі постійно твердять, що закон має бути незмінний. Проте є безперечний факт, що ми маємо Старий Заповіт і Новий Заповіт, і всі ж бачимо й знаємо, що Новий Заповіт не те саме, що Заповіт Старий. Значить, зміна сталася. І на світі немає таких законів, які не змінялися б. Не Бог є цьому причиною, а люди.

Не будемо в цій справі входити в філософські міркування, але звернемося за виясненням до Словія Божого.

Отож, зміна Божого закону мусіла прийти тому, що Господь Сам предрік її через пророка (Єрем. 31: 31-34). Тут Господь ясно виявив, що Він вчинить **новий** заповіт, не такий, як той, що був складений із батьками ізраїльського народу після виходу з Єгипту. Особливою прикметою того нового заповіту буде те, що він буде записаний не в книзі й не на камінних таблицях (2 Кор. 3: 3), а в думках і на серці.

І коли апостол приточує цю Божу обітницю про зміну в листі до Єvreїв 8: 8-12, то додає від себе таке пояснення: “Коли ж каже “новий”, то тим назавв перший старим, а що порохняві, й старі, те близьке до зотління” (Єvr. 8: 13).

Так і сталося. Те, що видавалося вічним та невідмінним, постаріло й спорохнявіло так, що сталося цілком непотрібним. Візьмімо для прикладу згадуване вже обрізання. Це було одне з найстаріших і найбільших старозаповітних постанов. По своїй важливості воно займало перше місце й стояло вище суботи, що виразно бачимо з того, що священики, не дивлячись на суботу, звершали обрізання і в суботу, щоб тільки не обійти того

найголовнішого закону Божого (Ів. 7: 22-23). Бо ж написано, що кожне хлоп’я “повинно бути обрізане” і це є “вічний заповіт”, і хто не дотримує його, “такого викорінити” (1 Мойс. 17: 9-14).

І ось, аж до днів апостола Павла обрізання серед Ізраїля вважалось за найбільш необхідне. Це була найясніша прикмета того народу. І, нараз, апостол заявив, що “обрізання ніщо” (1 Кор. 7: 19) і що воно “не має сили” (Гал. 6: 15).

Це була велика революція в релігійному житті єврейського народу. Цього також для багатоюх християн з єреїв тяжко було злагнути, як така важлива й так суворо наказана заповідь могла від'єднати свій час і обернутись в “ніщо”? А проте факт залишається фактом, що вона “постаріла, спорохнявіла, втратила силу” й зостала замінена “новим створінням” (Гал. 6: 15). Більше того, вона стала шкідливою, названою “ярмом неволі”, що перешкоджає отримати “поміч від Христа” (Гал. 5: 1-4). І апостол радить: “стережіться обрізання”. А тих, що його звершають, називає “лихими робітниками” (Філ. 3: 2).

Цей приклад з обрізанням дуже яскраво показує, якто Старий Заповіт дійсно постарів і мусів бути замінений новим. Але це ще не все. Є ще чимало інших причин, чому Старий Заповіт мусів бути замінений Новим Заповітом.

Наприклад, читаємо, що “закон був безсилій” і для нього “було неможливе” те, що вчинив Бог у Христі (Рим. 8: 3). А далі читаємо, що “попередня заповідь відкладається через її неміць та не-корисність”. “Бо не вдосконалив нічого закон. Запроваджена ж краща надія” (Єvr. 7: 18-19). Отже, в цьому тексті ще раз підкреслюється неміць закону, його “безкорисність”, а також і те, що він “відкладається”, цебто перестає діяти, а на його місце “запроваджена краща надія”.

З наведених текстів Св. Писання дуже вже ясно видно, що закон Старого Заповіту мусів бути змінений. І цього не треба боятися, бо навіть у

Новому Заповіті Христос поробив деякі зміни. Наприклад, на самому початку Ісус, посилаючи Своїх учнів на проповідь, сказав: “На путь до по-ган не ходіть, і до самарянського міста не входьте, але ідіть радше до овечок загинулих дому Ізраїлево-го” (Мат. 10: 5-6). Але після того, коли свої Його не прийняли (Ів. 1: 11), Він дав учням нового наказа: “Тож ідіть, і зробіть всі народи за учнів Моїх” (Мат. 28: 19). “Ідіть по цілому світові, та всьому створенню Євангелю проповідуйте” (Марка 16: 15).

Читаемо також, що закон не міг “оживляти” (Гал. 3: 21), тому й не могло бути праведності від закону. Тому він, цебто закон, мусів бути замінений на “закон духа життя” (Рим. 8: 2).

Написано також, що отої перший заповіт не був “бездоганий” (Євр. 8: 6-7), тому мусів прийти другий. Нам здається неможливим, щоб Старий Заповіт мав недостатки. А проте є фактом, що жертівна кров мільйонів тварин не могла очистити ні одного грішника так, як очищає кров Христова. Серед багатьох різних заповідей Старого Заповіту, не було науки про відродження, без якого ніхто не може й “бачити Божого Царства” (Ів. 3: 3). Камінні таблиці з десятма заповідями в скрині (5 Мойс. 10: 1-5) були колись найбільшою святынею Ізраїля. А Христос перемінив ще поняття і вияснив, що любов до Бога та до близнього, про яку не написано на камінних таблицях, є першою та найбільшою заповіддю в законі (Мат. 22: 35-40).

Подібних недостатків можна було б дуже багато знайти в Старому Заповіті, тому він мусів бути замінений на більше досконалій заповіт.

Далі, всі приписи, обряди та свята Старого Заповіту були тільки “тінню” майбутнього добра, а не самий образ річей (Кол. 2: 16-17, Євр. 10: 1). А те “майбутнє добро” і “самий образ річей” прийшли в Новому Заповіті, у Христі Ісусі (Рим. 8: 32, Єф. 1: 3-14). Тому ясно, що коли з'явились дійсні речі, то “тінь” зникла, а до тієї тіні належала

ла також субота. І немає жодного сенсу в Новому Заповіті бігати за тінню, яка справді є ніщо, лише хіба свідоцтвом про існування правдивих речей. Маючи ж правдиві речі, розважна людина не буде захоплюватися тінню.

І ще є написано, що “закон був даний з причини проступків, аж поки не прийде Насіння” (Галат. 3: 19), а те “Насіння — це Христос (Гал. 3: 16).

Це ясно показує, що закон не був даний на безконечність, а лише на означений у Бога час, цебто до Христового приходу. А далі ще виразніше сказано, що закон був “виховником” до Христа. “А як віра прийшла, то ми вже не під виховником” (Гал. 3: 23-26).

Отже, якщо християнин не є під законом, то чому ж суботники намагаються запроваджувати знову всіх під закон? Адже ж Христос Своєю науковою знищив “закона заповідей” (Еф. 2: 15), прибивши їх до хреста (Кол. 2: 14). То навіщо ж нам знову його відбудовувати? Як же суботники цього не розуміють, що вони, намагаючись триматися закону, йдуть проти Христа, відбудовують те, що Він знищив. Вони також входять під прокляття закону, як написано: “Проклятий усякий, хто не триває в усьому, що написано в книзі закону, щоб чинити оте” (Гал. 3: 10). І ще написано: “Бо хто всього закона виконує, а згрішить ѹв одному, той винним у всьому стає” (Як. 2: 10).

А це неможливо, щоб хтось міг виконати закона, а особливо так, як Христос його пояснив. Наприклад, сказано в законі “Не вбивай!” І Христос пояснив, що “хто гнів має на брата свого”, або скаже образливе слово, то вже стає порушником закону (Мат. 5: 21-22). Або в іншій заповіді сказано: “Не чини перелюбі!” І Христос пояснив цю заповідь так, що кожен, “хто на жінку подивиться з пожадливістю, той уже вчинив перелюб з нею в серці своїм” (Мат. 5: 27-28).

Хто ж, у такому випадкові, в світлі Христового вияснення тільки цих двох заповідей, не провинив-

ся перед законом? Така сама справа і з іншими заповідями. Їх ніхто повністю не виконав. Ніхто ніколи не пошанував своїх батьків так, як по закону належиться. Кожна людина мала колись у своїм серці якогось ідола. Немає такого, хто б ніколи в житті не сказав якогось фальшивого свідчення про інших, а особливо про людей нелюбих йому. Кожна людина комусь у чомубудь позаздрила. Де і коли був на світі такий суботник, який докладно виконав десять заповідей? Сам Христос сказав, що ніхто заповідей не виконує (Ів. 7: 19). Апостольський собор у Єрусалимі зазначив також, що “ярма” закону ніхто не здолав понести (Дії 15: 10). То яким же чином суботники вважають, що вони країці від інших тільки тому, що святкують суботу, порушуючи при тому інші заповіді? При тому, вони і суботи не дотримують по закону.

Ми вже згадували, що в суботу заборонялось варити й пекти (2 Мойс. 16: 28). Заборонялось запалювати вогонь у домах (2 Мойс. 35: 3). Заборонялось носити тягарі (Єрем. 17: 21-22). Заборонялося віддалятися в суботу з дому далі, як на віддалі дороги суботнього дня (Дії 1: 12). Хто ж із суботників додержується цих приписів? А якщо їх не дотримуватися, то яка ж користь з такого святкування? Ніде немає написано, що суботникам вільно святкуюти суботу інакше ніж евреям. Тому ясно, що суботники святкують суботу тільки торетично, а практично вони її грубо порушують.

Таким чином ми переконалися, що суботники ані суботи, ані інших 9-ти заповідей не виконують, а тому є проклятими. Ібо ж повинні вони збегнути до правди, що хто признає над собою владу закону хочби в обсязі десяти заповідей, той є під законом, а тим самим є під прокляттям закону. А християнам немає потреби бути в такому положенні, бо “Христос викупив нас від прокляття закону” (Гал. 3: 13).

Апостол Павло навчає, що “закон панує над людиною, поки вона живе”. Але ми вмерли для

закону тілом Христовим, тому “звільнились від закону, вмерши для того, чим були зв’язані, щоб служити нам в обновленні духа, а не в старості букв” (Рим. 7: 1-6).

Якщо ж ми для закону вмерли й від нього звільнiliлись, то ніхто не має права знову нам його нав’язувати. Це ж кожному ясно, кожен повинен розуміти, що хто вмер для закону, то від мертвого, як від неіснуючого, закон не має можливості вимагати його виконання. Якщо суботники не вмерли з Христом для закону і не хотять служити в обновленні духа, а в старості букв, то вони можуть собі нести те ярмо разом з його прокляттям, але правдиві християни, дяка Богові, звільнені від закону й викуплені від прокляття.

На все, вище сказане, суботники, звичайно, скажуть, що це все відноситься недо морального, а до церемоніяльного закону. Вони кажуть, що й вони звільнені від обрядового і церемоніяльного закону, але не від десяти заповідей. Вони також кажуть, що треба знати, які закони знищені Христом, а які залишені. І вони авторитетно заявляють: “Новий Заповіт ясно нам показує, що є два закони в Старому Заповіті, цебто моральний закон, що знаходиться в десяти заповідях... і церемоніяльний закон, що продовжувався до Христа...”

Але де в Новому Заповіті це показане, суботники не подають, бо справді нічого подібного в Новому Заповіті нема.

Вони тільки свавільно роблять свої власні висновки. Напр., вони приточують такого текста: “Тож чи не нищимо ми закона вірою? Зовсім ні, — але зміцнюємо закона” (Рим. 3: 31). І цим вони хочуть довести, що тут мова про утверждений закон, цебто про десять заповідей. Але з тексту цього не видно, а навпаки, коли читаемо попередні вірші, то бачимо, що мова тут про обрідання, якого самі суботники не “утверджують”, а відкидають. Тому ясно, що вислів “вірою зміцнюємо закона” треба розуміти не по-суботницькому, а принципіально.

Отже, ми вірою не нищимо закона обрізання, але зміцнюємо таким способом, що переносимо його з зовнішнього тіла на внутрішню людину, на обрізання духове серця (Рим. 2: 28-29; 3: 30, Філ. 3: 3).

Паралельно до повищого тексту, суботники подають ще одне місце зо Св. Писання, яке має показати ті заповіді, які Христос знищив. Ось це місце: “Він Своєю науковою знищив закона заповідей, щоб з обох збудувати Собою одного нового чоловіка, мир чинивши” (Ефес. 2: 15).

І ось тому, що тут ужите слово “знищив закона заповідей...”, а суботники ніяк не погоджуються, що це десять заповідей мали б бути знищенні, тому вони й роблять безпідставний висновок, що тут під “законом заповідей” треба розуміти “церемоніяльний закон”.

Але суботники глибоко помиляються. Бо так як в попередньому тексті, де написано, що ми закона утверджуємо вірою, мова не про 10 заповідей, а про обрізання, так і в цьому другому тексті немає жодного натяку на якийсь церемоніяльний закон. Щоб злагнути думку апостола, треба прочитати контекст. І ось, читаючи цей 2-ий розділ листу до Ефесян з 11 по 14 вірші, бачимо, що апостол пише про поділ і ворожнечу між єреями й поганами. І цей поділ витворився в наслідок “закона заповідей”, цебто всього закона, всіх його частин, особливо тих, які відрізняли єреїв від поган; а такими частинами був закон обрізання й закон святкування суботи, та ще закони про їжу. Христос, щоб примирити єреїв з поганами, вчинити з “двох одне”, мусів знищити закона заповідей, який тих два народи розділював.

Тому ясно, що тут нема мови про “церемоніяльний закон”, але мова тут про ввесь закон і особливо про той, який робив Ізраїля відмінним від поганських народів і тим самим відділяв його від них.

Суботники переводять цілу низку паралельних порівнянь текстів, які мають доказати, що в Ст-

рому Заповіті було два закони: один моральний — десять заповідей, а другий церемоніяльний, усунений Христом. І всі ці порівняння такі самі невдалі, як і це перше, що ми його розглянули.

Для прикладу візьмім ще кілька порівнянь. Суботники приводять такі слова: “Бо ми знаємо, що закон духовний...” (Рим. 7: 14). І вони кажуть, що це десять заповідей. Потім беруть знову такі слова: “що був не за законом тілесної заповіді...” (Євр. 7: 16). З цього роблять висновок, що не може бути той самий закон духовним і тілесним. Тому, мовляв, ясно, що є два закони: духовний — десять заповідей і тілесний, цебто церемоніяльний — про жертви, їжу, миття; словом, устави тілесні... (Євр. 9: 10).

Отже, устави тілесні можуть бути, але закон тілесний, а одночасно релігійний, то це щось не ясне. Тому подивімось, про що тут справді мова.

Отож, читаючи 7 розділ листу до Євеїв, бачимо, що там мова про Ааронове священство і про священство Христове за “чином Мелхіседековим”. І тому закон, який тут згадується, відноситься до того священства, а не до різних інших речей, про які суботники згадують. Отже, священство Ааронове йшло за законом тілесної заповіді тому, що те священство назначалось не за духовні чесноти, а йшло воно по тілесній лінії від Аарона, без огляду на те, яке те священство було духовно. Христос, на-томість, став священиком не за законом тілесної заповіді, цебто постав Він не з тілесних потомків Аарона, але з сили незнищального життя (Євр. 7: 13-16).

Отже, цей закон не тому названий “тілесним”, що якийсь закон міг би бути тілесним, а тому, що він говорить про тілесну лінію Ааронового священства. Таким самим тілесним законом може бути заповідь про пошану тілесних батьків, про перелюб, про вбивство тощо. Бо всі ці справи відносяться до тіла.

Або ось ще одне порівняння: “Законом бо гріх

пізнається” (Рим. 3: 20). “Бо закон чинить гнів; де ж немає закону, немає й переступу” (Рим. 4: 15). І суботники знову ж твердять, що тут апостол мав на думці 10 заповідей. Але суботники знову глибоко помиляються. Бо в обох розділах, звідки вони вихопили цих два тексти, є мова про закон обрізання, а не про 10 заповідей. Нехай читач сам зробить свій висновок, прочитавши ці два розділи.

Тепер подивімось на цього текста, в якому суботники додають, що він, ніби то, говорить про церемоніальний закон. “Що ж закон? Він був даний з причини переступів, аж поки прийде Насіння...” (Гал. 3: 19).

Отже, яким чином з цих слів можна зробити висновок, що тут мова про “церемоніальний закон?” Тут та сама думка, що і в попередніх текстах. Зробімо порівняння: “Законом бо гріх пізнається”, “де немає закону, немає й переступу” і “закон був даний з причини переступів”. Тут зовсім ясно, що апостол пише про той самий закон.

На жаль, суботники не рахуються із змістом того розділу, звідки вони вихоплюють свої тексти. Вони лише дивляться, щоб той текст хоч трохи відповідав їхній ідеї. Вони перевертають по-своєму слова, не звертаючи уваги на дійсний сенс загального змісту тексту з контекстом.

Така само справа, як вище було згадано, і зо смертю для закону, де вони також кажуть, що вмерли тілом Христовим для церемоніального закону. Але це не так, бо апостол власне думав про десять заповідей, що бачимо з наступного, де апостол згадує десяту заповідь, як приклад, як закон доводить до гріха (Рим. 7: 6-7).

Тому, нехай суботники не обманюють необізаних зо Словом Божим, ніби-то Христос і апостоли, говорячи про відміну закону, не мали на думці десяти заповідей, а тільки обрядовий закон. Поділ закону на моральний і церемоніальний нема в Св. Писанні. Це спеціальна суботницька вигадка. Вони кажуть, що вимоги десяти заповідей — все-

світні, вічні та незмінні і що християни всіх віков іх виконували. Це явна неправда. Вище виразно було доведено, що десять заповідей, а головне ж тут ходить про суботу, були дані виключно єреям; а весь інший тодішній світ нічого про них не зізнав. Також було доведено про те, що християни з поган ніколи не святкували суботи, а історія не знає того моменту переходу з суботи на неділю.

Що ж до інших заповідей, то ясно, що християни їх сповнюють, навіть не знаючи про те. Але більше про це буде далі.

Накінець, написано ще й так: “Коли бо священство зміняється, то з потреби буває переміна закону” (Євр. 7: 12).

Ось ця переміна закону, цей переход від старого до нового, Бог учинив одночасно з переміною священства. Тоді не тільки закон був перемінений, але й стара свяตиня була відкинена (Мат. 23: 38; 24: 1-2), а побудована нова (Еф. 2: 20-22); старі жертви були припинені, а була принесена нова жертва Христа, як непорочного й чистого Ягніти.

Але суботники, щоб довести незмінність десяти заповідей, хапаються за “йоти та значки з закону” (Мат. 5: 17-18). Але це хапання безпідставне, бо ті “значки та йоти” стосуються не десяти заповідей, а всього закону. По-друге, сказано ж, що “жодна йота та жоден значок із закону не згине, аж поки не збудеться все” А тому, що Христос виконав закона (Гал. 4: 4), то в Ньому й “збулося все”. А все те, що збулося, переходить до історії й може бути змінене.

Але суботники все пояснюють по-своєму. Наприклад, наведене нами місце зо Слова Божого, вони пояснюють так: “Закон не буде змінений, доки не перейде небо й земля”. Таким фальшуванням написаного, вони пробують доводити свою теорію про незмінність закону.

Але про закон не написано, що він триватиме так довго, як небо й земля без огляду на те, чи

його сповнено чи ні? А написано, що він триватиме так довго, аж поки сповниться все (Мат. 5: 18).

Своїм поясненням закону, а в тому й десяти заповідей, Христос аж шість разів підкresлив про переміну закону (Мат. 5: 21-44). Візьмімо для прикладу хоч би заповідь про клятву. Христос каже: “ви чули, що було стародавнім наказане: “не клянись неправдиво”, але “виконуй клятви свої перед Господом”. А Я вам кажу не кляніться зовсім:... Ваше ж слово хай буде: “так-так”, “ні-ні”. А що більше над це, то те від лукавого” (Мат. 5: 33-37).

Отже, в Старому Заповіті клятви були допущені Богом, а в Новому Заповіті — заборонені; а хто б їх практикував, то це вже буде від лукавого. Чи ж не вияснена тут ясно наука Христова про переміну закону?

Взагалі про Христа написано, що “відміняє Він перше, щоб друге поставити” (Євр. 10: 9), і що Він дав нам кращий заповіт (Євр. 7: 22).

І так, від того часу все “стародавнє минуло, а настало все нове” (2 Кор. 5: 17). Отже, Новий Законодавець (Мат. 17: 5, Ів. 14: 21; 15: 10, 14); новий закон (Гал. 6: 2, 2 Кор. 3: 3-18); нова жертва (1 Кор. 5: 7); новий заповіт (Лук. 22: 20, 2 Кор. 3: 6); новий Первоєсвященик (Євр. 7: 11-22); нова путь спасіння (Євр. 10: 20); нова церква (Мат. 16: 18, Еф. 3: 4-12); і новий день для святкування (Пс. 118: 22-24, Ів. 14: 20; 16: 23).

Тому, суботники не мають жодного права судити християн за те, що вони не тримаються старого, в тому числі й старої єврейської суботи.

XIII

ЧИ ДЕСЯТЬ ЗАПОВІДЕЙ є НЕЗМІННИМИ?

Наука про зміну закону в Новому Заповіті така ясна, що цього не можуть заперечувати й суботники. Тому вони поділили закона аж на три частини; цебто, на “обрядовий, церемоніальний і моральний”. Отже, перших дві частини закону вони дозволяють Христові відмінити, але третю частину вони вважають незмінною. І до тієї третьої частини вони зараховують тільки десять заповідей, які навік залишаються незмінні.

За підставу того вони беруть собі той факт, що, мовляв, тільки десять заповідей були “написані Божим пальцем” і тому вони єдині є правдивим Божим законом. Усе ж інше в Старому Заповіті — це заповіді Мойсея.

Але не так навчали і не так розуміли всі слуги Божі Старого й Нового Заповітів. Напр., Сам Христос сказав: “Закон бо через Мойсея був даний...” (Ів. 1: 17). Який це закон? Що Христос розумів під цим словом? Чи Він мав на думці лише дві частині закону, чи ввесь закон, всі п’ять Мойсеевих книг? Безперечно, що тут мова про ввесь закон разом з десятма заповідями. А це ж визначає, що й вони “дані через Мойсея” так само, як і всі інші. Бо коли б Христос думав інакше, то напевно був би якось вирізнив десять заповідей.

Самі суботники нарахували в Біблії аж 32.000 віршів і тільки 15 з них “написані Божим пальцем”. А хто ж написав решту Біблії? Чи ж решта 31.985 віршів — це людське писання? Чи ж тільки десять заповідей є справжнім Божим Словом, а решта Біблії — тільки людські слова? Ні, так не може бути, як навчають суботники. Апостоли навчають, що “все Писання Богом надхненне”... (1 Тим. 3: 16). І

що “пророцтво ніколи не було з волі людської, а звіщали його святі Божі мужі, проваджені Духом Святым” (2 Пет. 1: 21).

Або візьмімо Новий Заповіт; там нема ні одного слова, написаного “Божим пальцем”. А проте й суботники признають Новий Заповіт за Слово Боже й то таке Слово, що всі християни ставлять його вище Старого Заповіту.

Та й самі десять заповідей не написані “Божим пальцем”. Ясніше кажучи, вони були написані, але Мойсей ті таблиці, які Господь Сам зробив і на них написав десять заповідей, розбив під горою (2 Мойс. 32: 15-19). Інші ж таблиці Мойсей вже зробив сам і сам написав на них десять заповідей (2 Мойс. 34: 27-28). Отже, заповіді були ті самі, але літери не були вже письмом “Божого пальця”, а письмом Мойсея.

Більше того, Господь не забажав, щоб хоч ті Мойсееві таблиці залишились; Він дозволив їм пропасти, щоб пізніші суботники не зробили з них для себе ідола. Зате ввесь закон, а в тому числі і десять заповідей, Господь зберіг в “рукописаннях”, до яких суботники зневажливо ставляться, як до заповідей Мойсеєвих.

Коли суботникам сказати, що в Мойсеєвому законі є заповіді, які Христос поставив вище десяти заповідей, то вони кажуть, що заповіді одне, а постанови — це щось інше. Треба, — кажуть вони, — відрізняти те, що Бог заповідав від того, що Мойсей постановив.

Що ж, в дійсності, каже на це Господь? Ось по слухаймо: “Згадайте закона Мойсея, Мого раба, що йому наказав на Хоріві устави й права щодо всього Ізраїля” (Мал. 4: 4). “Устави, і права, і закона, і заповідь, які він написав вам, будете додержувати, щоб виконувати по всі дні...” (2 Цар. 17: 37).

З цього ясно бачимо, що Бог не робить жодної різниці поміж законом, заповіддю, правом чи постановою. Не робить також різниці поміж безпосередніми Своїми наказами, або наданими через

посередництво Мойсея. В Біблії багато разів підкреслюється, що під законом Мойсеєвим і законом Божим треба розуміти той самий закон. Наприклад, читаемо таке:

“І сказали учителеві Єздрі принести книги Мойсеєвого закону, що наказав був Господь Ізраїлеві” (Неем. 8: 1). І далі описується, як Єздра приніс той “Мойсеїв закон”, як його читали перед народом, яке він робив враження на народ і закінчується ця подія такими словами: “І читали в книзі Божого закону щоденно” (Неем. 8: 18).

З цього ясно бачимо, що єврейський народ не ділив закону й не робив різниці поміж Мойсеєвим і Божим законом. У них той самий закон раз називався Мойсеевим, то знову Божим. Тому, що євреї добре розуміли, що справді ввесь закон від Бога походив, а Мойсей був лише посередником. Сам Мойсей не творив жодних законів чи постанов, а лише передавав народові те, що йому наказував Бог.

Є, наприклад, такі місця в Біблії, де говориться про жертвоприноси; чи, як суботники навчають, що то мав би бути “церемоніяльний закон”, а він названий “Господнім законом” (2 Хронік. 31: 3). І навпаки, є місця, де згадуються заповіді з числа десяти заповідей, а написано, що їх “Мойсей наказав” (Марк. 7: 10).

Тому суботники не мають жодної підстави ділити закона на Божого й Мойсеєвого. Ввесь закон одинаково походить від Бога, але Бог тільки тому не говорив усього закону Сам особисто народові, що народ боявся слухати голосу Божого і спеціально просив Мойселя бути посередником поміж народом і Богом (2 Мойс. 20: 18-20). Але щоб у майбутньому не з'явилися подібні еретики, як оце суботники, і щоб не сказали, що закон, переданий Господом через Мойсея не має тієї самої вартості, як той, що проголошений Богом безпосередньо, тому Святе Писання в багатьох місцях наказує єврейському народові, що закон, даний через

Мойсея, має бути виконуваний, як Божий закон (5 Мойс. 4: 13-14, 2 Хронік. 33: 8, Неем. 9:14; 10: 29, Єзек. 20: 11-19, Лук. 2: 22-24).

Але суботники не бажають скоритися перед правдою і часом вишукують просто смішні аргументи, щоб якось оборонити свій погляд. Напр., вони вказують на факт, що таблиці з десятма заповідями були положені до скрині заповіту, а книга закону була положена по правиці скрині заповіту (5 Мойс. 10: 1-5; — 31: 26). І це для суботників підстава, щоб поділити закон на обов'язуючий і необов'язуючий.

Але вище ми бачили, що жодні зовнішні причини не підставою вважати Слово Боже одне за важливіше, а одне за менш важливе. Чи те Слово Боже написане на папері, чи на камінних таблицях, чи навіть на стіні (Дан. 5: 5, 24-29), жодної різниці нема. Слово Боже завжди і скрізь залишається в своїй силі і його треба повністю виконувати. Навіть дитина розуміє, що десять заповідей не можуть зайняти стільки місця, як ввесь закон. Тому й ясно, що величезні суворої книг закону, написані на шкірах та на пергаменті, не могли зміститися у скрині разом з таблицями, а тому й положили їх збоку. Отже, їх і поклали по правиці скрині заповіту не тому, що вони менш важливі, а тому, що в скрині не було так багато місця. Крім того, то камінні таблиці окоріш могли розбитися і знищитися, ніж шкіра і пергамент. Зате вони вимагали більшої опіки й охорони. Проте, що для Бога було важніше, показує той факт, що таблиці загинули, але книги закону полішилися. Цим допущенням Господь дав нам ясно зрозуміти, що Він не так дивиться на цю справу, як теперішні суботники. Важливий дух, а не матерія. Через те не може бути різниці поміж наказами, висловленими Божими устами чи написаними Божою рукою. Таким чином суботники і про суботу довідалися не з камінних таблиць, а з того самого "рукописання", яке Христос прибив до хреста (Кол. 2: 14).

Тому ще раз підкреслюємо, що суботники не мають жодного права ділити закон Божий на частини і, одні частини дозволити Христові відмінити, а одну частину залишити незмінною. Ніде в Святому Писанні нема й натяку, що давав би кому-будь таке право ділити закон і одну частину закону прийняти разом з Христовою науковою, а частину відкинути. Також ні Христос, ні апостоли ніколи не подали такої науки, що одна частина закона важливіша, а друга менш важлива, а тому може бути відкинена.

Але такий поділ суботникам був потрібний тому, що їм забажалося чомусь дотримуватися "де-чого" з закону і вони якраз "теє" мусіли зробити так важливим, що й Сам Законодавець не має права його відмінити. Але їм не забажалося виконувати всього, "що написано в книзі закону" (Гал. 3: 10). Наприклад, вони змагаються за святкування суботи, але самі ж відмовляються від усіх законних приписів того святкування. Вони бажають святкувати суботу не по закону, а по-своєму; не по Божому, а по модерному. Вони становчо відкидають обрізання, а проте в Старому Заповіті воно стоїть вище суботи. Суботники домагаються від своїх послідовників вносити в їхню союзну касу десятину по закону, хоч цього закону немає в десяти заповідях, але відмовляються приносити інші старозаповітні жертви. Суботники також не їдять свинини, про що є наука в законі, але ж не в моральному, як самі вони навчають, а в церемоніальному. А це ж знову показує, що вони свавільно вибирають собі з закону те, що їм подобається і що їм вигідне. Бо ж якщо вони законом означають свою іжу, то повинні б законом означити і свою одежду і взагалі свій ввесь зовнішній вигляд; цебто, носити халати, запустити пейси та бороди.

Але вони не бажають бути подібними до євреїв, тому вони модернізують закон. Те, що їм вигідне, це, по-іхньому "моральний закон", а що їм невигідне, то — "обрядовий закон".

Але ми ще раз підкresлюємо, що жодного поділу в Святому Писанні нема. Ось у 1 Кор. 14: 34 написано: "...жінки ваші... мають користись, як каже й закон". Який закон? Де і в якому законі говориться про покору жінок чоловікам? Про це ми читаемо аж в 1 Мойс. 3: 16 такі слова: "а він (муж) буде панувати над тобою". З цього висновок, що першу книгу Мойсея апостол Павло вважає за закон.

Далі, той же апостол каже: "бо я не знатав би пожадливости, коли б закон не наказував: "не пожадай" (Рим. 7: 7). А про цей закон говориться вже в 2 Мойс. 20: 17, з чого бачимо, що й другу книгу Мойсея апостол називає законом.

Ще далі читаемо про те, як один законник запитався Христа про найбільшу заповідь в законі. І Христос відповів: "Люби Господа Бога свого всім серцем твоїм... і ближнього свого, як самого себе" (Матв. 22: 35-40).

А цих дві заповіді містяться в 3 Мойс. 19: 18 і в 5 Мойс. 6: 5. А це знову таки визначає, що Христос і цих дві книги вважав за закон.

Далі читаемо, що вже Христос поставив фарисеям питання: "Або ви не читали в законі, що в суботу священики порушують суботу в храмі, і невинні вони?" (Матв. 12: 5). А про це порушування суботи в храмі записано не в десяти заповідях, а в 4 Мойс. 28: 9.

З наведених текстів бачимо, що Христос і апостоли признавали всі п'ять книг Мойсеєвих за закон, які по-єврейськи так і називаються: "Тора", що означає по-нашому "закон".

І справді, жодна щира душа не догляне в Слові Божому якогось поділу. Закон не поділений, але він є цілком суцільний. Чи то мова про церемонії та обряди (Лук. 2: 27), чи про мораль (1 Тим. 1: 9), чи про супружжя (1 Кор. 14: 34), — все разом називається законом.

Притім, як бачимо з повищих порівнянь, Христос і апостоли відносять до закону такі речі, про які

в десяти заповідях нема і загадки. А за наукою суботників визначає, що всі ті речі відносяться до "церемоніяльного закону". І ось, нараз, таку "церемоніяльну заповідь" про любов, Христос поставив вище всього закону і пророків (Мт. 22: 35-40).

Але при цьому висновку, суботники напевно скажуть, що заповіді про любов не можна зарахувати до церемоніяльного закону. Ми також кажемо те саме, бо ж заповідь про любов — найвища моральна заповідь. Але це зате дає нам зрозуміти, що ділити заповіді на моральні і церемоніяльні, якщо суботники цього конче хочуть, не можна по тому, де вони написані, а по тому, який їх зміст. Бо це ж факт, що святкування якого б то не було свята чи дня належить до церемоніяльної частини релігійного життя. Тому й субота є церемоніяльною заповіддю, хоч вона і записана між десяттою заповідями. Натомість, заповідь про любов до Бога і до ближнього, є заповіддю моральною, хоча її і нема між десятма заповідями. Адже ж суботники повинні зрозуміти, що моральний закон має відношення до добра і зла. Але яке зло є в праці, або яке добро в відпочинкові, міркуючи з морального куту зору? Справді, коли б не було наказу для Ізраїля відпочивати в суботу, то люди працювали б, і нікому від того не було б ніякого зла. Бо ж праця сама по собі, в своїй суті не є грішною і не належить до зла. Тому й закон, який її обмежує, не може вважатись моральним законом. І це просто нісенітниця вважати, що святкування чи несвяткування одного дня, підлягає моральному законові; а святкування чи не святкування другого дня, наказаного тим самим Богом, має вже підлягати законові церемоніальному. Чи ж то справді є якась суттєва різниця в тому, що людина святкує один сьомий день чи другий, але також з чергами сьомий день?

Але вернімось ще до прикладів Слова Божого. Ось учні Христові рвали колосся, розтирали його руками, видмухували, а чисте зерно йли. Цими чин-

ностями вони порушували суботу. Фарисеї за це докоряли Христові. Він же, обороняючи учнів, зіслався на Давида, який зо своїми людьми спожив хліб жертвовні, яких не можна було їсти нікому, окрім священиків (Марка 2: 23-28).

Отже, за науковою суботників, той жертвовний хліб, підлягав під церемоніальний закон, а Христос порушення того закону зрівняв з нарушенням суботи, чим і вилічивав Своїх учнів. Цим зрівнянням нарушення суботи із споживанням жертвовних хлібів, Христос дав нам також вияснення, що святкування суботи чи її порушення має те саме значення, що й споживання чи не споживання жертвовних хлібів.

Ще є одне дуже важливe місце в Святому Писанні. Христос питався юдеїв: "Хіба не написано в вашім законі: 'Я сказав: боги ви?' "(Ів. 10: 34). А ці ж слова записані у Пс. 82: 6. З цього ми бачимо, що Й Псалтир заразовувався до закону. Далі знаходимо ще й такі слова: "Та щоб справдилось слово, що в їхньому законі написане: 'Мене безпідставно зненавідли'" (Ів. 15: 25). А це знову таки записане в Пс. 35: 19; 69: 5.

Отже, Сам Христос два рази назав Псалми законом. А з цього ясно, що ні Христос, ні апостоли не ділили Писання на частини. Усе Святе Писання Старого Заповіту є законом і творить собою нероздільну цілість (Гал. 5: 3, Як. 2: 10-11).

Суботники так далеко заходять в свою ересь, що навчають, ніби десять заповідей не тільки не підлягають жодній зміні тепер, але що вони були об'явлені анголам ще перед створенням людини і що анголи керуються ними й тепер. І що десять заповідей були об'явлені нашим прародичам зараз після їхнього створення. І, накінець, суботники навчають, що тими заповідями будуть керуватися всі святі в вічному Христовому Царстві, очевидно, після воскресіння мертвих. Цю свою ересь вони основують на словах: "Бо як небо нове та нова та земля, що вчиню, стануть перед обличчям Моїм,

говорить Господь, так стоятимуть ваши нащадки та ваше ім'я! І станеться, кожного новомісяччя в часі його, і щосуботи за часу її кожде тіло приходитиме, щоб вклонитися перед обличчям Моїм" (Ісаї 66: 22-23).

По-перше, це пророцтво не може відноситись до вічного Христового царства на новій землі, хоч би тому, що там буде вічний день і ночі там не буде (Об. 21: 23-25). То яким же чином суботники із того вічного дня виділять місяці та суботи? То ж кожному зрозуміло, що там, де є вічний день, там не може бути розрізнювання окремих днів.

Також слова в тому пророцтві про нове небо й нову землю не означають, що люди, про яких тут мова, будуть власне на тій новій землі. Ні, пророк дає лише картину, що так, як нове небо й нова земля стануть перед обличчям Божим, так стоятимуть перед Господом нащадки Ізраїля. Також слова: "кожного новомісяччя і щосуботи" не означають того, що ті люди тоді святкуватимуть суботу, а означають регулярність часу, коли кожне тіло приходитиме, щоб поклонитися Богові (Іс. 66:23).

Це пророцтво радше дає нам картину Нового Заповіту та місійної діяльності церкви, що бачимо з Іс. 66: 19. Далі пророк каже, що Господь братиме зо всього Ізраїля "священиків та левітів" для Себе, це було священнослужителів (Іс. 66: 21), що за часів Старого Заповіту було привілеєю одного лише покоління Левіїв. А також, накінець, той факт, що кожне тіло буде приходити на поклоніння Господеві, рівно ж свідчить, що пророк мав видіння майбутнього часу Нового Заповіту. Бо в Старому цю привілією мав лише Ізраїль, а не кожне тіло.

Тому суботники грубо помиляються, проповідуючи таку нерозумну ересь, що десять заповідей були, є і будуть. Ось, наприклад, беремо таблиці з десятьма заповідями і починаємо їх читати, найперше перед анголами, бо ж вони, згідно науки су-

ботників, мусять знати їх, якщо вони ними керуються. А там написано:

“Я Господь, Бог твій, що вивів тебе з Єгипту, із дому рабства... Не роби собі різьби і всякої подоби... Шість день працюй і роби всю працю твою, а сьомого маєш відпочивати ти сам і син твій, і дочка, і раби твої, і всяка худоба твоя... Шануй свого батька та матір... Не вбивай, не чини перелюбу, не крадь, не свідкуй неправдиво на близьнього твого... Не жадай жінки близьнього свого...” (2 М. 20: 1-17).

Щоб вам відповіли анголи, вислухавши такого закона? Чи ж їх Господь виводив з Єгипту? Або чи в тих безтілесних духів є жінки та діти, раби та скотина? Чи є в них батьки і чи є в них бажання красти, вбивати та чинити інші переступи? Якщо ж того всього, що заборонено десятьма заповідями, анголи чинити не можуть, то пощо їм ті заповіді? Тому треба бути дуже обмеженою і засліпленою людиною, щоб вірити в таку нісенітницю, що ніби анголи на небесах керуються десятьма заповідями.

Або коли б десять заповідей прочитати Адамові та Єві, то чи зрозуміли б вони їх сенс? Ні, не зрозуміли б, бо ні Єгипет, ні раби, ні ідоли, ні крадіжне були їм ще знані. Усе це прийшло до людини пізніше, а через це Бог і дав десять заповідей пізніше, щоб урегулювати життя Свого народу.

І якщо ті заповіді не можуть бути пристосовані до Адама й до Єви, якщо вони не можуть бути пристосовані до анголів, то вони не можуть бути застосованими також до святих на небі після воскресіння. Святым на небі непотрібний ідол, бо вони оглядатимуть живого Бога (Об. 22: 4). Для них непотрібна субота, бо вони матимуть там вічний спочинок і т. ін.

Як могли суботники видумати таку нерозумну ересть тяжко зображені, якщо Слово Боже дає нам на це дуже виразне вияснення: “Господь, Бог наш, склав з нами заповіта на Хоріві. Не з батьками на-

шими склав Господь заповіта того, але з нами самими, що ми тут сьогодні всі живі” (5 Мойс. 5: 2-3).

Отже, нікому перед тим і нікому після того Господь цих законів не давав і ні з ким більше подібного заповіту не чинив. Це виключний заповіт Бога з народом Ізраїльським, якого той народ не дотримав, про що засвідчив Сам Бог (Єрем. 31: 31-32). Про це саме засвідчив також Христос, Син Божий, коли сказав: “Чи закона вам дав не Мойсей? Та ніхто з вас закона того не виконує” (Ів. 7: 19)). І, нарешті те саме підтверджив апостол Петро словами: “Отож, чого Бога тепер випробовуєте, щоб учням на шию покласти ярмо, що його ані наші батьки, ані ми не здолали понести?” (Дії 15:10).

І ось тому, що Старий Заповіт був нарушеній тими, з ким його Бог склав, тому Господь у Христі Ісусі склав з нами Нового Заповіта. І суботники в принципі цьому не перечать, вони лише за всяку ціну боронять десять заповідей. Але вище багато було сказано про те, що десять заповідейтворять одну цілість з усім іншим законом. І тому, якщо прийшов Новий Заповіт, то він цілком замінив собою ввесь Старий Заповіт. І Святе Писання нам дає доказа, що десять заповідей так само підлягали зміні, як і всі інші частини закону. Напр., про це дуже ясна мова в 3 розділі 2 послання до Коринтян. Що там мова про десять заповідей, це особливо виявляється з двох віршів, з 3-7-го, де згадані камінні таблиці. А відомо ж, що тільки 10 заповідей були написані на камінних таблицях.

І ось яке робить порівняння апостол поміж десятьма заповідями і Новим Заповітом:

1. Старе — писане чорнилом, нове — Духом Бога живого (2 Кор. 3: 3).
2. Старе — писане на таблицях камінних, нове — на тілесних таблицях серця (2 Кор. 3: 6).
3. Старе, це — служіння смерті, нове, це — служіння Духа (2 Кор. 3: 7-8).
4. Старе, це — служіння осуду, нове, це — служіння праведності (2 Кор. 3: 9).

6. Старе, це — слава минаюча, нове, це — слава триваюча (2 Кор. 3: 11).

7. Старе, це те, що читається з засліпленими думками із покривалом на серці, нове, це — зняте покривало (2 Кор. 3: 13-16).

І ще можна додати, що старе має свою репрезентацию в обвинувачувачеві Мойсеєві (Ів. 5: 45), а нове — в Христі, Спасителеві світа (1 Ів. 4: 14).

Вже цього одного порівняння досить, щоб збегнути, яку духовну вартість мають десять заповідей в порівнянні з тим, що дає нам Ісус Христос. Тому ясно, що ті, які обстоюють старе, це люди, які не хочуть “коритися правді” (Гал. 3: 1), а конечне до Нового Заповіту хочуть пришити латку зо Старого Заповіту. Це люди, що читають Слово Боже з покривалом на серці, а тому не бачать правдивого сенсу в ньому. Вони не можуть збегнути, як вони можуть обйтись без ланцюга закону. Їм відається, що як би познімати з них ті ланцюги, то вони зараз побіжать, ніби те дике звір’я, й почнуть красти, вбивати, чинити перелюб, заздростити, робити ідоли і т. д. Вони, очевидно, ніколи не досвідчили, що це означає Христова відроджуюча ласка, яка змінює в людині серце й душу, і така людина, ставши дитиною Божою, ніяк не потребує бути зв’язаною отими законними ланцюгами.

Але вернімось до десяти заповідей. Отож, на підставі повищого стверджуємо, що й вони також замінені, а тому нас не зобов’язують. Словом, зо Старого Заповіту ніякої латки Христос не залишив для Нового Заповіту. Все чисто змінене. Сьогодні для нас Старий Заповіт є ніби корінь і пень, а Новий Заповіт — це корона деревини з овочами. І ось суботники надумались зробити “розумне” діло; вони викопали кілька корінців та й повісили їх на короні Нового Заповіту. І з цього не тільки нема ніякої користі, але й виходить досить таки негарно.

Щоб нам мати певність, що в розглядуваному нами третьому розділі, 2 листу до Коринтян, дійс-

но є мова про десять заповідей, то ще раз нагадаємо, що там дійсно мова про ті заповіді, що були написані на “камінних таблицях” (2 Кор. 3: 3, 7). Також та обставина, що апостол “минущу славу” тих заповідей зв’язує з покривалом, яким Мойсей накривав своє обличчя, що почало сяяти власне тоді, як він отримав десять заповідей (2 Мойс. 34: 27-35, 2 Кор. 3: 13). Тому нема сумніву, що мова тут про 10 заповідей; бо ж то тільки вони були написані на “камінних таблицях” і тільки при їх отриманні Мойсей перебував в безпосередній присутності Бога, від чого засяяло його лице.

І ось про тих 10 заповідей апостол пише: “Бо коли славне те, що минає...” (2 Кор. 3: 7, 11, 13).

Отже, старе все проминуло й Христос є кінцем усього закону й десяти заповідей також (Рим. 10: 4). Тому то й написано:

“Бо ви не приступили до гори дотикальної та до палкого вогню, і до хмар, і до темряви, та до бурі, і до трубного звуку, і до голосу слів, що його ті, що чули, просили, щоб більше не мовилось слово до них... Але ви приступили до гори Сіонської, і до міста Бога живого, до Єрусалиму небесного... і до церкви первороджених, на небі написаних, і до Суді всіх — до Бога, і до духів удосконалених праведників, і до Посередника Нового Заповіту — до Ісуса...” (Євр. 12: 18-24).

Отже, та “дотикальна” гора, це — була гора Синай, на якій дані були десять заповідей при обставинах вище описаних (2 Мойс. 19: 16-19; 20: 18-21). Але ми не приступили до тієї гори й до нас не відноситься все те, що там було заповіджене. Ми приступили до іншої гори, до іншого міста, при інших обставинах і отримали інший закон — Христів закон, закон свободи, закон досконалості (Як. 1: 25). Закон написаний не чорнилом, але Духом Бога живого, не на таблицях камінних, але на тілесних таблицях серця (2 Кор. 3: 3). І Христос не наказав нам виконувати заповіді, дані через Мойсея, а наказав виконувати Його заповіді (Ів. 14: 15,

21, 23). Сам Христос підпорядкувався старому законові, виконав його й відмінив. Він ясно сказав: “Ви чули, що було стародавнім наказано: “Не вбивай”, “Не чини перелюбу”, “Не клянись неправдиво” і т. д. “А Я вам кажу...” (Мат. 5: 21-22, 27-28, 33-34). Нехай же прочитають суботники, чи те, що Христос наказав, є тим самим, що й “було стародавнім наказано”? Нічого подібного. Христос дав нам цілком нові принципи, не зовнішні, а внутрішні. А ці принципи справді неможливі до виконання без відроджуючої сили Святого Духа.

Святкування єврейської пасхи з учнями, це було останнє святкування Христа за законом і під час споживання тієї пасхи, Христос установив новозаповітну вечерю Господню та дав учням "нову заповідь" про любов. На Голгофі закінчилася диспенсація закону, а смерть Христовою закінчився Старий Заповіт, а розпочався Новий. І коли ми в апостольських лисаннях зустрічаємо такі вислови, як "Божі заповіді", то треба розуміти під ними новозаповітні заповіді. Ось ясний приклад: "Обрізання ніщо, і ніщо необрізання, а дотримування Божих заповідей" (1 Кор. 7: 19). Кожен хіба розуміє, що мова тут про новозаповітні заповіді. Бо коли б апостол мав на думці старозаповітні заповіді, то ніколи не написав би "обрізання — ніщо", бо ж воно було одною з найбільших Божих заповідей Старого Заповіту.

Суботники силкуються бути однчасно "Христовими учнями" і "Мойсеевими учнями", але закон Мойсія в них переважає. Вони самі того не спостерігають, як стають противниками Христового закону. Вони і найменший натяк намагаються використати, щоб виправдати свою ересь. Наприклад, беруть слова: "Гріх — то беззаконня" (Ів. 3: 4). Ну й починають доводити, що це означає порушення десяти заповідей. Виходить так, що інших законів ніби на світі й не існує. А це ж не так, бо порушення кожного закону є гріхом. Наприклад, є такий загальний закон, що людина мусить ходити

по землі ногами. Цього закону людина порушити не може, коли б навіть вона бажала ходити руками. З цього постало б таке беззаконня, за яке грішник може заплатити навіть життям. Читаємо в Писанні, що анголи згрішили (2 Пет. 2: 4), Адам з Євою згрішили (Рим. 5: 12) і всі згрішили (Рим. 3: 23). Значить усі вони вчинили "беззаконня". Які ж закони вони нарушили? Адже ж анголи не мали десяти заповідей, перші люди їх також не мали і багатенно грішників також не нарушили десяти заповідей, а проте згрішили, а тим самим чинили беззаконня.

Справжнім духовним законом для кожної людини є воля Божа відносно тієї людини. Кожне порушення тієї волі є беззаконням.

Суботники беруть ще такий вислів: "заповідь давня" (1 Ів. 2: 7) і доводять, що та "давня заповідь" — то субота, бо Сам Бог її відсвяткував після створення світу.

Але це також свавільне вияснення, бо ж апостол, пишучи ці слова, думав не так. В самому тексті є і вияснення, яке бринить так: "Заповідь давня, — то слово, що чули його від початку" (1 Ів. 2:7). Коли ж порівняти ці слова зо словами цього ж апостола і з цього самого послання, але з першого розділу, то й отримаємо повну думку, яку мав апостол. Ось вона: "Що було від початку, що ми чули, що бачили власними очима, і чого руки наші торкалися, — про Слово життя" (1 Ів. 1:1, = 2:7). Тому ясно, що під "давньою заповідлю" апостол мав на думці не суботу, а Слово життя — Христа.

Подібних прикладів можна привести дуже багато, які свідчать про те, що суботники намагаються перекручувати їх на свій лад.

ЗАКОН І ЛАСКА

Суботники намагаються також доводити, що закон був даний через Христа, бо, мовляв, через "Нього все постало", а тому Він, як Законодавець, не може Сам Себе поправляти й відмінювати те, що Сам постановив. Але тут треба найперше нагадати суботникам, що як закон так і ласку однаково дав Бог; але "закон через Мойсея був даний, а ласка та правда явилися через Ісуса Христа" (Ів. 1: 17). Отже, повинна бути якась різниця між законом і ласкою. І ця різниця є, але це зовсім не означає, що Законодавець мусів Себе поправляти, бо ласка — це не є ліпший, удосконалений закон. Ні, ласка — це не закон, це щось зовсім протилежне законові. Ласка — ще витвір і дар Божої любові. Вона тільки на тій підставі могла з'явитись, що Син Божий виконав закона, взяв на Себе наше беззаконня, Своєю жертвою викупив нас, всією Своєю справою спасіння задоволив Законодавця, тому тільки закон міг бути усунений, а його місце могла зайняти ласка. Зробімо хоч деякі порівняння між законом і ласкою, а тоді побачимо, яка тут велика різниця.

1. Закона Бог дав на горі Синай = ласку ж Бог дав на горі Голгофи.
2. Закон забороняє й вимагає = ласка ж просить і пропонує.
3. Закон вимагає послуху = ласка дає силу бути служняним.
4. Закон переслідує = ласка притягає до себе.
5. Закон виявляє тріх = ласка покриває гріх.
6. Закон тільки осуджує = ласка оправдовує.
7. Закон осуджує й найліпших = ласка ж оправдовує й найгірших.

9. Закон карає за гріх = ласка звільняє від гріха.
10. Закон виносиТЬ смертний присуд = ласка ж проголошує маніфест помилування.
11. Закон побиває камінням = ласка ж рятує.
12. Закон убиває = ласка оживляє.
13. Закон проклинає = ласка звільняє від прокляття.
14. Закон тільки стримує = ласка помагає перемогти гріх.
15. Закон мобілізує = ласка запрошує.
16. Закон закриває уста грішників = ласка їх відкриває на хвалу Богові.
17. Закон віддаляє грішника від Бога = ласка наближує.
- Закон каже: око за око, зуб за зуб = ласка каже: "не протився злому".
19. Закон іде "одну милю" = ласка "дvi".
20. Закон любить друзів = ласка — й ворогів.
21. Закон приказує = ласка діє з любові.
22. Закон накладає ярмо = ласка його здіймає.
23. Закон каже: "виповняй мене й живи" = ласка каже: "віруй і живи".
24. Закон вимагає крові жертв = ласка основана на крові Христа.
25. За законом ягня мусить умерти з руки пастура = за ласкою Пастир умирає за ягня.
26. За законом вистачає зовнішнє виконування = за ласкою потрібне внутрішнє горіння духа.
27. Закон дає "день відпочинку" = ласка дає "життя відпочинку".
28. Закон був даний Ізраїлю = ласка — всьому людству.
29. Закон не мав місії = ласка проповідується всім народам.
30. Закон дає правила для життя = ласка провадить за прикладом Христа.
31. Закон, це — сутність Старого Заповіту = ласка, це — сутність Заповіту Нового.
32. Закон, це — жорстокий пан = ласка, це — любляча мати.

33. Закон, це — дзеркало, що показує, якими ми є — ласка, це — вода, що змиває всякий бруд.

34. Закон, це — Божа норма для людини — ласка, це — Божа сила для виконування тієї норми.

Усі ці порівняння мають свою підставу в Св. Писанні. З них ми ясно бачимо, що ласка не є ані продовженням закону, ані чимсь паралельним із законом. Вона виразно протилежна законові. Там, де панує Христос, там зайвий закон. Є речі дуже потрібні на своєму місці й у свому часі. Наприклад, коли людина малює свого паркана, то обов'язково треба прибити табличку з написом: “Не торкайтесь! Свіжо помальовано!” Але коли фарба висохне, тоді табличка більше непотрібна.

Таке саме остереження закону: “не дотикайся, не їж, не рухай, не роби...” (Кол. 2: 20-22) були добрими і потрібними, поки не прийшла ласка, що наповнила собою серця віруючих. А там, де панує в серцях ласка, там зайві суворі приписи закону.

Напр., коли б дикій звірині повиравати зуби, а гадюці жало, то чи треба було б їм наказувати, щоб вони не кусались? Так і відродженій людині, що є “новим творивом у Христі Ісусі”, чи потрібно їй казати: “не вбивай”, “не крадь”, “не чини перелюбу” і т. п.? Хто подібні речі міг би робити, той не є відроджений, а такому і закон нічого не поможет. Натомість, “хто родився від Бога, не чинить гріха, бо в нім пробуває насіння Його. І не може грішити, бо від Бога народжений він” (1 Ів. 3: 9). В такої людини закон написаний на серці (2 Кор. 3: 3). Закон для підзаконних, а не для християн, яких провадить Дух Святий (Гал. 5: 18, 22-23).

Або, скажім, азбука є дуже потрібна, на ній основана вся наука. Але вона потрібна неписьменним, поки вони не навчилися читати. А потім вони про неї ніколи не думають. Так і закон потрібний кожному, поки він не навернеться до Христа. А в Христі “кінець законові”, “стародавнє промінає”, а “настає все нове”. Християни вмирають для закону і звільнються від нього (Рим. 7: 4, 6),

і тепер вони вже не під законом, а під ласкою (Рим. 6: 14).

Суботники до цієї проблеми підходять по-дитячому. Вони вигукують: “А ми ще ніколи не чули, щоб ласка звільнила християн від виконування десяти заповідей!”

Бідні суботники, коли вони ще такого не чули, а ще бідніші, якщо сподіваються виконуванням десяти заповідей заслужити собі спасіння.

Інші суботники знову кажуть: “Якщо ми не під законом, то це означає, що нам вільно грішити. Бо ж не виконувати десяти заповідей, це значить, чинити гріх беззаконня”.

Цим самим ці люди показують, що вони ще не досвідчили ласки відродження. У них ще є “зуби та пазурі” диких звірів. Тому вони самі розуміють, що їх не вільно випускати з клітки закону.

Ласка, це — безмірна й незаслужена милість Божа до грішника. Ласка бере на себе вину за нарушення грішником всіх Божих законів. Ласка, це — маніфест помилування та всепрощення переступників, на які він не має, не мав і не буде мати ніякого законного права. “Ласкою бо ви спасені через віру, а це не від вас, то дар Божий, не від діл, щоб ніхто не хвалився” (Ефес. 2: 8-9). І та “Божа ласка спасає всіх людей” (Тит. 2: 11).

Є праведність від закону, це — наша власна праведність, а є праведність, що з віри в Христа, праведність від Бога по вірі (Філ. 3: 9). Яку праведність ми хотіли б мати? Свою від закону, як суботники чи праведність з віри, від Бога? Ми навіть не бажаємо й пробувати заслуговувати собі плату виконуванням закону. Ми радше воліємо користати з ласки Того, Хто оправдовує нечестивого й віру його рахує в праведність (Рим. 3: 2-5).

XV

ЩЕ ІНШІ БЛУДИ СУБОТНИКІВ

1. Їжа

Суботники особливо підкреслюють, що зовсімого Старого Заповіту, безперечно, обов'язковими є десять заповідей. Суботники, як ми вже згадували, розділили закон на Мойсеїв і на Божий, на моральний і на обрядовий. І по-іншому Христос той Мойсеїв, цебто обрядовий закон відмінив, але Божий закон, цебто моральний, до якого суботники відносять тільки десять заповідей, залишається в силі і тепер.

І ось, нараз, несподіванка: суботники не їдять свинини й уважають споживання свинини гріхом. На якій же підставі? Ясно, що на підставі закону. Якого закону? Адже ж в десяти заповідях нема жодної згадки про їжу чи про поділ тварин на чистих і нечистих. Суботники вишукали цю науку в законі обрядовому. З того виходить, що суботники незавжди опираються тільки на десяти заповідях, іноді деякі приписи їм подобаються із щеремоніального закону. Проте вони це роблять свавільно. Бо хто дав їм право одних приписів дотримуватися, а інші відкидати?

Виявляється, що то ще їхня лжепророчиця Вайт створила була особливу "реформу здоров'я", забороняючи споживати свинину, яйця, масло, кашу, чай та інше.

Коли б це робилося виключно для здоров'я, в тому не було б нічого злого. Але, коли це притчується до духовного життя і споживання згаданих продуктів кваліфікується як гріх, а тих, що ті продукти споживають, осуджується, як не духовних, мусимо рішуче сказати, що це блуд.

Як же Святе Писання розв'язує це питання?

— 148 —

Отже, воно ясно каже: "Царство Боже не пожива й пиття" (Рим. 14: 17). І "їда нас до Бога не зближує" (1 Кор. 8: 8). І тим, що судять інших за їжу, Слово Боже дає таку пораду: "Хай ніхто вас не судить за їжу чи за пиття" (Кол. 2: 16, 20-23). І те саме Слово Боже остерігає нас, що "Дух ясно говорить, що від віри відступляться деято в останні часи, ті, що слухають духів підступних і наук демонів, що вони в лицемірстві говорять неправду й спалили сумління своє, що женитися забороняють, наказують вдержуватися від їжі, яку Бог створив на поживу з подякою вірним та тим, що правду пізнали. Кожне бо Боже творив добро і ніщо не негідне, що приймаємо з подякою, воно бо освячується Божим Словом і Молитвою" (1 Тим. 4: 1-5).

З цього тексту бачимо, по-перше, що забороняти їсти дещо з Божих творів, які на поживу створені, є ознакою відступництва від віри й слухання демонських наук. По-друге, цей текст навчає, що християнам заборонено ділити їжу на чисту й нечисту, "кожне бо твориво Боже є добре і ніщо не негідне, що приймається з подякою".

Так само навчав і Христос, що "немає нічого назовні людини, що, входячи в неї, могло б осквернити її; ...бо не входить до серця її, але до життя, і виходить назовні, очищуючи всяку їжу... Що ж з людини виходить, — те людину сквернить, бо з середини, з людського серця виходять ліхі думки, розпуста, крадіж, душогубства... усе це зло людину сквернить" (Марка 7: 14-23).

З цих слів ясно, що не те сквернить людину, що вона єсть, а те, що вона думає, чого бажає і що робить. Наука Христова не зацікавлена людським шлунком, а людським серцем і розумом. Коли б людина навіть нічого не їла, а при тому не мала відродженого серця, сповненого Христовим Духом, то вона не побачить Божого Царства.

Сказано також, що "їжа для черева, а черево для їжі, але Бог одне й друге понищить" (1 Кор. 6: 13). Бо "тіло та кров одідичити Божого Царства

— 149 —

не можуть, ані тління нетління не одідичить” (1 Кор. 15: 50). Отже, що спільнота можуть мати тлінні речі, призначенні для шлунка, для підтримання тлінного ж тіла, з нетлінним духом? Апостол виразно називає “немічними” тих, що не їдять всього й називає людьми, “маючими віру” тих, які їдять все (Рим. 14: 2-3).

І, накінець, апостол радить, щоб не робити собі жодних труднощів та проблем з іжею. Він виразно пише: “Іжте все, що на ятках м'ясних продается, за сумління зовсім не турбуючись. Бо Господня земля й усе, що її наповняє. Як покличе вас хтось із невіруючих і ви захочете піти, — іжте все, що дадуть вам, без усякого дослідження” (1 Кор. 10: 25-27).

З усіх вищенаведених текстів, як рівно ж з духа науки Нового Заповіту, ясно бачимо, що ні Христос, ні апостоли цілком не вводили проблеми харчування в духовне життя. Тому суботники не мають ніякої підстави нав'язувати “тінь”, що мала своє значення “до часу направи”, що прийшла з Христом (Кол. 2: 16-17, Євр. 9: 9-10).

Але люди, які раз згубляють правильний напрямок, помиляються й у всьому, звертаючи увагу на дрібниці, а не зауважують найпотрібнішого. “Комарів проціджають, а верблюдів ковтають”.

2. Десятина

Щодо десятини, то ми в принципі не маємо нічого проти неї. Навпаки, ми навіть думаємо, що це одна з найкращих систем матеріального служіння ділі Божому. Але в суботницькій десятині є три причини, які роблять це іхнє служіння фальшивим.

По-перше, про десятину нема згадки в десяти заповідях, а написано про неї в “обрядовому” законі, який, за наукою суботників, відмінений Христом. То навіщо ж суботники лицемірять кажучи, що вони, ніби-то, тримаються лише морального закону, а тимчасом тримаються також і обрядового там, де їм це вигідне.

По-друге, суботники настільки вперто і настирливо вимагають десятину від своїх послідовників, що навіть вічне спасіння узaleжнюють від давання десятини до їхньої союзної каси. Вони це виразно висловлюють такими словами: “Наш небесний Отець, що посилає нам Свої дари, чекає від нас, що ми десяту частину тих дарів, цебто “десятину” звернемо Йому назад. Десятиною Бог досвідчує нас, чи ми заслуговуємо на вічне життя чи ні?”

Отже, ця суботницька наука є богозневажливою. Даванням десятини Бог ніде не випробовував людей, чи вони заслуговують на вічне життя. Перефразуємо, вічне життя не заслуговується нічим і ніяк, бо воно є “даром ласки Божої” (Рим. 6: 23), і приймається вірою, а не заслугами. І Бог, Який знає серця та думки, не потребує людину випробовувати, щоб довідатися, чи вона заслуговує на вічне життя. Апостол Павло, який безперечно знов заслав закон про старозаповітну “десятину”, ніколи не проповідував її в християнських громадах як засіб “заслужити” собі вічне життя. Це просто нечесний суботницький спосіб збирання між людьми грошей на свою працю.

По-третє, щодо християнського матеріального служіння, то апостол Павло дав нам новий принцип, принцип свободи, оснований не на “букві закону”, а на обновленому, вдячному й охоче даючому серці віруючого (2 Кор. 9: 7). І таке серце дає “згідно з тим, як ведеться йому” (1 Кор. 16:1-3).

Розуміється, що такому “охоче даючому” ніхто не може заборонити давати десятину, як найменшу норму, бо в тих часах перших християн були й такі, що віддавали все (Дії 4: 34-35). Християнин по своїй власній добрій волі має право дати на діло Боже скільки він бажає, згідно з тим, як він теє діло любити. Але в Новому Заповіті нам не дане право робити “десятину” законно обов'язуючи, як це роблять суботники. Але тому, що ласка завжди перевищує закон, то кожен щирий християнин завжди прагне стати вище законних вимог, вище книж-

ників і фарисеїв, що давали десятину; цебто, він готовий жертвувати більше десятини (Мат. 5: 20).

3. Чи душа є тільки кров?

Тому, що в Біблії написано, що душа тіла, це — кров його (З Мойс. 17: 10-14), то суботники зробили з цього висновок, що взагалі нема ніякої душі, а що є тільки кров; цебто, що душа — це є тільки кров. Ale про людину написано, що вона створена на “образ і подобу Божу” (1 Мойс. 1: 26-27). То на чому ж та “подоба” полягає, якщо душа людини є тільки кров? Адже ж кров є матерія, з якої будується тіло. З цього висновок, що людина є тільки й виключно тілесна, і нема в ній ніякої духовної основи. A про Бога написано, що Він є Дух (Ів. 4: 24), а дух тіла не має. Отже, якщо Бог є тільки Дух, а людина тільки тіло, то яка може бути між ними “подоба”? Якщо ж, однак, “подоба” є, а вона мусить бути, бо ж так Сам Бог сказав, що Він створить людину “на образ і подобу Свою”, то ясно, що та “подоба” мусить бути не тілесна, а духовна.

Тілесно людина створена з землі так само, як і інші тварини, але оживив Бог людину іншим способом, ніж тварин; Він Сам особисто вдихнув у людину “дихання життя” (1 Мойс. 2: 7).

Тут суботники намагаються вияснювати, що Бог вдихнув у людину повітря, яким людина дихає. Ale суботники забувають, що Бог є Дух і що Він повітрям не дихає. Тому ясно, що той “Божий подих” в людину, не був подихом повітря, а тим, що ми називамо “духом”, як написано: “І повернеться порох у землю, чим він і був, а дух вернеться до Бога, що дав його” (Єкл. 12: 7). Отже, Бог вдихнув у людину духа, а не повітря й духом оживив людину.

Ці слова Св. Писання краще вияснюють щільний акт створення людини, ніж суботники, бо вони показують, що людина, крім крові, має ще й духа,

що даний від Бога і, власне, в цій духовній царині, людина є подібна до Бога. Коли б людина мала тільки “кров’яну”, цебто, матеріальну душу, то вона не була б подібна до Бога, а була б звичайною твариною. Тоді вона не мала б безсмертя, цебто вічного життя й не була б відповідальна за свої чини та за свою поведінку.

Ale в Слові Божому є так багато думок про душу такого змісту, що рішучо виключає саме припущення, що душа є тільки кров. Скажім для прикладу, що є такі вирази, що Й Бог має душу (З Мойс. 26: 11, Іс. 1: 14). A Бог же є Дух і крові не має. То яка ж Його душа і в чому вона міститься?

Розуміється, що суботники будуть силкуватися пояснити, що ту Божу душу треба розуміти символічно, а не буквально.

Xоч би й так, то всеодно й символічне розуміння приписує тій душі такі прикмети, яких не може мати в собі кров. A це означає, що душа не є кров.

Є також написано, що душа може скорбіти, страждати (1 Мойс. 42: 21). To чи можна було б щось сказати про “скорботу крові”?

Abo є ще написано: “Не добре душі без знання” (Прим. 19: 2). Це характерний вислів, який свідчить, що знання міститься в душі. Ale якщо взяти під увагу суботницьке розуміння, що душа є кров, то можна було б цей вислів так перефразувати: “Не добре крові без знання”. Проте з цього виходить наукова нісенітніця, бо різні наукові аналізи крові виказали, що нема ніякого полегшення для крові від того, чи хворий має знання чи не має? I взагалі, ніхто щеніколи не чув, щоб знання людини містилося в крові і щоб крові від того було краще. Кров пульсує по всьому людському організму й коли б знання було в крові, то ми знали б все те, що містить у собі знання, всім нашим тілом. A проте так не є. Людина виразно відчуває, що вона знає головою, не ногами, ані навіть не

плечима чи грудьми. З цього міркування ясно, що душа, в якій міститься знання, не тільки сама не є кров'ю, а навіть виявляє те своє знання не за допомогою крові, а за допомогою мозку.

Ще є написано: "Дивні діла Твої, а душа моя знає це добре" (Пс. 139: 14).

Ці слова показують, що душа знає діла Божі. Отже, має відчуття тих діл; вміє розібратись, що є Божим ділом, а що не є Божим ділом? Таких здібностей кров не має.

Є в Св. Писанні багато інших характерних здібностей душі, яких не можна приточити до крові. Наприклад, написано, що душою можна шукати Бога (5 Мойс. 4: 29), що нею можна любити Бога (5 Мойс. 6: 5) і Йому служити (5 Мойс. 11: 13).

То яким же чином можна будо б приточити ці високі духовні здібності до крові? Адже ж ніяк не можна було б сказати: "Я всією моєю кров'ю шукаю Бога; всією кров'ю люблю Його і від усієї крові служу Йому". Так не можна було б сказати тому, що ми всі виразно відчуваємо, що то було б і нерозумно і ненормально. А тому це й є доказом, що душа не є тільки кров.

У Слові Божому є багато загадок про спасіння душі. Ось візьмім для прикладу такі слова: "Прийміть з лагідністю всіяне слово, що може спасти ваші душі" (Як. 1: 21). І ще сказано, що віра спасає душі (Євр. 10: 39, 1 Петра 1: 9).

То нехай же суботники вияснять, якщо душа є тільки кров, то навіщо їй від чого її треба спасати? І якщо душа є тільки кров, то яким чином її може спасти "всіяне Слово" та "наша віра"? Адже ж Слово Боже і віра діють духовно, а кров є матеріальною. То яким чином духовні чинники можуть діяти на матерію й цим спасати її від чогось, від якоїсь гибелі? А тим більше, що є написано: "тіло і кров унаслідувати Божого царства не можуть" (1 Кор. 15: 50). Тому немає потреби спасати те, що й так спасеним бути не може. А якщо Слово Боже говорить про спасіння душі, то це означає, що вона має

бути спасеною, але це також означає, що вона не є лише кров'ю.

Або візьмім ще такі вислови: "Закон Господній душу привертає" (Пс. 19: 8), Дух Святий її очищає (1 Пет. 1: 22), а Христос нею опікується (1 Пет. 2: 25).

Тут знову бачимо духовне зацікавлення душою Самого Бога, Якого не могло б бути, коли б душа була тільки кров'ю. Бо як Господній закон міг би привертати кров? Куди, до чого й для чого? Або пошо Духові Святому очищати кров? То ж вона, як речовина фізична й очищається фізичними засобами, а не духовними. Або чому Христос забажав би бути Опікуном крові, яка й так царства Божого не наслідує? Тому ясно, що душою не є тільки кров?

Візьмімо ще кілька прикладів з таких моментів, коли люди вмирали і що в зв'язку з тим було сказано про їхні душі. Напр., умирає Рахіль і написано про це так: "коли виходила душа її" (1 Мойс. 35: 18). Отже, питання, що виходило з неї, кров чи якась інша душа? Що мав на думці Мойсей, пишучи ці слова?

А ось друга, протилежна картина. Лежить на полі битви тяжко ранений цар Саул. Не бажаючи живим попасті до неволі, він, щоб покінчити з собою, настромився на свого меча (1 Сам. 31: 3-4). Ясно, що тоді він мусив втратити багато крові. Проте, коли він ще й після цього не вмер, він попросив перехожого, щоб той його добив і, при цьому він так висловився: "тривога смертельна мене охопила, а душа ще вся в мені" (2 Сам. 1: 9).

Отже, коли б Саул розумів, що душа є кров, то вона далеко не вся була в ньому, бо більша її частина вже була вийшла з нього. Але безумовно він розумів під душою не кров. Характерне в цих двох випадках те, що з Саула майже вся кров вийшла, а душа вся залишилась в тілі. З Рахіллю ж було навпаки, кров залишилась в тілі, а душа вийшла. Тому ясно, що душа, це — не кров.

Безперечно, що ті люди, як з часів Рахілі, так і з часів Саула розуміли під словом “душа” те саме, що й ми сьогодні розуміємо, цебто, безсмертного духа.

Але погляньмо ще на інші приклади зо Слова Божого. Читаемо, що пророк Ілля молився за померлого хлопчика й благав у Бога, “щоб душа того хлопчика вернулась в нього” (1 Цар. 17: 21). І нехай пояснять суботники, що мав на думці Божий пророк, кров чи щось інше? Це ж ясно, що він не міг молитися, щоб вернулася кров, бо ж вона і так уся була в тілі померлого хлопця. Якщо ж він, однак, мав на думці не кров, то що тоді він назвав душою? Може суботники скажуть, що це “дихання”, цебто повітря мало вернутись? Але повітря будо багато навколо померлого, а також у ньому. Бо коли б у тілі не було повітря, то тиснення зовнішнього повітря сплющило б тіло так, що воно було б як твердий пляцок. Тому ясно, що повітря з хлопця нікуди не пішло. А тому пророк не повітря мав на думці, коли просив Бога про повернення душі хлопчика.

Щоб нам було ясно, що мав на думці пророк, то пригадаймо аналогічний випадок, коли Христос воскресив дівчинку, то там написано: “Чи вернувсь її дух” (Лук. 8: 55).

Отже, немає сумніву, що власне про духа і пророк думав, хоч і назвав його “душою”.

Багато в Св. Писанні є місць, де вжите слово “душа”, але треба розуміти її як духа. Наприклад, Сам Христос виразно ствердив, що душі не можна вбити навіть тоді, коли тіло вб'ють (Мат. 10: 28). А якщо душі не можна вбити, то це ж означає, що вона безсмертна. Але проте є написано, що душі можуть бути винищені (4 Мойс. 15: 30-31). Виходить, ніби, протиріччя. Але це не так, це просто визначає, що слово “душа” вживается в різних значеннях. Тому там, де під душою розуміється людина взагалі, то таку душу, цебто людину, можна

знищити, вбити. Але там, де під душою треба розуміти духа, там душа безсмертна.

Ось, апостол Іван побачив у видінні душі побитих за Слово Боже. І, нараз ті душі побитих кричати, моляться, просять у Бога правосуддя; до них також говорять, іх заспокоюють, дають їм обітницю. Словом, хоч тіла тих душ побиті, то самі душі живі (Об. 6: 9-11). Отже, душ не вбито разом з тілом.

Далі бачимо з Христової науки, що коли бідний Лазар помер, то анголи віднесли його на лоно Авраамове (Лук. 16: 22). Отже, постає питання: “Що саме віднесли анголи на лоно Авраамове?” Може тіло чи кров? Ясно, що ні. А написано: “його віднесли”. І це означає, що тіло та кров, не був він. Тіло було тільки його мешкальним наметом (2 Кор. 5: 1), який залишився на землі. А самого Лазаря, того, що мешкав у тому наметі; того Лазаря, що не вмер; цебто душу анголи віднесли. І та душа була жива і свідома, бо вона тішилась, там, де її було занесено (Лук. 16: 25). Тому ясно, що душа не є кров.

Також одному з розп'ятих з Христом розбійників, Христос сказав: “Поправді кажу тобі: ти будеш зо Мною сьогодні в раю” (Лук. 23: 43). І знову постає питання: “Що то, справді, мало піти з Христом до раю? Адже ж не кров розбійника?” Ясно, що мала піти душа. А це знову свідчить, що душа не є кров.

Також апостол Петро, коли вже знову, що має вмерти, то про своє тіло він говорив, як про оселю, в якій він мешкав. А про смерть говорив, як про залишення ним тієї оселі (2 Пет. 1: 13-14). Отже, апостол уважав своє тіло разом з кров'ю за свою оселю, але сам він не був тією оселею. Сам апостол Петро це була душа, яка мала покинути та оселю тіла.

Немає потреби наводити всіх текстів, де говориться про душу. Але по всіх тих текстах, де мова про людську душу, ніде немає такої думки, що ду-

ша — то тільки кров. Але, як вище було згадано, що є в Св. Писанні такі думки, що душу можна знищити, що вона може вмерти і що душа тварин є кров. А в інших знову ж текстах говориться про несмртальність душі, про її переселення, про відхід до Бога тощо. Як же розуміти цю суперечність?

Це постає з того, що під словом "душа" розуміється не одне явище, а кілька. А тому треба вміти злагодити, що розуміється під цим словом у даному тексті. Візьмімо для прикладу таких три основних значень слова "душа".

1) Там де мова про смертельність душі, треба розуміти під душою — життя. "Бо хто хоче спасти душу свою, той погубить її, хто ж за Мене душу свою згубить, той знайде її" (Мат. 16: 25-26).

2) Але там, де мова про безсмертя душі, про її спасання, про пізнання душою Бога; словом, де говориться про духовні прояви душі, там під душою треба розуміти духа (Пр. 20: 27, Єкл. 12: 7, Мат. 10: 28, 1 Кор. 2: 11).

3) А також під душою можна розуміти цілу людину (1 Мойс. 2: 7, Дії 2: 41). Говорячи, однак, про людину, як про душу, ми, звичайно, маємо на думці не тільки тіло й кров, а також і її духа. Коли б хтось ударив людину так, що вбив би її, тоді ніхто мертвого трупа не назве душою, хоч у тілі залишилася б вся кров.

Взагалі, називаючи людину душою, ми розуміємо внутрішню істоту людини, отої духовний "образ і подобу Божу". Тому суботники грубо помиляються, даючи людині тільки "кров'яну душу", зводячи її тим самим до рівня всіх інших тварин.

4. Чи пекло є тільки гробом?

Відібравши від людини безсмертну душу, суботники мусіли скасувати також і пекло, бо ж до пекла може піти тільки душа, а не смертне тіло. Тому суботники намагаються вияснювати, що під словом "пекло" треба розуміти просто гріб. Вони

підшукують у Біблії такі тексти, з яких можна буде зробити бажаний для них висновок.

Ось вони беруть такий випадок, як гибель Корея, Датана та Авириона, коли їх проковтнула земля. І вони кажуть: "Оце є їхнє пекло, в землі" (4 Мойс. 16: 27-33). Або беруть такі тексти Пс. 6: 6; 16: 10; 30: 10; Єкл. 9: 5-6, 10 і кажуть, що людина по смерті йде до гробу, який по-гебрейському звється "шеол" і там, цебто в гробі спочиває разом з тілом і душа. Отже,, суботники кладуть до гробу цілу людину, як тіло так і душу, і там вони мають бути аж до воскресіння. Притім і під час воскресіння встануть тільки достойні, а хто буде недостойний, той так і залишиться мертвим по вікі-вічні.

Що таке навчання фальшиве видно вже з того, що Писання навчає про воскресіння праведних і неправедних (Ів. 5: 28-29, Об. 20: 5-6, 12-15). Але цим суботники також виявляють себе, що вони не знають значення гебрейського слова "шеол" і слова грецького "гадес", яким в Св. Писанні означується місце перебування померлих. Правдою є, що гріб і пекло мають з собою дуже тісний зв'язок, бо ж вони постійно діляться тими людьми, яких їм приносить смерть: гріб забирає тіло, а пекло — душу. І там, де мова просто про гріб, там по-гебрейському не вживається слова "шеол", а слова "гебер", а по-грецькому "мнеменіон". І тільки там, де малоє на думці перехід людини в іншу форму життя, там уживалось слів: "шеол" по-гебрейському й "гадес" — по-грецькому. Тому, в тих випадках, де робиться порівняння посмертного стану з земним життям, там дійсно мова про гріб чи могилу, що там буде мовчання, тління, черви, не буде думання, праці, пам'яті й нічого. Але там, де говориться про позагробове життя душі, там виступають вже інші означення; такі, наприклад, як огонь, міка, плач і скрегіт зубів.

Навіть поганські народи вірили й вірять в існування пекла не в значенні лише гробу. Гебрейське

слово “шеол” і старогрецьке “гадес”, що по-нашому, звичайно, переложені як пекло, безодня, озеро огняне, не означали в своїх мовах гріб, а означали “тамтой світ” (1 Мойс. 37: 35), “підземний світ” !(4 Мойс. 16: 33), “місце темряви” (2 Пет. 2: 4). За часів Христа й апостолів греки розуміли, що “гадес” ділиться на дві частини: “тартар” — місце душ померлих грішників і “елізейські поля” — місце душ померлих праведників, де було світло. Тому ясно, що коли писалося Св. Писання грецькою мовою, то автори мусіли вживати слова в такому значенні, яке вони мали в тій мові. Бо коли б апостоли, вживаючи слово “гадес”, думали не те, що те слово означало для народу, то їхнього писання ані їхніх проповідей всі, що знали грецьку мову, не розуміли б. Наприклад, Христос сказав, що коли багач помер, то опинився в “гадес”, маючи на думці гріб. Але слухачі, знаючи грецьку мову, зрозуміли б Христа щілком іначе. Вони зрозуміли б, що багач опинився в позагробовому світі. Тому не підлягає жодному сумніву, що слово “гадес” в Новому Заповіті означає те саме, як його розуміли греки.

Щоб нам ліпше злагнути, чи пекло є лише гробом, треба до нього близче приглянутись, але перед тим попробуємо переглянути деякі думки зо Святого Писання щодо позагробового життя взагалі.

Наприклад, про Авраама написано, що коли він помер, то “прилучився до людей своїх” (1 М. 25: 8). Як він міг “прилучитися” тілесно чи духовно? Тілесно це було неможливо, бо печера “Макпела”, де Авраам був похований (1 Мойс. 25: 9), знаходилася від Ура Халдейського на віддалі 1200 кілометрів, де Авраам був народився (1 Мойс. 11: 26-28). Тому цей вислів треба розуміти духовно, мовляв, Авраам пішов на той світ і прилучився до своїх людей, які померли перше нього.

Розуміється, що суботники скажуть, що це треба розуміти просто, що Авраам смертю прилу-

чився до своїх людей; цебто, вони померли, а тепер і він помер так як і вони.

Але таке вияснення цілком неправдиве, бо чому тоді було сказано “до своїх людей”, а не “до всіх людей?” Адже ж померли були перед ним не тільки його люди, а мільйони різних націй. Тому, коли розуміти по-суботницькому, то повинно бути написано так: “і помер Авраам і тим самим прилучився до всіх людей”. Але написано, що він прилучився тільки до своїх. Навіть не до тих, що оточували його і що були близько нього поховані. Ні, він прилучився до своїх, які були віддалені від нього за 1200 кілометрів. Тому ясно, що тут треба розуміти злучення душ, а не злучення в тому значенні, що він помер так, як і всі предки.

Щось подібного також є в словах Якова, Авраамового внука, коли він безмежно тужив за своїм сином Йосипом, про якого він думав, що він помер. Він також казав: “Піду до сина моого на той світ” (1 Мойс. 37: 35).

Як же він думав дістатись до сина? Одне ясно, що не тілесно, бо він навіть не знов, де його син загинув, тому не міг мати на думці, щоб його хоч поховали біля сина. Значить, він сподіався зустріти сина на “тому світі”.

Давид, говорячи про нечестивих, каже: “Вони до пекла зійшли, й смерть пасе їх...”, але про себе каже: “...але визволить Бог мою душу із влади пекла, бо Він мене візьме” (Пс. 49: 15-16).

Отже, коли б під пеклом (шеолом) Давид розумів гріб, то він не робив би різниці поміж нечестивими й праведними. А то нечестиві підуть до пекла, а Давидова “душа” уникне пекла; яким чином? “Бо Бог його візьме”.

Далі псалмист стверджує факт, що в пеклі є муки (Пс. 116: 3). Коли б він мав на думці гріб, то він не писав би про муки пекла, бо в гробі нема жодних мук.

Пророк Ісая бачив у пеклі рух (Іс. 14: 9), розглядування (Іс. 14: 15-16), міркування (Іс. 14: 16-17).

Нічого подібного в звичайному гробі не буває. Але перейдім до Нового Заповіту. Якщо хтось знов про загробове життя, то це Господь Ісус Христос, Син Божий, що з неба прийшов. В Його свідченні не може бути помилкової уяви. І ось Він настав, що душі не можна вбити (Мат. 10: 28). А це ж означає, що вона, цебто душа мусить залишити вбите тіло й не піде з ним до гробу. Вона піде або до пекла (шеолу), якщо це душа нечестивого, або до Бога, якщо це душа спасеного.

Про Юду, Свого зрадника, Христос сказав: "Горе йому... краще б він не родився" (Мт. 26: 24).

Отже, коли б зо смертю все кінчалось, то яке йому мало б бути горе? Але з того ясно, що зо смертю не все кінчается і Христос ще знов, тому й сказав, що "горе йому". Той факт, що Юда повісився, також не міг послужити за підставу для Христа, щоб сказати: "горе йому..." Бо тисячі вірних християн померли далеко страшнішою смертю, в тяжких невимовних муках. Тому ясно, що не сама смерть для Юди була тим "горем", а те, що почалося після смерті.

Христос також навчав, що патріархи, а також всі інші Його люди, живуть, бо, мовляв, "у Бога всі живі" (Лук. 20: 37-38).

Він також наочно показав, що Мойсей та Ілля живуть (Лук. 9: 30-31), хоч Мойсей був помер і був похований. І, нараз, він з'явився і розмовляв. Якже це могло статися, якщо нема життя після смерті?

Також розбійникові, що був розп'ятий разом з Христом, Спаситель обіцяв, що він зараз після смерті піде з Ним до раю (Лук. 23: 43).

Що мало йти до раю? Адже ж ясно, що не тіло, а душа. Але якщо душа того, хто кається, може йти до раю, то така сама душа нерозкаяних мусить іти до пекла. Отже, пекло, це щось протилежне раю, але, одночасно й щось подібне до раю; подібне в тому відношенні, що туди йдуть душі, а не тіла.

Христос також пояснив, що в пеклі є жахлива мука і свідомість, а в раю — потіха (Лук. 16: 23-25). А це ж означає, що пекло не є гробом, бо в гробі нема ані мук, ані свідомості, ані полум'я, ані думки, ані спогадів, — нема нічого. А за науковою Христовою, в пеклі всі ці прояви є.

Також апостоли Христові не розуміли, що душа разом з тілом піде до гробу. Апостол Петро свою смерть називає переселенням, дослівно "залишенням оселі", якою він назав тіло (2 Петра 1: 13-14). Цим апостол дав зрозуміти, що до гробу піде тільки його "оселя" і то тоді, коли він — апостол — виселиться з неї. Що ж це мало виселитися з тієї оселі-тіла? Ясно, душа. І, ясно також, що Петрова душа пішла до Господа, але душі безбожних ідуть до пекла.

Той самий апостол Петро навчає, що Христос, коли помер, то не пішов до гробу разом з тілом, а зійшов до в'язниці, де знаходились духи тих, що були непокірні Божому довготерпінню за Ноєвих часів, і тим духам Він звіщав Євангелію (1 Петра 3: 18-20; 4: 6).

Отже, нехай суботники пояснюють, як вони бажають, але апостол Христів знов, де були духи людей з перед потопу і знов, що Христос звіщав їм Євангелію. Отже, ті духи були живі й свідомі, могли слухати Христа, розуміти й прийняти те, що їм звіщалося.

Але ще ясніше пише апостол Павло, який каже, що коли ми залишаємо дім тіла, то маємо дім у Господа (2 Кор. 5: 8). Отже, тим додом не може бути могила, бо в могилу йде "дім тіла", який ми залишаємо; а те, що той "дім тіла" залишає, має дім у Господа. І те, що залишає той дім, апостол називає "ми". З того висновок, що тіло, ще не "ми", це тільки наш дім, а "ми" ще наша душа, яка йде до Бога й там має інший дім, ніж тіло.

Далі, той самий апостол називає смерть "надбанням" і каже, що "померти й бути з Христом є значно ліпше, ніж бути в тілі" (Філ. 1: 21-24).

Коли б апостол Павло розумів, що людина по смерті буде несвідомою, мертвою спати в гробі аж до воскресіння, то яке ж то було б "надбання"? Це була б жахлива втрата. Але якщо людина по смерті буде свідомо в Господа, в раю, тоді це дійсно буде "надбання". Або як можна було б несвідоме перебування в гробі вважати за "значно лішче"? Адже ж є написано, що навіть "живому собаці краще, ніж мертвому левові" (Єкл. 9: 4). Або якщо померла людина є вся і з душою в гробі, то чому апостол називає це "бути з Христом"? Адже ж Христос не є в гробі.

Ще є одне місце в Новому Заповіті, де написано, що ми приступили до небесного Єрусалиму, до анголів, до Бога, до Христа, до церкви і до "духів удосконалених праведників" (Євр. 12: 22-24).

Де ж та церква й де ті духи? Де той небесний Єрусалим, анголи, Бог та Христос? Усього цього в гробі немає, але є воно на небі, в раю, там, де живий Бог.

Отже, з науки Св. Писання бачимо, що після смерті є життя духове, так само реальне, як і тілесне, подібне до ангольського. Воно не має тіла, бо є життям духовним, але живе і діє.

Але вернімось знову до питання про пекло. Робимо це не тому, що це питання нас так дуже цікавить, а тому, щоб висвітлити фальшиву науку суботників про пекло, які прирівнюють його до гробу і навчають, що після смерті всі йдуть до пекла, цебто до гробу. Тому бажаємо переглянути кілька текстів зо Слова Божого, які виразно навчають, що пекло і гріб це не те саме.

1) Ось псалмист каже: "Попрямують безбожні до пекла, всі народи, що Бога забули" (Пс. 9: 18).

З цього бачимо, що не всі підуть до пекла (шепту), а лише безбожні й ті, що Бога забули. А це значить, що шеол-пекло не є гріб. І до гробу йдуть дійсно тіла всіх, як безбожних, а також і праведних, але до пекла підуть лише нечестиві. Тому

суботники неправильно навчають, що всі без винятку йдуть до пекла.

2) Премудрий Соломон каже: "Путь життя мудрого веде вгору, щоб віддалюватись від пропасті внизу" (Прип. 15: 24).

Тут знову бачимо аж дві речі, що суперечать науці суботників. Перша та, що не всі йдуть в одне місце, бо мудрі віддаляються від шепту-пропасті. А друга та, що шеол тут прирівняний до пропасті, а не до маленького та мілкого гробу.

3) Пророк Ісая називає пекло-шеол "глибінь пекельна" або "глибінь преісподня" (Іс. 14: 9, 15), що ніяк не пасує до розмірів гробу. Бо справді, яка глибінь гробу? Тільки півтора-два метри!

4) Далі той самий пророк, описуючи пекло, каже, що воно "глибоке" й "широке", що "в багаті його багато вогню" і що "запалить його Дух Господній, немов би потока сірчаного" (Іс. 30: 33).

Цей опис ані трохи не подібний до малої холодної могили. У гробі немає ні ширини, ні глибини, ні вогню, який би мав підпалювати Дух Господній. Тому ясно, що шеол чи пекло не є тробом.

Тепер перейдімо до Нового Заповіту і приглянемося, як в ньому змальоване пекло.

5) Воно прирівняне до "геєни огненної" (Мат. 5: 22). Але суботники на це скажуть, що геєна — це долина біля Єрусалиму, куди звозили й спалювали там сміття, де вогонь ніколи не згасав.

Гаразд, але чи це подібне до гробу? У гробі ж вогню нема. А до пекла це дуже подібне, бо в пеклі також буде спалюватися всяке моральне сміття, цебто не спасені Господом душі.

Щоб нам, однак, переконатись, що під словом "геєнна" Христос мав на думці таки пекло, пригадаймо собі вислів апостола Якова, який написав, що "злий язик запалюється від геєнни" (Як. 3: 6).

Отже, коли б апостол Яків мав на думці Геномську долину чи Єрусалимський смітник, то хіба ж там була запальна сила до зла? Ясно, що ні! Зло походить з пекла від нечистих демонських сил.

Тому під “геєнною” треба розуміти шеол-пекло.

6) Христос прирівняв також пекло до “печі огненної”, куди вкидають усіх беззаконників і де “буде плач та скрегіт зубів” (Мат. 13: 42).

Подумати тільки, коли б пекло було гробом, то де в ньому могла бути “огнenna піч” і хто коли чув, щоб у гробі “був плач і скрегіт зубів”? У гробі пануєтиша й вічне мовчання. Крім того, до гробу несуть покійників такі ж самі, але ще живі люди. І не вкидають їх якнебудь, а кладуть їх там з пошаною й дуже обережно, а притому кладуть усіх без винятку. Але до “огненної печі”, цебто до пекла, вкидатимуть анголи і вкидатимуть тільки нечестивих.

Можна й тепер передбачити, як суботники жатимуть: “А якже душа буде скреготати зубами? Хіба вона має зуби?”

На цей закид суботників можна було б і не відповісти, бо ті слова про скрегіт зубів у пеклі, не є нашою вигадкою, а інформацією, яку дав нам Сам Христос. Бо якщо, за думкою суботників, жива душа не могла скреготати зубами, то так само і ще більше мертвий труп у могилі не може скреготати зубами в болю. Притім і наша мета не в тому, щоб вияснювати різні проблеми й питання, які можуть повставати у зв'язку з різними описами пекла. Нашою метою є довести, що пекло таки є і що воно не є гробом, як цього навчають суботники.

Але і в даному випадку із цим скреготанням зубів нема жодних труднощів. По-перше, при описах пекла, Господь уживає людської земної мови й людських означень різних явищ пекла, щоб ми могли розуміти. Відомо ж усім, що людина буде скреготати зубами з болю тільки при найвищому його напруженні; наприклад, в агонії конання. Тому, цими словами, Господь дає нам уяву, якого рівня буде мука в пеклі. По-друге, Господь дав нам картини пекла після останнього суда, коли всі люди воскреснуть від смерти й підуть до пекла в тілах, які матимуть також зуби. Тому не тільки сим-

волічно, але також фізично вони скреготатимуть зубами в пеклі.

7) І ще пекло є прирівняне до “вогню невгласимого” (Мат. 3: 12, Мар. 43:46).

Отже, де в гробі вогонь та ще й невгласимий? Адже ж земля найкраще гасить вогонь. Навіть у наших людських порівняннях певних речей чи явищ, мусить бути поміж ними подібність. Ось, скажімо, в нашій мові називаємо шеол чи ад “пеклом”, а це походить від слова “пекти, пече”. Чому ж воно в нашій мові так назване? Тому, що воно прирівняне до таких речей, які печуть. Наприклад: “геєнна огнenna”, “піч огнenna”, “огонь невгласимий” і т. д. Коли б однак шеол чи ад мав бути тільки гробом, то як його можна було б прирівняти до вогню? Чи ж можна було б сказати: “гріб огнений, гріб невгласимий”? Ні, бо це була б нісенітніця. З цього міркування ясно, що суботники фальшують поняття, коли рівняють те, що не рівняється й до себе неподібне. Бо “пекло” дає людині поняття вогнu, але гріb — ніколи.

8) Ще пекло прирівняне до “пекельного полу-
м’я”, що спричинює муки (Лук. 16: 22-24).

Коли б тут треба було розуміти гріb, то яке полу-
м’я може бути в гробі, або яка там може бути м’яка, як бачимо з цього опису? Або як душа йде до гробу, то чому з такою різницею описана посмертна доля багача і Лазаря? І чому Лазаря анголи понесли на лоно Авраамове і що саме понесли? Адже ж не тіло.

9) Також “озера огненні” — є одним з образів пекла (Об. 20: 15; 21: 8).

Кому б прийшло на думку, щоб маленький гріb прирівнати до озера, коли б пекло було гробом? І яка в гробі могла б бути ще “друга смерть”?

10) І, накінець, пекло, це — місце вічних мук (Мат. 25: 46). І воно було приготовлене дияволом та анголам його (Мат. 25: 41).

Отже, ці Христові слова цілковито збивають усяке припущення, що ніби пекло — це тільки гріb.

По-перше, в гробі не може бути жодних мук, до гробу кладеться мертвє тіло, яке є землею і, як таке, не має в собі ні чуття, ні свідомості (Єккл. 9: 5-6, 10). Але де говориться про пекло, то завжди говориться в такому сенсі, з якого видно повну свідомість (Лук. 16: 23-31). По-друге, наскільки пекло приготовлене дияволові та його анголам, то ясно, що це ж не гріб. Бо диявол і його анголи, це ж духи, яких до гробу сковати не можна. І, потретє, те пекло для диявола було приготовлене Богом, а гроби копають люди. Ще треба підкреслити і таку подробицю, що до пекла йдеться по смерті (Лук. 12: 5; 16: 22-28) і людина сама мусить туди йти (Мат. 25: 41, 46). Тому ясно, що це не може бути гріб і що, говорячи про пекло, тут мова не про тіло, а про душу. Бо тіло після смерті нікуди не йде, навіть не йде до гробу. Його несуть інші й ховають.

Тому стає справді дивно, як дияволові вдалося закрити суботникам очі, що вони цього всього не бачать. А, тимчасом, у Св. Писанні багато більше говориться про пекло та про пекельні муки, ніж про вічне блаженство. Тут наведені далеко не всі ці місця, де мова про пекло, але й цих досить, щоб нас переконати, що пекло таки існує та що його описи не мають нічого спільногого з описом гробу. І написано в Св. Писанні так багато про пекло не тому, що Бог любується в оповіданнях про пекло, а тому, що Бог нас любить і хоче остерегти, щоб ми не попали “на те місце страждання” (Луки 16: 28).

5. Чи Бог може карати?

Опираючись на той факт, що “Бог є любов”, суботники навчають, що через те Він не може карати вічними муками, бо це було б противне Його природі. “Коли Бог говорить про “вічну смерть”, — кажуть суботники, — то Він має на думці “вічне небуття”. Грішники помруть і не воскреснуть, вони просто перестануть існувати.”

І цю свою науку суботники основують не на Біблії, а на різних сентиментальних прикладах, як ось такий, що “ні один батько не міг би мучити свою дитину в огні по віки-вічні”. Або такий: “Як могли б блаженствувати праведники, знаючи, що десь там у пеклі горять у вічному вогні їхні улюблені діти та рідня, які не увірували?” і т. п.

Але суботники забувають, що Бог не тільки є любов, але також і справедливість, що нагороджує за чесноти, але й карає за нечестя. Бог ненавидить і гидується злочинцями, кровожерними та підступними людьми (Пс. 5: 7). Є також написано, що “Бог — то вогонь пожираючий” (Євр. 12: 29), а тому “страшно впасти в руки Бога живого” (Євр. 10: 31). Бог обіцяв, що Він помститься й відплатить за все зло, яке чинять безбожні (Євр. 10: 26-30).

Є також написано, що “Бог анголів, що згрішили, не помилував” (2 Пет. 2: 4). Подумайте, анголів не помилував! Тих дивних, чистих і прекрасних духів, які, однак, згрішили, Бог не помилував. І Він їх навіть не закликав до покаяння, не дав їм обітниці спасіння, а відразу виніс їм страшний вирок: “вічний огонь, що дияволові та його анголам приготовлений” (Мат. 25: 41).

І чи суботники уявляють собі, що Бог поступив несправедливо по відношенні до анголів? Що Бог розсердився і з злости виніс такий жорстокий вирок? Ні, жодна сила ніколи не може вивести Бога з рівноваги, Але Він, Всезнаючий і Всепередбачаючий від споконвіків і навіки віків знає непомильно, який кому винести вирок, щоб він був дійсно справедливий.

Отже, якщо Бог анголів, що згрішили, не помилував, а приготовив для них “вічний вогонь”, то невже ж Він помилує суботників, які й самої суботи не дотримують, якслід і ще й до того зводять людей в гріх, проповідуючи їм “некараючого Бога” та “небо без пекла”, Божу ласку без Божого гніву й без Божого суду”?

Подумати тільки, яка то була б справедли-

вість, коли б звичайна смерть була б кінцем усього? Ось помер звичайний грішник, який може наїтися і смертельного гріха не зробив, але помер без покаяння і без віри. І разом з ним помер, скажім, Ірод, Нерон, Торквемада, Гітлер, Сталін і тисячі інших лютих катів, що мільйони людей замордували і на цьому мав би бути кінець? Значить, бідний маленький грішник мав би понести таку саму кару, як і Сталін? Тоді підкупні світські суди були б справедливіші, ніж Божий суд. А ж страшно подумати, як суботники відважуються так понижувати Бога? Але Бог справедливий і Він віддасть кожному по його ділах.

Далі читаемо, що “Бог не помилував першого світу” (2 Пет. 2: 5). За один гріх Бог вигнав Адама й Єву з раю і позбавив їх бессмерття. До упадку людини в гріх, на землі не було ані шкідливих, колючих та трійливих рослин, не було паразитів та хороботорвних бацил, тому ѿ не було хворіб, не було жахливих страждань і смерти, а було все “вельми добре” (1 Мойс. 1: 31; = 3: 16-18).

А пізніше, за часів Ноя, “вся земля зіпсулась і наповнилась насильством” (1 Мойс. 6: 5, 11-13). І Бог належно покарав беззаконників. Напевно ті передпотопні люди думали, що Ной їх залякував і вони не вірили, що таке може статися, як Ной проповідував (Мат. 24: 37-39).

Так і суботники. Самі не вірять і інших навчають, що кари не буде, а буде тільки звичайна смерть. Помре замордований, помре ѿ мордерця; помре звичайний і незначний грішник і помре великий і страшний тиран і всі вони більше не воскреснуть та ѿ на тому кінець. Усім, значить, однакова кара! Де ж тоді була б правда і справедливість? Якоже тоді розуміти обітницю Божу, яка бринить: “Мені помста належить, Я відплачу, говорить Господь”? (Рим. 12: 19). Яка ж то помста та яка відплата, якщо Сталін зо своїми катами поніс значно легшу смерть, ніж мільйони ними помордованіх і на тому, за науковою суботників, мав би бу-

ти кінець як для катів, так і для їхніх жертв; бо ѿ ті останні погинули без віри? Але Слово Боже свідчить так: “тодішній світ, водою потоплений, згинув. А теперішні небо й земля, заховані тим самим Словом, зберігаються для огню на день суду ѿ загибелі безбожних людей” (2 Петра 3: 6-7).

Також Бог не помилував міст Содоми й Гомори, а спопелив їх, засудивши на знищення, і цим дав приклада для майбутніх безбожників (2 Пет. 2: 6). А місцевість та була прекрасна і благословенна, “наповнена була водою”, що в теплих краях є великим благословенням. І була та земля “як сад Господень” (1 Мойс. 13: 10). Але люди там були “злі та грішні перед Богом” (1 Мойс. 13: 13). А тому не помилував їх Бог. Бо Бог ревнівий у помсті і страшний у гніві.. Й не щадить супротивників Своїх. Хто встоїть перед гнівом Його і хто стане у полум’ї люті Його?” (Наума 1: 2, 6).

Отже, якщо Бог був справедливий у минулому, то Він буде справедливий і в майбутньому. І якщо Він не помилував грішників без покаяння в минулому, то не помилує їх і в майбутньому.

Але ми знаємо суботницьку думку і вони напевно, говорячи про загибель Содоми й Гомори, звернуть увагу, що Бог їх “спопелив” та “знищив” і тим “дав приклада для майбутніх безбожників”, що і вони будуть знищені.

Але Господь, докоряючи містові Капернаумові за невірство, порівняв його з Содомом і заявив, “що содомській землі буде легше дня судного, ніж йому” (Мат. 11: 23-24). Ці Христові слова показують, що знищення Содоми не було ще “днем судним”. Отже, судний день ще буде для всіх без винятку, хто не покаявся. Тому неправди суботники навчають, що, ніби нерозкаяні грішники більше не воскреснуть, а зо смертю перестають існувати.

Ще є написано: “Бо коли Бог природних галузок не пожалував, то Він і тебе не пожалує” (Рим. 11: 21). Тими “природними галузками” був Ізраїльський народ. Йому “належало синівство й слава,

заповіти й законодавство, богослужба й обітниці” (Рим. 9: 4). Бути ізраїльянином, це була велика користь, а особливо в тому, що ім “були довірені Слова Божі” (Рим. 3: 1-2). Але коли вони не прийняли Христа, свого Месію, Бог їх відкинув.

І тому, власне, народові Христос сказав: “О, змії, о роде зміїнний, як ви втечете від суду генського?” (Мат. 23: 33). А, однако, той народ пильно святкував суботу, далеко краще, ніж сучасні суботники, бо навіть Самого Христа він переслідував за нарушенні суботи. Той народ давав “десятину”, не їв “свинини”, й багато іншого чинив по закону, але не приймав Христової Євангелії спасіння й тому Бог не помилував його.

Можна з певністю сказати, що Євреї в Палестині за часів Христа далеко краще виконували закон Мойсеїв, ніж суботники, а Господь все-таки їх відкинув. Те саме буде і з суботниками, якщо вони не покаються.

І, накінець, “Бог Сина Свого не пожалував, але видав Його за всіх нас” (Рим. 8: 32). В усіх по-передніх випадках Бог не помилував людей за їхні власні гріхи, але в цьому випадкові Бог не помилував Сина Свого за наші гріхи.

Відкидаючи вічне покарання нечестивих, суботники найбільше опираються на те, що “Бог — наш Отець, а який отець послав би сина свого на страждання, на смерть і до пекла?” І ось, тут власне й сказано, що “Бог не пожалував Однородженого ‘Сина...’” То де ж Він пожалує тих, що справді не є Його дітьми, а є дітьми диявола й чинять диявольську волю (Ів. 8: 44, 1 Ів. 3: 10). А, притому, вони, розраховуючи на Божу некаральність, не бажають покаятися.

Цікаво, чи суботники підрахували, що в Новому Заповіті в 264 його розділах є 234 рази згадка про суд, про вічну кару і про пекло? Коли б ті згадки рівномірно розмістити в Новому Заповіті, то майже на кожен розділ припадає одна. А суботники намагаються переконати нас, що вічної карі не буде.

І Святе Писання й наука доводять, що навіть у фізичному світі нічого не нищиться. Матерія може змінити форму, вид, але не свою сутність. А тим більше в царині духів не може бути знищення та не-буття. Вище було вже згадувано про багача і Лазаря. Обидва вони померли. Лазаря невідомо, чи й хто поховав, бо нема про це згадки в Св. Писанні. Можливо, що ті самі пси, які лизали його рани, вони його і з'їли після смерті. Але про багача згадано, що поховали його і напевно пишно. І ось, за наукою Христовою, вони продовжували жити й поза гробом. І багач, як виявив Христос, опинився таки в пеклі, на місці страждань (Лук. 16: 19-31). І Господь не помилував його. Чому? Сам багач дав на це відповідь: він не покаявся (Лук. 16: 30). Він знов, що треба покаятися і знов, що Бог простив би його й помилував би, коли б він був покаявся; але він або не думав про відповідальність та кару, або думав, що ще встигне покаятися й тому не поспішав зробити це своєчасно.

А Бог дає кожному час і нагоду до покаяння (Об. 2: 21) й наказує, щоб усі і скрізь каялися (Дії 17: 30). Але, якщо людина міцно тримається обману й не хоче навернутися та покаятися, то що Господь має з нею робити? Тоді й усіх інших беззаконників треба було б впустити до раю разом з демонами. А тоді б такий рай стався б гіршим від нашої землі. Ні, людина мусить іти туди, куди вона справді хоче. І якщо людина не бажає бути помилуваною й умов помилування не приймає, то буде вона сама винною, що вибрала собі місце вічних страждань.

6. Погляди суботників на Христа

Суботницька лжепророчиця пані Вайт навчала, а за нею повторюють і суботники, що “план спасіння” був приготовлений не Богом Отцем, а Ісусом і не “перед створенням світу”, а після упадку людей у гріх.

Але не так навчає Слово Боже. Написано: “Так

бо Бог полюбив світ, що Сина Свого однородженого дав..." (Ів. 3: 16). Отже, цей текст, а також інші показують, що спасіння упланував таки Бог Отець (Дії 2: 22-23, 2 Кол. 2: 13).

А також з наступних текстів бачимо, що це планування спасіння було доконане перед залежнім світу (Еф. 1: 3-5, 2 Тим. 1: 9, 1 Пет. 1: 18-20, Об. 13: 8).

Зо всіх цих текстів ясно видно, що суботники фальшують і цю справу: час планування Богом спасіння. Цим вони понижують все знання Боге.

2) Ця сама лжепрочиця пані Вайт навчає, що Христос народився так, як і всі люди, з грішною людською природою і що Він не був первенець Марії, а мав старших братів, а не молодших.

Тут просто треба дивуватися, який сенс мають суботники в перекручуванні ясної науки Слова Божого. Скажім, що накидають вони християнам створозаповітну єврейську суботу. Це можна було б ще розуміти та пояснити незрозуміння суботниками сутності закону та фанатичною ревністю дослівного виконування закону. Але навіщо перекручувати ті правила, які не мають безпосереднього відношення до закону?

Ось приглянемося, як навчає Слово Боже про народження Христа. Зараз після упадку людей, Бог предрік, що "насіння", яке переможе сатану, буде "насінням жінки", а не чоловіка (1 Мойс. 3: 14). І породити Його мала "невинна діва", а не звичайна замужня жінка (Іс. 7: 14). І, нарешті, те немовлятко мало бути "Богом кріпким", а не звичайною людиною (Іс. 9: 6-7). Також Він народився "від Духа Святого", а не як звичайні люди і в Марії Він був "первороджений" (Мат. 1: 18-25, Лук. 1: 26-35).

Тепер погляньмо на Його природу. Отож, читаємо: "Хто не відав гріха..." (2 Кор. 5: 21). "Випробуваний в усьому, окрім гріха" (Євр. 4: 15). "Не вчинив Він гріха" (1 Петра 2: 22). "А гріха в Нім нема" (1 Ів. 3: 5).

Отже, зо всіх цих текстів бачимо, що наука су-

ботників не є тільки фальшива та незгідна зо Словом Божим, але й богозневажлива. Бо вона намагається принизити Сина Божого, рівняючи Його зо звичайною грішною людиною.

3) У євреїв була одна така жертва, що брали живого козла й первосвященик клав йому на голову руки, виїздавав над ним усі гріхи Ізраїля і, так би мовити, клав їх козлові на голову, а потім випускали козла в степ і він ніс на собі всі беззаконня синів Ізраїлевих у безлюдну пустиню. Такого козла і звали: "козел відпущення" (3 Мойс. 16: 20-22, 26).

Усі ті різні жертви були символами Христа в Його величному ділі відкуплення. Але, нараз, згадувана вже багато разів суботницька лжепророчиця Вайт, видумала нову науку, що "сатана стане "козлом відпущення" й понесе на собі гріхи всього світу, тому ніхто, в кінці кінців, не піде на вічні муки... Сатана ж з гріхами загине, цебто перестане існувати..."

I цієї науки суботники тримаються й досі. Але Біблія навчає зовсім не так. У пророка ми читаємо: "провини ж усіх нас вложив на Нього **Одного...**" (не на двох). "Він, Праведник, Слуга Мій, оправдає многих, гріхи ж їх понесе на **Собі**" (Іс. 53: 6,11). Те саме читаємо і в Новому Заповіті: "Іван бачить, Ісуса... й каже: "Це Боже Ягня, що гріх світу бере" (Євр. 9: 28). І Він заніс ті наші гріхи аж на хрест (1 Петр. 2: 24).

Отже, якщо Христос узяв "гріх світу" на Себе, то що залишилось сатані? Сатана не бере гріхів у людей, а він ще їх додає людям. Тому й під цим оглядом суботники навчають неправди, роблячи сатану співвідкупителем з Христом.

Неправдою також є те, що сатана та нерозкаяні грішники "перестануть існувати" тоді, коли написано, що вони будуть мучитись "вічні віки" (Об. 14: 10-11; 20: 10).

4) І ще лжепророчиця Вайт навчала, що "Ісус, вмираючи на Голгофі, не звершив повного викуп-

лення людини... діло викуплення Він все ще продовжує на небі".

Що це жахлива ересь, то й доводити не треба, але це зате показує, чому ні один суботник не має певності в своїм спасенні. Бо як і на якій підставі можна мати певність спасіння, якщо діло відкуплення ще не закінчено й не відомо коли і як воно закінчиться?

Але проте, щоб і ті, які мало знають Слово Боже, могли переконатися у фальшивості цієї суботницької науки, вистачить прочитати хоч кілька віршів зо Слова Божого. Ось що написано: "але дарма оправдовуються Його ласкою, через відкуплення, що в Ісусі Христі" (Рим. 3: 24). Віруючі вже оправдані, спасені й поєднані з Богом кров'ю Ісуса Христа, якою Він відкупив нас (Рим. 5: 6-11, 1 Пет. 1: 18-19). Христос один раз був у жертву принесений, щоб знищити гріх і спасти людей (Євр. 9: 25-28; 10: 10-14, 1 Пет. 3: 18).

І таких думок повен Новий Заповіт. Тому не можна забгнути, як можна видумати таку богозневажливу науку. Але, коли людина впаде в одну ересь, то за нею впаде і в інші.

5) І ще та суботницька лжепророчиця навчала, що "Ісус не надіявся воскреснути з мертвих і навіть не зінав про таку можливість".

Це вже або свідоме перекручування правди, або прояв хворобливості розуму. Бо ж, власне Сам Христос багато разів предрік Своє воскресіння ось такими словами: "Синові Людському потрібно багато постраждати від старших і вбитому бути, — і воскреснути третього дня" (Мат. 16: 21; 17: 22-23; 20: 18-19, Лук. 9: 22; 18: 32-33; 24: 7, Ів. 2: 19-22; 10: 17-18).

Ось ці свідчення Самого Господа ще перед Своїм воскресінням є вистачаючою підставою, щоб відкинути суботницьку ересь.

6) Треба конче згадати ще одну фальшиву науку тієї суботницької лжепророчиці про Христа. Вона навчас, що Христос тепер займається "слідчим

судом" або "судовим слідством". Згідно з "об'явленням", яке та лжепророчиця мала, то всі ті, хто "носить Христове ім'я, мусять пройти через той "слідчий суд", який розпочався з 1844 року, коли то Христос перший раз увійшов до "святого святих..." увійшов для того, щоб очистити його... Те "слідство" Христос повинен закінчити ще перед Своїм другим приходом на землю, бо другого, більш підходящого часу для цієї праці, у Нього не буде". (Цю науку повторює суботницька книжка в російському перекладі під назвою "Ключ ко св. Писанию", ст. 69-71).

Христос займається цим "досліджуванням" для того, щоб означити, хто достойніший бути воскрешеним раптово, як змигнути оком.

Це щось подібне до католицького "чистилиця". Що такої науки в Св. Писанні нема, це кожен може сам переконатися, читаючи Слово Боже. Адже ж Христос просто не потребує займатися такою слідчою процедурою, бо Він знає все наперед. Тому то й написано: "хто вірує в Нього, не буде осуджений; хто ж не вірує, той вже осуджений" (Ів. 3: 18, 36; 5: 24, Рим. 8: 1). Віруючим Він простиав усі гріхи (Кол. 2: 13, Євр. 10: 17, 1 Пет. 3: 18), тому й не буде за що їх судити. А на нечестивих суд уже давно готовий (2 Пет. 2: 3). Правда, є написано, що вони воскреснуть і стануть на суд, але тільки для того, щоб вислухати остаточний приговор для себе (Мат. 16: 27; 25: 32, 46, Ів. 5: 29, Дії 17: 31, Об. 20: 4-6, 11-15).

Христос є основою і центром всього християнського життя й коли люди не мають правильного зrozуміння Христа, то й усе в них неправильне. І ось, ми показали цілу низку фальшивих суботницьких наук про Христа, що є доказом, що суботники не знають Христа. То чого ж від них можна сподіватися в інших ділянках християнського благочестя?

7. Суботники не вірять в спасіння

Вони твердять, що ніхто й ні в якому випадко-

ві не повиненуважати себе “спасеним”. Навіть ті, щоувірували й прийняли Христа як свого особистогоСпасителя, не можутьуважати себе вже спасеними. Бо, мовляв, віруючі залишенні на землі “для випробування”, а тому тільки ті з віруючих, які “заслужать” і “доведуть” своїм життям, що вони достойні”, тільки ті й будуть “спасені”. Так навчала суботницька лжепророчиця Вайт.

Але Слово Боже навчає не так. Воно каже, що віруючі, народжені від Бога і вони є дітьми Божими (Ів. 1: 11-13, Рим. 8: 16-17, Гал. 3: 26, 1 Ів. 3: 1, 9) й вони “мають вічне життя”; не колись будуть мати, а вже мають його тепер (Ів. 3: 16, 36; 5: 24; 10: 27-28). І те життя вічне, чи спасіння дається з ласки, а не за заслуги, воно дар Божий по вірі у Христа (Рим. 4: 4-5; 6: 23, Еф. 2: 8-9). І ми повинні знати, чи ми маємо вічне життя чи ні? (1 Ів. 5: 11-13).

Багато можна було б ще писати й наводити текстів зо Слова Божого про те, що суботницька nauка про спасіння неправильна, але й цих досить. Після пізнання Христа, друга найголовніша доктрина в науці Нового Заповіту, це віра в спасіння з ласки Божої. А суботники навчають по-католицькому, що його треба заслужити. Якщо ми могли б заслужити спасіння, тоді воно не було б даром Божої ласки.

Але в суботників усе викривлене. І не диво, бо не вірячи правильно в Христа та в Його Євангелію, вони не мають Його ласки та Його Духа, тому й не можуть розуміти належно всіх інших євангельських правд.

Ось вони кажуть, що віруючі залишенні на землі “для випробування”. Хіба ж це правда? Віруючі зоставлені на землі для того, щоб продовжувати діло Христове, бути Його свідками та проповідувати Євангелію спасіння (Мат. 28: 19-20, Марк. 16: 15-16, Ів. 15: 16; 17: 15-23, Дії 1: 8).

Ось так, перевіряючи кожну їхню думку Словом Божим, ми переконуємося, що суботники це — стовідсоткові еретики.

8. Погляд суботників на початки людства

1) Суботники навчають, що “Адам був зведений сатаною одночасно з Євою”.

Справді, не було б від того великої різниці, чи вони були б зведені разом, чи окремо, але нам залежить на біблійній правді. Адже ж треба тільки прочитати в Біблії історію гріхопадіння, і кожен зобачить, як воно було (1 Мойс. 3: 1-12). А крім того, то маємо ще пояснення тієї події й у Новому Заповіті, де написано: “І Адам не був зведений, але, зведені бувши жінка, попала в переступ” (1 Тит. 2: 13-14). І далі: “Ta боюсь я, — як вуж звів був Єву лукавством своїм, щоб так не попсувалися й ваші думки...” (2 Кор. 11: 3).

Тому, не можна забагнути, звідки суботники беруть подібні, суперечні Слові Божому ідеї й чому ім так залежить на тому, щоб перекручувати ясно написане?

2) Суботники також фальшиво навчають про походження людських рас. Вони кажуть, що “після потопу люди почали єднатися з тваринами, в наслідок чого повстали напівтваринні раси”.

Отже, така наука є безумством, бо вона перевичить не тільки наукі Божого Слова, але й природознавчій науці. Адже ж ясно написано: “Богувесь людський рід з одного створив” (Дії 17: 26). І ще написано, що в людей і в тварин не однакові тіла (1 Кор. 15: 39), а тому й існує природний закон, що при скрещуванні неоднакових тіл, не буває запліднення. Це докладно досліджено науково.

“Напівтваринних” рас нема й ніколи не було. Є лише різні зразки того самого людського роду. Вони різняться зовнішнім виглядом, але по своїй суті є тими самими людьми. Тому суботники і цю правду перекрутили собі на ганьбу.

3) І ще є одна фальшива наука суботників, що сягає до початків людства. Вони навчають, що вавилонська башта була побудована перед потопом.

Розуміється, що й цей факт — час будови тієї башти не може мати ніякого впливу на наше ду-

ховне життя, але це суботницьке твердження знаменне тим, що воно ще рез виявляє нам їхню засліпленість або злу волю. Бо ж треба знову таки взяти до рук Біблію і подивитись, що потоп описаний у 1 Мойс. 6-8 розділа; у розділах же 9-10 описане розмноження людей від Ноя “після потопу”, що виразно зазначено в 1 Мойс. 10: 32. І допіро аж в 11 розділі описана будова вавилонської башти, яку почали будувати оті потомки Ноя (1 М. 11:1-9).

Отже, якщо суботники навіть такої простої речі не бачать, то чого можна від них сподіватись при вияснюванні складніших речей, таких, як відношення закону до християн? Справді, вони ніби ті стародавні юдеї, що читають закон із заслоною на очах (2 Кор. 3: 14-16).

4) Не можна обійти мовчанкою, що суботники неправильно присвоюють собі також імення “Ізраїль”. Вони сміливо твердять: “Новозаповітний Ізраїль, Ізраїль нашого часу — це ми, суботники-адвентисти”.

Пані Вайт, суботницька лжепророчиця, пише: “Коли Христос повис на голгофському хресті, Ізраїль, як нація перестав існувати. Я бачила, що Бог відкинув євреїв, як народ... пророцтва про євреїв доконались...”

Але ми довідуємося зо Слова Божого, що ізраїльтяни — це насіння наслідники Авраама, обрізани, вибраний та відокремлений народ (2 Кор. 11:22, Філ. 3: 4-5). І Слово Боже ставить питання: “Чи ж Бог відкинув народа Свого?” — І само ж воно відповідає: “Жодним способом!” “Не відкинув Бог народу Свого...” (Рим. 11: 1-5). І далі Слово Боже літає: “Чи спікнулись вони, щоб назавжди впасти? Жодним способом!” (Рим. 11: 11). І, накінець Слово Боже вияснює, що “відпадіння Ізраїля є тимчасове, а пізніше вони будуть помилувані (Іс. 54: 7-8, Єрем. 30: 7-17; 33: 25-26, Рим. 11: 25-32).

З повищих текстів ясно видно, що Ізраїль і надалі залишається Ізраїлем, і їхнього вибору Бог

нікому не передав. Тому суботники неправильно присвоюють собі їхній вибір.

9. Суботницька церква та її провід

Суботники навчають: “Між багатьма християнськими церквами Бог признає за правдиву Христову церкву — церкву адвентистів.” Далі вони ще пояснюють, що їхня церква, це “церква лаодикійського періоду”, єдина репрезентантка Христа на землі.

З одного боку, ця заява суботників є звичайною сектантською зарозумілістю. Звичайно, всі інші церкви твердять те саме: католики, православні, свідки Єгови, мормони, ну й суботники. Всі вони “єдині” благодатні та правовірні; всі ж інші “безблагодатні”, хоч і без порівняння духовно кращі від них. Але Христос навчав: “По плодах їхніх пізнаєте їх” (Мат. 7: 15-20).

Однак, з іншого боку, та суботницька церква, дійсно, в чечому дуже подібна до “лаодикійського періоду”. Наприклад, про ту церкву написано: “Бо ти кажеш: “Я, багатий, і збагатів, і не потребую нічого” (Об. 3: 17). І дійсно, суботники найбагатші з усіх сект. Через “десятину”, яку вони всі вносять до своєї союзної каси, а особливо їхні багачі-мільйонери, вони не мають жодних фінансових труднощів. І вони часто люблять хвалитися перед біднішими релігійними організаціями: “А ми ні в чому не маємо потреби...”

Але про ту ж церкву “лаодикійського періоду” сказано й таке: “А не знаєш, що ти нужденний, і мізерний, і вбогий, і сліпий, і голий!” (Об. 3: 17).

І справді, при матеріальному багатстві, вони й не спостерігають, які вони нуждені, вбогі, сліпі та голі. Бо справжньою Христовою церквою є всі ті, що навернені до Христа й відроджені від Духа Святого; всі ті, що від серця люблять Христа, довіряються Йому й виконують Його волю. А такі можуть знайтися в кожній євангельській церкві. І навпаки, в кожній також церкві можуть бути й невідроджені, тілесні, а навіть звичайні лицеміри.

Притім, історія суботницького руху має заледве трохи більше, як сто років, а перед тим жодних суботників не було. То дехоті була церква аж 1833 роки? Адже ж церкву почав будувати Христос, а не Вільям Міллер. А по-суботницькому виходить, що до їхньої появи, то й церкви не було на світі.

Але, як було вже згадано, що суботники намагаються доводити, що перших 300 літ церква була й то, розуміється, суботницька. Але відтоді, коли, мовляв, суботу замінили неділю, тоді церква зникла й світ залишився без церкви на повних 1530 літ, аж до появи суботників.

В таке безглузді твердження вірити не можна, бо Христос навчав: “Я побудую церкву Свою, — й сили пекельні не переможуть її” (Мат. 16: 18). А по-суботницькому виходить, що для ліквідації церкви не треба було навіть “пекельних сил”, а вистачило одного імператора, одного папи і одного лаодикійського собору. І тим трьом чинникам не треба було зводити з церквою особливої боротьби, щоб її перемогти; не треба було вживати жодних спокус, підступів та переслідувань; вистачило тільки перемінити день відпочинку і все розлетілось само собою. І виходить, що церква стояла не на скелі, якою є Христос, а на суботі. І християни, які тоді були, ніби й суботниками, самі з під себе викинули фундамента — суботу й церква розвалилася. Цебто, простіше кажучи, що не “сили пекельні” знищили церкву, а вона сама себе знишила.

Далі, Христос ще й так сказав: “І ото з вами Я повсякчасно аж до кінця віку” (Мат. 28: 20).

Ця Христова заява не передбачає жодного перериву в історії правдивої Христової церкви. Бо коли б такий перерив був, як навчають суботники, то з ким Христос був би на землі протягом 1530 років, коли ще суботницької церкви не було на світі? Чи ж не ясно з цього, що суботники дійсно самі не бачать своїх безпідставних тверджень. Ми ж віримо, що на підставі Христових слів, що Його церква незнищима й вічна. І від часу заложення церкви, цеб-

то під час зіслання Св. Духа на вірних і по сьогодні, ніколи не було ні однієї хвилини, коли б не було на землі Христової церкви. Одне тільки треба знати, що на протязі історії, люди давали тій церкві найрізніші назви і, переважно називали її “еретицькою” чи “сектантською”, жорстоко її переслідували та нищили; але вона була “непереможна”, бо з нею “перебував Христос”, як Він і обіцяв.

Суботницьким рухом керує “генеральна конференція”, яка, немов папа римський, претендує на непомильність. Часто згадувана суботницька лже-пророчиця так про неї казала: “Голос генеральної адвентистської конференції—голос Божий на землі”.

Але її слово в даному випадкові є так само фальшиве, як і всі інші її навчання. Бо голосом Божим на землі є Святе Писання, а не суботницька конференція (Лук. 11: 28, Ів. 3: 34, Дії 13: 49, Рим. 10: 17, Ефес. 6: 17, Єср. 4: 12).

10. Антихрист

Суботники навчають, що антихристом є папа римський, який має панувати 1260 років. Цю свою науку вони основують на таких текстах: Об. 11: 3; 12: 6; 13: 5, рахуючи замість дня — рік. І той час вони чомусь починають рахувати від 538 року до 1798 і, власне, той час вони називають “великою скорботою”.

Отже, по суботницькому, всі такі події, як спадання зір, затемнення сонця, землетруси, що мали попереджувати Христів прихід, давно вже відбулись і Христос вже, по-їхньому, прийшов і антихрист перестав існувати, коли французький імператор Наполеон I арештував папу. Словом, по-суботницькому, все вже, щодо Христового приходу, відбулося і ми живемо вже в тисячелітньому царстві, а світ нічого й не спостеріг.

Отже ясно, що ця наука суботників є фальшивою, і нею вони самі собі заперечують. Бо ось, пригадаймо собі, що суботники твердять, що папа, як антихрист, переніс святкування суботи на неділю,

що вони основують на тексті з книги пророка Данила 7: 25. І тим папою вони вважають Сильвестра I, що був римським єпископом від 314-335 роки.

Але, якщо папи почали бути антихристами дотілько в 538 році, то в такім випадку Сильвестер не був ще антихристом, бо він жив на 224 роки раніше, ніж папи стали антихристами. Коли ж взяти під увагу, що папи, як такі, з'явилися ще пізніше, то з цього бачимо, що суботники дуже заплуталися в історичних фактах і свавільно пришивають титули кому бажають. Бо ж ясно, що Сильвестер не був ані папою, ані антихристом, ані не переносив святкування з суботи на неділю. Все це — звичайний суботницький наклеп на людину.

Окрім того, є ще написано, що тоді буде така скорбота, якої не було від початку світу і не буде (Мат. 24: 21). То чи ж період від 538 по 1798 рік був найгірший за всі часи? Хіба тоді була більша скорбота, ніж під час другої світової війни?

Правда, в тому періоді, між іншим, діяла страшна католицька т. зв. "свята інквізиція", яка різними способами знищила понад 60 мільйонів невинних людей. Але це за період 600 літ, тоді, коли друга світова війна знищила приблизно те саме число протягом лише 6 років. З цього висновок, що період другої світової війни був тяжчий від періоду інквізиції. Тому й ясно, що час, означений суботниками, як "велика скорбота", є вказаний помилково, а тим самим не є він часом панування антихриста.

Далі, Христос сказав, що ті дні вкоротяться (Мат. 24: 22). Тому й не може бути, щоб найтяжча скорбота в світі тягнулася аж 1260 років. Адже ж, згідно Христових слів, що такої скорботи не було й не буде, мусимо прийти до висновку, що вона мусить бути тяжча, ніж скорбота другої світової війни, яка щороку змітала з лиця землі десять мільйонів людей. Отже, коли б та "велика скорбота" була дійсно тоді, як кажуть суботники й тягнулася так довго, як вони подають, то справді не "спаслось би жодне тіло", як сказав Христос. Тому ясно, що су-

ботники просто понаписували різних нісенітниць, не думаючи про те, що вони пишуть.

Притім, ще написано: "І зараз, по скорботі тих днів сонце затмиться... й з'явиться знак Сина Людського..." (Мат. 24: 29-30).

А тимчасом, за науковою суботників, їхня "велика скорбота" проминула в 1798 році, а Христос прийшов не "зараз по скорботі тих днів", а дотілько в 1844 році, отже аж через 46 літ і то прийшов не на землю, а в якийсь, видуманий суботниками, храм. А земля во всіх тих подій нічого не бачила й нечула. А написано ж, що "всі племена землі побачать прихід Христа і заголосять..." (Мат. 24: 29-31).

Отже, всі ці вигадки суботників є тільки маячинням запамороченого розуму.

Варто ще згадати, що "велику скорботу" буде створювати антихрист. Щоб її вкоротити, треба буде Богові знищити антихриста. І дійсно є написано, що його знищить Христос у Своїм приході (2 Сол. 2: 8). Тому ясно, що антихрист не міг бути знищений в 1798 році, бо тоді Христос ще був не прийшов навіть за науковою суботників. Якщо ж Христос прийшов аж за 46 років, як навчають суботники, то яким чином могла припинитися "велика скорбота" раніше, ніж прийшов Христос і знищив антихриста?

І ще одна важлива заувага. Написано, що антихрист згине "не від руки людської" (Дан. 8: 25), але, як вже було згадано, що Сам Господь знищить його Духом уст Своїх у Свій прихід (2 Сол. 2: 8). Практично це буде виконано так, що Господь його живим укіне до огняного озера (Об. 19: 20).

А суботники навчають, що то Наполеон I арештував папу й цим, ніби, припинив його діяльність. Але це не так. Наполеон був звичайною людиною, а антихрист має бути знищений "не рукою людини".

Окрім того, то Наполеон зовсім не припинив діяльності пап, бо як бачимо, що вони й досі існують. І, якщо, за науковою суботників, арештом папи, закінчилася діяльність антихриста, то ким були на-

ступні папи і ким є папа сучасний? Виходить, що після 1798 року папи, нараз, перестали бути антихристами. Якщо так, то суботники повинні їх тепер визнати за правдивих намісників Христових...

Отже, накінець, ще раз хочемо підкреслити, що за науковою Слово Божого, після “великої скорботи”, яку спричинить антихрист, “зараз” прийде Христос і прийде видимо, так що всі Його бачитимуть (Мт. 24: 29-30, Об. 1: 7), і Він знищить антихриста.

По-суботницькому, то антихриста вже немає, хоч папи й далі існують; “велика скорбота” вже закінчилася, хоч скорботи на світі продовжуються і то ще більші, ніж та суботницька, а Господь на землю видимим способом так і не прийшов. З цього ясно, що суботники переплутали факти й події, які мають допіро відбутися в майбутньому, перенесли в минуле. Тому й вийшла щодо антихриста така нісенітниця.

На цьому місці не маємо заміру подати вичерпуючої науки Слова Божого про антихриста, але зробили цих кілька завваж, щоб показати, яка непослідовна плутаниця є в суботницькій науці не тільки щодо суботи, але й про всі інші біблійні доктрини.

Ми вдійсності не перечимо, що папи діяли й діють у дусі антихриста, але таких малих антихристів, або вірніше, попередників антихриста, від створення світу було безконечно множество. Проте, той дійсний, великий антихрист, який появиться перед самим приходом Христовим й якому сам сатана дасть свою владу й силу і свого престола, буде **одною** особою, якій поклониться й підкориться “вся земля” (Об. 13: 1-8). Ні папи, ні жодні інші володарі ніколи не мали влади ані впливу на всю землю. Тому суботники помиляються в науці про пап, які, ніби то, є антихристами. Для виконання тієї ролі папи є замалі.

11. Тисячелітнє царство

Коли прийде Господь, то Він у першу чергу

знищить антихриста та його послідовників (Об. 19: 19-21), а тоді зв'яже й замкне до безодні й самого сатану на тисячу літ, щоб народи не зводив (Об. 20: 1-3). На землі ж Господь влаштує тисячелітнє царство, в якому Він Сам буде Царем (Об. 20: 4-6 = Об. 5: 9-10; 11: 15).

Суботники все це пояснюють так, що Господь знищить на землі всі народи й тому сатана не матиме кого зводити, й земля стане для нього “безднєю”. Тисячелітнє ж царство буде на небі.

Але написано виразно, що Христос прийде на землю zo всіма святыми (1 Сол. 3: 13, Юди 1: 14) і що вони будуть з Ним царювати на землі (Об. 5: 9-10) і то, власне, тисячу літ (Об. 20: 4-6). Коли б те царювання мало бути на небі, то чому тільки тисячу літ? А що мало б бути потім?

Написано також, що панування над світом перешло до Христа (Об. 11: 15). А коли б усі народи були знищені, то над ким Він панував би?

Коли б тисячелітнє царство було на небі, а на землі всі люди були б винищені, як кажуть суботники, то коли сатана буде звільнений із в'язниці й вийде знов зводити народи, то де вони візьмуться на землі? (Об. 20: 7-9).

Отож, бачимо, що й цю науку про тисячелітнє царство суботники так само заплутали, як і інші. Ясна тоді справа, що ми не можемо всіх іхніх будів згадувати, але цих кілька ми подали як приклади, щоб показати, як сильно суботники перекручують науку Божого Слова. Тому й нічого дивного, що в них і закон переплутався з ласкою, і спасіння по вірі в Христа переплуталося зо спасінням заслуженим самим грішником. А над усім у них запанувала субота. Хто, мовляв, суботи не святкує, то хоч би він був найсвятіший, то загине. Але зате, хто святкуватиме суботу, то хоч би нарушував усі інші заповіді, такий буде в небі. Таким чином субота в суботників стала головним ідолом, вищим від усього діла спасіння, яке доконав Христос. Але у дітей Божих початком і кінцем, а також усім життям є Христос.

XVI

СВІДЧЕННЯ ПРО СУБОТНИЦТВО САМИХ СУБОТНИКІВ

Був один видатний суботницький діяч Д. М. Кенрайт, який на протязі 28 років займав між суботниками відповідальні становища, починаючи з редактора суботницьких журналів, брошур та книжок і кінчаючи професором їхніх семінарій. Був він також проповідником, а навіть протягом двох літ був членом “генеральної ради трьох”, якій належить контроля над працею суботників у цілому світі.

Д. М. Кенрайт був вихований в суботницькому середовищі й сприйняв всю науку тієї секти з дитячим довір'ям, обороняючи її з повною відданістю, аж поки Господь не відкрив йому правди Духом Святым і поки та правда не визволила його від тієї фальшивої науки, в якій він перебував довгі роки.

Ось що він пише сам про себе: “Я старався додержувати суботу так, як адвентисти навчають. Я намовив понад тисячу інших людей, щоб і вони її дотримували; це, я їм накинув ярмо суботи. Я перечитав Біблію вірш за віршем двадцять разів. Я пильно за кожним разом переглядав та обдумував кожне місце, де була мова про суботу. Це все я робив з молитвою перед Господом. Написав я кілька книжок про додержування суботи і всі вони були признані нашим проводом. Провадив я публичні дискусії про додержування суботи більше, ніж 20 разів, з проповідниками інших церков. І за кожним разом після таких дискусій я відчував неспокій в душі, що спонукував мене в молитвах перед Господом та в страсі Божому, розважати та перевіряти цю проблему, аж поки, накінець, я прийшов до переконання в моєму сумлінні, що всі докази в Святому Писанні є проти додержування християнами єврей-

ської законної суботи; це, тими християнами, що дійсно прийняли Христову ласку. Тому й я довірився більше Христові та Його науці й субота відійшла від мене. Я став вільною людиною, що є не під законом, а під ласкою, й раджу всім суботникам піти тією ж дорогою та звільнитись як від ярма суботи, так і від усіх інших законних тягарів, і знайти правдивий спокій та дійсну радість у Христі”.

Тепер послухаймо, що той самий Д. М. Кенрайт пише про інших суботницьких діячів, а знов він про них усе, як добре так і погане.

1) “Пресвітер Дж. Б. Гайнс, наступний по старшинству за В. Міллером, переконавшись, накінець, у фальшивій науці адвентизму, відмовився від неї й будучи вже глибоким старцем, приєднався до єпископальної церкви. Двох його синів, що були також проповідниками адвентизму, пішли за батьковим прикладом”.

2) “Пресвітер А. А. Феллс, багатолітній редактор одного адвентистського журналу, покаявся в своїх блуканях і приєднався до баптистської церкви”.

3) “Доктор Дж. Літч, видавець “пророцьких періодів”, на яких адвентисти основували свої вирахування про час приходу Христового на землю в 1843 і 1844 роках, також пізніше відійшов від тієї ересі і, переконавшись у її згубному впливові на душі, багато писав проти неї”.

4) “Пресвітері Дж. Б. Куک і Т. М. Пребл, які рівно ж були в числі перших основоположників адвентизму, обидва розчарувалися в тій секті й залишили її”.

А це дуже погана ознака, якщо самі основоположники відрікаються від свого власного твору, про який так голосно говорилося, що він був доручений їм Самим Богом через особливе об’явлення згори.

Але що ж, помиляться та зблудити може кожен, але горе тому, хто не хоче перевірити своїх помилок, не хоче розпізнати своїх блудних доріг та вийти з самообману.

Згадані вище суботницькі діячі мали ту відвагу, що по довших блуканнях таки переконались у фальшивості своїх власних поглядів і залишили їх, та ще й самий перший основоположник адвентизму В. Міллер, також відхилився від своєї науки.

5) Далі Д. М. Кенрайт пише таке: "Навіть і сам пан Кроziер, головний творець "жукурудзяного об'явлення", цебто, вигадки "про очищенні небесної святині", також вкінці відрікся від тієї хитро-мудрої "комбінації" і відійшов від суботництва".

6) "Пресвітер Бейтс, слідуючий після Вайта, муж пані Вайт, був одним із самих видатних діячів адвентистського руху, але був жахливим фанатиком".

7) "Пресвітер Андрьюс, найбільш учений муж серед адвентистів, але настільки зайшов у різні крайності, що в останніх роках навіть його співробітники не зносили його й не бажали мати з ним діла.

8) Пресвітер Родс був скрайнім фанатиком; своїм постійним бурчанням та своєю тохмурністю він так усім надокучив, що коли помер, то ніхто за ним і не заплакав.

9) А навіть сам старший пресвітер Вайт був у постійних сварках не то, що з всіма, а навіть з найкращими своїми приятелями, з якими не міг жити".

Далі той самий автор пише: "Я міг би назвати багатенно видатних проповідників, основоположників багатьох адвентистських громад, які жили в перелюбі, а коли той гріх виявився, то вони виникали людям з очей, або їх переводили на інші місця, де їх ще ніхто не знав. Усі ті люди змагались за "закон Божий", а особливо за суботу, порушуючи інші заповіді. Адвентизм не має в собі ласки Божої, інакше не було б у ньому так багато страшних упадків і викривлень. Іменами подібних адвентистських проповідників і інших видатніших діячів, що раніше чи пізніше відпали від свого руху, пішли в розпушту чи в світ, можна було б описати сторінок".

Така сама справа із суботницькими професорами та докторами. Одні залишили суботництво

через любов до гріха; інші стали атеїстами, як ось лікарі Рассель і М. Г. Келлог; ще інші розчарувалися в суботництві, залишили його й осуджують, як фальшиву науку. Такими були професори Мак-Лерн, Безей, Рамзей, Гейслен і Едіта Спраг та лікарі Лей, Спраг, Фейрчайлд, Фелловс, Ламзен і Сміт.

Д. М. Кенрайт у своїй книжці "The Seventh Day Adventism Renounced" наводить дуже багато подібних імен, які нам, просто, непотрібні, тому ми їх обминаємо. Цих кілька ми приточили тільки як приклади, що мають підтвердити думку Кенрайта, що адвентизм не має в собі Божої ласки, бо коли б її мав, то не було б у ньому стільки жахливих упадків, залишення суботництва іхньою елітою.

Ми думаємо, що цього всього, що подано в цій книжці, вистачає, щоб кожна людина доброї волі переконалася, що суботництво є фальшивою науковою.

Цим ми не хочемо сказати, що в науці суботниців цілком нема ані однієї думки правдивої. Але ті моменти, де суботники й правильно пояснюють Писання, є тільки маскою, щоб приховати єресь. Бо, якщо якась релігійна наука не приводить людей до правдивого пізнання Христа, як свого особистого Спасителя і через віру в Христа не приводить душі до духовного відродження, то така наука є тим-більше небезпечною єрессю, чим більше в ній є правильно висвітлених другорядних істин. Бо це ж факт, що чим менше неправда замаскована плащиком правди, тим легше її піznати. Нехай же і цю єресь суботництва Бог допоможе всім піznати належно та відгородитись від неї цілковито. А тим, яких ця єресь уже захопила, нехай Бог поможе збегнути її фальшивість та покинути її, поки час.

БІБЛІОГРАФІЯ

Список суботницьких книжок та часописів, з яких були взяті відомості про науку суботників:

1. G.S.A.
2. Early Writings.
3. Testimonies for the Church.
4. Life of Miller.
5. Life of Mrs. E. G. White.
6. Present Truth.
7. Prophet and King.
8. The Great Controversy.
9. Advent Herald.
10. The Seventh day Adventism Renounced.
11. Life Sketch.
12. Spirit Gifts.
13. The Spirit of Prophecy.
14. Test. Germ. Edit.
15. The Great second Advent Movement.
16. Desire of Ages.
17. Looking unto Jesus.
18. The Atoning Work of Christ.
19. Counsels to Teachers.
20. Test. to Ministers and Gospel Workers.
21. Ministry of Healing.
22. Mystery . . .
23. What the Future Brings.
24. Bible Reading for Home and Church.

Книжку "Суботництво", а також інші видання видавництва "Дорога Правди" можна виписувати по такій адресі:

"ДОРОГА ПРАВДЫ",
P.O. Box 212 Station C, Toronto, Ont.,
Canada - M6J 3P4